

1 § Återtagande av plats i riksdagen

Förste vice talmannen meddelade att *Gunnar Sandberg* (s) skulle återta sin plats i riksdagen från och med den 1 maj varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för Stefan Wikén.

2 § Debatt om EU:s framtid

Partiledardebatt

*Debatt om
EU:s framtid*

Partiledardebatt

Anf. 1 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! I helgen är det ett år sedan EU utvidgades med tio nya länder. Utvidgningen är en av vår tids riktigt stora framgångar. Den har vi samfällt applåderat i vår kammare. Med utvidgningen kunde vi bryta uppdelningen av Europa i öst och väst och bygga demokratin starkare. Med utvidgningen ökar möjligheterna att värna fred, säkerhet och trygghet i vår del av världen. Med utvidgningen skapas nya förutsättningar för tillväxt och utveckling och en rättvisare fördelning av välståndet.

I många länder hägrar drömmen om att en dag få tillhöra den europeiska gemenskapen – i länder med kriget i färskt minne som Makedonien, Serbien och Bosnien; i Ukraina, där ett av den orange revolutionens mål är ett närmande till Europa; i Turkiet, där drömmen om ett EU-medlemskap driver på ansträngningarna för demokratisering och stärkt rättssäkerhet.

Utvidgningen är inte färdig. Men de regelverk och beslutsformer vi använder i dagens EU är anpassade för den gamla unionen med 15 medlemmar. Ska samarbetet växa måste också dess former förändras. Därför diskuterar vi ett nytt fördrag, men tyvärr ofta utan den optimism som präglade debatten om utvidgningen.

Vi behöver ett nytt fördrag. Utan det sätter vi en broms både för EU:s fortsatta utvidgning och för vår egen utveckling. Vi får en union som står och stampar, en union som förblir omodern.

Regeringen anser att det förslag till nytt fördrag som nu finns i stort sett är bra. Det uppfyller de krav man kan ställa för ett effektivt beslutsfattande i en växande union. Det förändrar inte EU:s arbetssätt eller maktfördelning i grunden, men det ger möjligheter att fatta beslut som verkar över gränserna på områden där nationella beslut inte räcker till. Vi

väljer att samarbeta över gränserna. EU ska fungera bra, kunna agera kraftfullt, ha tydlig ansvarsfördelning och god insyn samt använda resurserna väl. Bara så får vi full utdelning av samarbetet.

Världen förändras. Europa förändras. Sverige förändras. De globala utmaningarna skiftar karaktär. EU måste vara anpassningsbart och modernt inom de ramar som medlemsländerna har satt. Förslaget till nytt fördrag skapar goda förutsättningar för detta.

Herr talman! Låt mig peka på fem viktiga punkter i EU:s nya konstitutionella fördrag.

Den första har jag redan varit inne på: EU kan fortsätta att växa. Vi vill kunna välkomna fler nya medlemmar. EU:s själva grundtanke är att gränsöverskridande samarbete stärker fred och demokrati i Europa. Nu står Rumänien och Bulgarien på tur. Nicefördraget lägger grunden för att de ska kunna välkomnas 2007. Men ett EU med fler än 27 medlemsländer ställer krav på bättre samarbetsformer om beslutsfattandet ska fungera. Detta finns i förslaget till nytt fördrag. Inget nytt fördrag betyder i klartext ingen fungerande utvidgning.

Gränserna för samarbetet ska bli tydligare. Det är det andra motivet för det nya fördraget. Poängen med EU är att det fungerar effektivt på områden där vi vill agera gemensamt som i kampen mot miljöhot, människohandel eller narkotikasmuggling. Med det nya fördraget blir beslutsformerna mer begripliga och beslutsfattandet med kvalificerad majoritet ökar. Gränserna för samarbetet förtydligas. Fördraget slår fast att det är medlemsländerna som bestämmer hur mycket makt EU ska ha. Kravet på enhällighet för beslut på bland annat skatteområdet och inom utrikes- och säkerhetspolitiken bekräftas. Det nya fördraget gör därmed tydligt vad EU ska ägna sig åt och hur samt vad EU *inte* ska ägna sig åt.

Det tredje motivet är att öppenheten och demokratin ökar med det nya fördraget. Av många uppfattas EU som något avlagset och slutet. Bristen på öppenhet har med rätta kunnat kritiseras. Det nya fördraget innebär ett trendbrott. Offentlighetsprincipen utvidgas till alla institutioner. Tillgången till EU-handlingar ökar. Möten i ministerråden öppnas för allmän insyn när lagförslag debatteras och antas. Kravet på kommissionen att samråda med det civila samhället kring lagförslag fördragsfästs. Öppenheten vinner på det nya fördraget, och därmed vinner också demokratin.

Det fjärde motivet är att de nationella parlamentens roll stärks. Vår demokratis hjärta finns här, i Sveriges riksdag. Med det nya fördraget får våra folkvalda ett ökat ansvar för att beslut tas på rätt nivå. Ingen lag kommer att stiftas i EU utan att den granskats av Sveriges riksdag och andra nationella parlament. Om en tredjedel av parlamenten motsätter sig ett förslag ska det omprövas. Också de nationella folkvalda i Europaparlamentet får en större roll i EU:s lagstiftningsarbete.

Det femte motivet är att det blir lättare att se vad EU gör. Alla har rätt att veta vad EU bestämmer om, men att gå till källorna har inte varit så lätt med nuvarande ordning. Med det nya fördraget går EU från flera olika grunddokument till en sammanhållen och överskådlig fördragstext. EU:s medborgare får ett dokument, stort som en pocketbok, där det tydligt framgår vad EU ska besluta om och hur. Fler kan vara med i diskussionen om vad EU gör eller borde göra bättre, och det är en demokratisk vinst i sig.

Herr talman! Ett bra förslag har nu arbetats fram under idogt internationellt samarbete. Sverige har påverkat processen. En proposition lämnas till riksdagen i höst. Målet är att riksdagen ska vara färdig med behandlingen före årets slut. För att öka kunskapen pågår parallellt debatter, seminarier och informationsinsatser över hela landet. Bakom denna ordning vi valt står en stor parlamentarisk majoritet.

Andra länder väljer andra vägar. De flesta väljer att godkänna det nya fördraget på så sätt som vi gör, i parlamentet. Några har redan sagt ja. Cirka tio länder genomför folkomröstningar, synbarligen främst av nationella skäl.

Regeringen gör bedömningen att nyheterna i EU-fördraget inte är sådana att de kräver en grundlagsändring eller två behandlingar i riksdagen med mellanliggande val. Än mindre kräver de alltså en folkomröstning. I denna kammare finns våra folkvalda, de som fått väljarnas förtroende att fatta politiska beslut – också i frågor som är komplicerade, också i frågor där det rasar debatt. Här bör beslutet om fördraget fattas.

Herr talman! Det är inte för att krångla till det som EU-länderna hjälpts åt att arbeta fram ett nytt fördrag; det är för att skapa en fungerande form för Europasamarbetet. Vi lever i en tid av globalisering. Valfärd kan varken skapas eller bevaras i avskildhet. Säkerhet och trygghet nås inte utan fred i Europa. Väststånd i Sverige skapas inte utan handel och tillväxt i våra grannländer. Vi behöver europeisk samverkan i kampen mot arbetslösheten och i arbetet med att skapa trygghet för Europas löntagare på en internationaliserad arbetsmarknad.

Vi behöver samverkan för att hejda den miljöförstöring och de utsläpp som skapar vår tids mest skrämmande framtidsscenario, klimathotet. Vi behöver samverkan för att få bukt med den internationella brottsligheten.

Men ska det fungera måste regelverken moderniseras. Då måste vi ha ett fördrag som tål att unionen växer med framtida medlemmar.

Herr talman! Vi som har deltagit i hela denna fantastiska process, där Sverige kanske mer än något annat land har gått i spetsen, processen för att unionen ska växa och välkomna nya medlemmar, har gjort det över partigränser i denna kammare. Det har varit ett av de stora projekt som vi har kunnat enas om och velat enas om.

Nu är det dags för oss att på allvar också ta ansvar för den union som vi därmed har skapat, den union som vi vill ska fortsätta växa, den union som på så sätt ger människor som har levt i förtryck och fattigdom hoppet om en bättre morgondag. Det är det som fördraget ytterst syftar till, ett fördrag som dessutom gör det möjligt för EU att kraftfullt agera när så ska ske, på ett sätt som gör att vi skapar en politikens motvikt mot kapitalets krafter i en värld som alltmer utmärks av globalisering.

Det är om detta dagens debatt och diskussion handlar. Det är om detta fördraget handlar. Och jag är som representant för regeringen glad att säga att nu har vi kommit en bra bit på väg. Jag hoppas också att vi får ett tillstyrkande från riksdagen så att instrumentet kan tas i bruk.

(Applåder)

Anf. 2 FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det finns en tendens när vi ska prata EU och Europa att vi ger sken av att det är en annan debatt, utifrån andra ord och andra be-

skrivningar än när vi för debatt i andra sammanhang. Det är därför viktigt att inleda med att säga att från Moderaternas sida är idéutgångspunkten likadan när vi blickar ut över människor, över Sverige, över Europa, över världen.

Vår idé om frihet är att människor ska få komma till sin rätt, få ett större utrymme att växa som människor och få makt över sitt eget liv. Vi förenar vår frihetstörst med idéer om en välfungerande rättsstat som baseras på likhet inför lagen och individuell rättsprövning. Vi vill tro på marknadsekonomin som grund för att skapa välstånd, och vi förordar demokratis utbredning därför att det är bara med demokratin som mänskliga rättigheter kan respekteras och som människors röst kan göra sig hörd.

Det är vår utgångspunkt. Så bedömer vi vad som är bra och vad som är dåligt när vi diskuterar olika medel för att uppnå politiska syften.

Det finns tre stora framtidsutmaningar som vi uppfattar för Europa som kontinent och för Europas stater. Det handlar för det första om massfrånvaron från arbete och oförmågan att möta konkurrensen från Asien och USA. Det handlar för det andra om det fortsatta arbetet för utbredd demokrati, rättsstat och marknadsekonomi över den europeiska kontinenten. Det handlar för det tredje om vår tids stora säkerhetsfrågor, hur vi bygger säkerhet för människor i Europa i en tid när utmaningarna mot vår trygghet ser annorlunda ut än tidigare.

Det finns ibland en känsla av att det som är Europas utmaningar är EU:s uppgift allena. Men så är det inte. EU är ibland svaret. EU är ibland ett medel för att hjälpa till. Men det är väldigt ofta på andra håll som svaren också ska ges.

När det gäller massfrånvaron från arbete kan EU ge stöd med konkurrensförmåga och med fri rörlighet. Men det huvudsakliga arbetet för att få fler att gå från bidragsförsörjning och utanförskap till arbete ligger i nationella parlament, och där ger Europas stater olika svar. Sverige tillhör dem som inte lyckas med den uppgiften, tillsammans med en del större stater.

Vänsterkartellen ger här inga svar i Sveriges riksdag. Ni har byggt ert samarbete som ni har byggt Sverige. Två av tre får vara med på riktigt och den tredje gör sig inte besvär. Det var inte det som menades med folkhemmet när Per Albin myntade det begreppet. Ni minns det: Det goda hemmet känner icke till några privilegierade eller tillbakasatta, inga kelgrisar och inga styvbarn. Nu har vi över 250 000 som är långtidssjuk-skrivna, det är våra tillbakasatta, och över en halv miljon förtidspensionärer. Det är vår tids styvbarn.

Svaret på hur vi ska göra för att fler ska komma i arbete har vi att nå fram till på det sätt som också andra länder kämpar med denna fråga. Det finns inspiration att hämta. Vi ser det i Nederländerna. Vi ser det i Storbritannien. Vi ser det i Irland. Vi ser det i Finland. Vi ser det i Danmark. Länder med olika kulör på sina regeringar men med samma inriktning på att bygga en politik där fler får jobb kommer till sin rätt och bygger inte sin politik på att dölja arbetslöshet. Vi ger inte rätt svar och vi skapar fel förväntan hos människor om vi beskriver det som att EU är det som ska lösa problemet.

EU:s största framgång, och där är samarbetet svaret, är ju att vi genom att öppna för utvidgningen har skapat en förväntan och en strävan

hos många stater i Europa att få komma in i en gemenskap byggd på respekt för marknadsekonomi, demokrati och mänskliga rättigheter. Vad hade varit utvecklingen i västra Europa efter andra världskriget om inte EU hade vuxit fram? Vad hade varit svaret om EU inte hade funnits som morot i östra Europa när muren föll?

Vi som har trott på detta samarbete, som ser hur det nu kommer till de riktigt svåra delarna av Europa när vi diskuterar förhandlingsstart för Kroatien, har medlemsperspektiv för Turkiet och möjligtvis ser ett inträde för Rumänien och Bulgarien, kan med stolthet berätta för våra barn att vi trodde på detta. Vi var med och formade det nya hela Europa, där det lades grund för demokrati och marknadsekonomi.

Vad ska Vänsterpartiets och Miljöpartiets representanter svara sina barn och sina väljare? Ni som inte har trott på samarbetet, som inte tyckte att det var så här det skulle gå till. Vad hade ni haft för lösning och hur hade ert Europa sett ut om ni hade fått bestämma?

Den tredje utmaningen gäller säkerheten. Vi levde under några år i den lyckliga känslan av att muren hade fallit och att många av problemen var försvunna. Sedan kom terrorns tid och den 11 september. Sedan kom hoten på ett nytt vis mot vår trygghet.

Gör er inga illusioner om varför detta uppstår. Bakom detta ligger väldigt mycket de som provoceras när friheten breder ut sig, när demokratin kommer till fler, när kvinnors röst görs gällande och när mänskor får bestämma mer. De som provoceras av de idéerna sluter sig samman till kamp mot det öppna samhället och utmanar vår säkerhet och vår trygghet.

Här förväntar vi oss mer av det europeiska samarbetet. Det är den uppgift vi vill bygga via EU:s institutioner för att möta tillsammans, eftersom vi vet att våra svar som nationalstater inte räcker allena. Vägen till ökad samverkan mellan säkerhetstjänster, vägen fram för den nya inriktningen på snabbinsatsstyrkor som växer fram i Europeiska unionen är ju det gemensamma svaret på vår tids säkerhetshot.

Där har denna riksdag förvånat något när detta beslut fattades. Vi i den borgerliga alliansen sträckte ut händer för att få ett brett handslag när det gällde hur vi skulle göra om det svenska försvaret för att det skulle fungera i denna nya säkerhetsuppgift. Inriktningen var vi överens om. Vi är oroad för att det är underfinansierat och därmed kommer att göra att Sverige inte fullt ut kan delta.

Men den riktigt intressanta resan gjorde Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Det är partier som via försvarsöverenskommelse och budgetsamverkan medverkar till att bygga fram snabbinsatsstyrkor efter 2008 under svensk ledning – en nordisk-baltisk snabbinsatsstyrka. Men frågan vi måste ställa oss och era väljare måste ställa er är om det är partiprogram eller överenskommelser i riksdagen som gäller. Man kan inte först förordna att lägga ned EU, ifrågasätta det svenska försvaret, och sedan ingå överenskommelser där man bygger ut det försvarspolitiska samarbetet och önskar sända svensk trupp utomlands. Det kommer inte väljarna att gå med på. De ser igenom detta. Ge besked till väljarna. Vad är det som gäller? Är det era partiprogram eller överenskommelser i riksdagen?

Jag hoppas att den svenska Europadebatten kan handla mer om stora samhällsproblem och utmaningar som människor känner av i sin vardag, som handlar om säkerhet, som handlar om att bygga demokrati, som

Prot. 2004/05:115
29 april

*Debatt om
EU:s framtid*

Partiledardebatt

handlar om att komma från massfrånan från arbeten. Den svenska Europadebatten har för mycket förts mellan politiker om politiker – som har handlat om politikens ord och politikens institutioner. Sedan undrar vi varför människor inte känner engagemang.

Prata om viktiga samhällsfrågor. Prata om EU som ett medel att lösa det som människor känner oro och förhoppningar inför. Då tänds också människors intresse. Där har vi inte varit med den svenska Europadebatten på sistone, men vi har alla möjligheter att medverka till den förflyttningen.

(Applåder)

Anf. 3 LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Årsdagen av utvidgningen på söndag är förvisso värd att fira. Någon vecka senare kan vi fira att det är 60 år sedan andra världskriget tog slut i Europa. Under 60 år har ingen västeuropé dött i krig mellan sina länder. Historikerna kan inte hitta en sådan 60-årsperiod om man så går tusen år tillbaka i Europas historia. Nog är ändå det fantastiskt.

Det är inte EU:s förtjänst, säger en del. Västeuropa har bestått av demokratier, och demokratier för aldrig krig med varandra.

Det som hände för 60 år sedan var att Europas ledare sade vad man alltid säger efter krig: Aldrig mer. Men de gjorde också något annat. De började bygga system som skulle göra krig omöjligt i praktiken. Det viktigaste systemet de byggde var att stärka demokratin. Det var inte alls så att alla länder i Västeuropa var demokratier. Men Europeiska unionen som så småningom skapades blev ett instrument för att stärka demokratin. Så småningom kunde Portugal komma med efter Salazardiktaturen, Spanien efter Franco, Grekland efter juntan, senare Polen efter Jaruzelski, Östtyskland efter Honecker och så vidare. EU har blivit ett instrument för att göra Europa demokratiskt och stärka demokratin i Europa. EU har därmed spelat en avgörande roll, som grundarna tänkte sig som en fredsrörelse på vår kontinent.

Det är stort att få vara med om detta. De som motsätter sig instrumentet tar naturligtvis på sig ett stort ansvar. Ingen kan förutsäga vilka påfrestningar vi kommer att stå inför i framtiden i vår världsdal.

Vi ser, precis som har sagts tidigare, den nya konstitutionen som ett naturligt inslag i EU:s utveckling. Den kodifierar mycket av det positiva som har skett, fördjupning på några områden, framför allt utvidgningen. Den ger oss de instrument vi behöver efter utvidgningen och för fortsatt utvidgning.

Om konstitutionen skulle falla i något medlemsland uppstår naturligtvis en mycket allvarlig debatt om vad som ska hända med Europeiska unionen. Vi stöder konstitutionen. Vi tror att den är bra, som jag redan har sagt. Men egentligen viktigare än att diskutera exakt hur vissa paragrafer ska vara utformade är väl att slå fast att de hot och utmaningar vi i dagens mänsklighet möter är av en karaktär att vi helt enkelt måste hitta former för att möta dem i samverkan. Om den här konstitutionen skulle falla måste vi hitta någon annan konstitution, något annat instrument, för att få den absolut nödvändiga samverkan att fungera. För mig är det allra viktigast att tala om de utmaningarna och att Europa måste vara en posi-

tiv kraft på världsscenen för att möta mänsklighetens samlade utmaningar.

Då är det fortfarande demokratifrågan, kampen för mänskliga rättigheter, som är den absolut viktigaste frågan. Demokrati och mänskliga rättigheter är kungsvägen till fred och är i praktiken också det bästa instrumentet att möta andra hot som mänskligheten står inför – stora epidemier, naturkatastrofer, massflyktssituationer, kriminalitet.

Jag är inte alls nöjd, trots att jag är en brinnande EU-vän, med det Europa gemensamt hittills har åstadkommit i form av agerande på världsscenen. Jag tycker inte Europa har haft en tillräckligt tydlig profil när det har gällt att alltid stå för demokrati ute i världen. Det senaste exemplet är den bedrövlige idén om att exportera mer vapen till Kina. Det är en mycket kontraproduktiv idé som Sverige på ett helt annat sätt borde ha sagt nej till från allra första början. Det är precis fel signal till diktatorerna i Peking. Vi ska ha mycket samarbete med Kina. Vi ska handla mycket med Kina. Men vi ska samtidigt vara tydliga med att vi inte accepterar hoten mot Taiwan och övergreppen mot olik-tänkande. Det signalspråket måste vi klara, samtidigt som vi bygger ut våra kontakter. Jag menar att genom initiativ från framför allt president Chirac, men tyvärr också genom Sveriges alltför passiva och felaktiga agerande, har Europa agerat mycket olyckligt på detta område. Det här är ingen detalj. Det berör en av mänsklighetens absolut mest avgörande frågor just nu: kampen mellan demokrati och diktatur i Asien. Att hamna på fel sida i den konflikten är mycket allvarligt.

En annan avgörande punkt för mänsklighetens utveckling är ju fattigdomsutbredningen och vår förmåga att bekämpa fattigdomen. EU är förutom ett fredsprojekt också ett frihandelsområde. Det var en grundläggande idé när man skapade Europeiska unionen. Därför är det förödande att EU på världsscenen i ganska stor utsträckning är en kraft för protektionism. EU:s jordbrukssubventioner och övriga jordbrukspolitik är en starkt hämmande faktor i fattigdomsbekämpningen i tredje världen. Så sent som i går sade frihandelsorganisationen WTO att EU:s sockersubventioner är olagliga enligt de överenskommelser som har träffats i världen. Det är genant. Varje ko i EU subventioneras med 20 kr per dag. Det är mer än de flesta människor i världen har att leva på. Det här är någonting som måste förändras om EU moraliskt ska kunna stå för de höga principer som unionen en gång bildades för att hävda.

Ett tredje område – statsministern har redan antytt det – är de globala miljöhoten. Om växthuseffekten leder till att vattenståndet i oceanerna på den här planeten stiger så att låglänta områden kommer att svämmas över kommer hundratals miljoner människor att behöva fly. Vi har skapat en naturkatastrof som vi aldrig har sett maken till. Växthuseffekten måste hejdas.

Jag tycker att det här är ett intressant exempel på att EU ibland kan agera på ett bra sätt internationellt. Det gjorde man när Kyotoprotokollet kom till. Men EU måste också kunna lita på sina medlemsländers lojalitet och solidaritet. Den energipolitik som förs i Sverige går stick i stäv med de klimatmål som EU har ställt sig bakom. Den kärnkraftsavveckling som nu fortsätter under maj månad är helt felaktig i förhållande till den miljöpolitik som världen borde föra.

Prot. 2004/05:115
29 april

*Debatt om
EU:s framtid*

Partiledardebatt

Jag har tagit några exempel på att Europa är absolut beroende av tät samverkan. Var och en för sig förmår vi intet mot de här stora utmaningarna och de här stora hoten. Det gäller Sverige, men det gäller också mycket större länder. Jag hoppas att den nya konstitutionen antas som ett bättre instrument än de gamla fördragen för att tillsammans lösa dessa problem. Vi måste på ett eller annat sätt hitta former för att Europa ska spela en positiv roll på världsscenen.
(Applåder)

Anf. 4 GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Den som inte ansluter sig till den idé om det Europasamarbete som förverkligas genom EU är naturligtvis skyldig oss andra svaret på frågan: Vad ska vi ha i stället? Jag tror att svaret på den frågan skulle bli: EU. Det kanske inte skulle vara EU exakt som det ser ut i dag, men ungefär. Hade vi inte haft EU hade vi varit tvungna att uppfinna det. EU behövs för att lösa vår tids stora frågor i vår del av världen.

Den kristdemokratiska ideologin är internationalistisk, den är gemenskapsbyggande och den vilar på tanken om varje människa som en medmänniska. Det är därför ingen slump att det var kristdemokrater som var initiativtagare till det Europasamarbete som inleddes efter andra världskriget. Grundarna inspirerades av en gemensam vision om en fredligare värld och en insikt om att detta inte kan uppnås utan ett intimt samarbete.

Jag tror inte att någon i dag beskyller Konrad Adenauer eller Robert Schuman för att ha varit enbart idealister och drömmare. Men då såg deras visioner om ett enat Europa ut som om de var orealistiska, och de var ytterst kontroversiella. Men krigets fasor drev dem till nya tanke-
mönster, och man skapade en ny form av internationellt samarbete.

Precis på samma sätt som i efterkrigstidens Europa måste vi förstås gemensamt angripa de problem som stater i dag inte ensamma klarar av att lösa, och EU ska enbart ägna sig åt de frågor som är för stora för att kunna lösas av enskilda stater.

Nationsgränser är i dag inget hinder för epidemier, luftföroreningar, fattigdom eller krigets vansinne. Det har i och för sig nationsgränser aldrig varit, men de är det naturligtvis ännu mindre i dag när gränsernas betydelse har tonats ned.

Jag tror att den allra största utmaningen ligger i att våga inse att vi är beroende av varandra och att det beroendet i grunden är någonting väldigt positivt. Det är ett påstående som möjligen för en del kan vara provocerande i vår individualiserade tid, där oberoende är högsta mode och norm. Men jag tror på beroendet; jag tror att det leder fram till gemensamma tag som är nödvändiga för att vi ska klara utmaningarna.

Då måste också inom EU-arbetet de gemensamma institutionerna få förändras, och därför har vi kristdemokrater deltagit i utformningen av nya regler för det europeiska samarbetet, ett nytt fördrag för EU.

Det är klart att det inte finns några perfekta mänskliga institutioner eller system. EU är inget himmelrike. Ett nytt fördrag tvättar inte bort alla de smutsmärken som finns i form av centralism, byråkrati och marknadsfundamentalism som EU har befläckats av genom åren. Men EU är heller inget helvete, utan det är en positiv nödvändighet.

Det nya fördraget gör EU mer effektivt, mer öppet och mer förståeligt för Europas invånare. Det gör det helt enkelt möjligt för ett utvidgat EU

med 25 medlemsländer att fungera. Och tänk: Det är ett EU där de forna kommunistiska länderna är medlemmar. Det är ett EU som välkomnar nya länder in i samarbetet. Här tror jag att vi måste lyfta blicken och se alla de möjligheter som samarbetet har att erbjuda.

Vi kristdemokrater har synpunkter på fördraget. Vi tycker att det finns en del saker som skulle kunna göras bättre i förhållande till det förslag som vi nu har. Det gäller det roterande ordförandeskapet, som vi tycker skulle gälla fortsatt. Vi tycker att man i förordet borde betona den kristna traditionens roll för de värderingar som styr EU på ett tydligare sätt.

Men det här fördragsförslaget har stora fördelar. Det är logiskt uppbyggt. Det har förenklats. Det har gjorts tydligare. EU blir mindre svåråtkomligt för medborgarna. De folkvalda Europaparlamentarikernas inflytande ökar, och de nationella parlamentens roll förtydligas och förstärks.

Det finns en del som vill göra gällande att fördragsförslaget skulle innebära stora förändringar i Sveriges förhållande till EU. En del talar om gigantiska maktöverföringar till Bryssel. Men det är fel.

Jag tror att det kanske är ordet konstitution som spelar oss spratt i det här sammanhanget. Det leder felaktigt tankarna till en europeisk stat. Det är felaktigt, eftersom fördelningen av makten mellan unionen och dess medlemsstater i allt väsentligt består. Fortfarande gäller principen att det bara är medlemsländerna som kan tilldela unionen befogenheter.

Fler beslut kommer med det här att kunna tas med kvalificerad majoritet. Säger man nej till det säger man också nej till den beslutskraft som EU behöver ha på viktiga områden. Ett område som jag tänker på är det som handlar om det rättsliga. Detta borde inte vara kontroversiellt. Ett nej till de förändringarna innebär i praktiken ett nej till att kunna bekämpa organiserad brottslighet, narkotikahandel och sexslavhandel över gränserna på ett effektivt sätt.

Fördraget är ändå betydelsefullt. För oss kristdemokrater handlar det om ett ansvarstagande för Sverige, förstås, och också för vår kontinent. Vi vill ta det ansvaret som folkvalda.

Frågan är vilket ansvar de tar som förordar en folkomröstning i den här frågan. I praktiken finns det inte två enkla, tydliga och klara alternativ som skulle sättas under folkomröstningsluppen. En ja-röst skulle visserligen vara tydlig: Ja till det framkompromissade nya fördraget. Men ett nej? Ett nej skulle innebära ett ja till alla de fördrag som har lagrats på varandra under 50 års tid, exempelvis Fördraget om Europeiska unionen, Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen i dess lydelse enligt Nicefördraget, Amsterdamfördraget, Europeiska enhetsakten, Fusionsfördraget och Fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen. Den som har läst kan räcka upp handen.

Det nya fördraget har inte serietidningskaraktär precis. Men det är oerhört kompakt, oerhört mycket mer överblickbart, tydligt och logiskt utformat. Det fungerar på ett sådant sätt att det ändå blir tillgängligt.

Jag vill inte bli anklagad för att filibustra här i kammaren så jag ska inte räkna upp det femtiotal protokoll som man också borde läsa om man ska förstå vad det är som kommer att gälla om vi säger nej till fördraget. Det nya fördraget omfattar, i den tryckning som vi riksdagsledamöter har fått, drygt 350 sidor. Det är mycket läsbart och mycket kompakt i förhål-

lande till alla fördrag och protokoll som det ersätter. Fördraget lämpar sig ändå inte för en folkomröstning på grund av sin omfattning och sin komplexitet.

Jag är säker på att en sådan kampanj snabbt skulle övergå till att handla om helt andra saker än fördragets fördelar och brister. Den diskussionen hade vi 1994 när Sverige blev medlem i EU.

Frågorna om det nya fördraget bör studeras och diskuteras i alla möjliga sammanhang i vårt samhälle, men jag anser att folkets i val utsedda representanter grundligt ska debattera och granska och så småningom avgöra frågan här i Sveriges riksdag. Låt oss inte glömma att fördraget främst är det ramverk som ska få EU att fungera. En debatt om framtidens EU måste också sätta fokus på vad EU är och bör förbli, nämligen en samling kring värden.

EU är en gemenskap kring värden som har inspirerats inte minst av den kristna traditionen. Jag tänker på de mänskliga fri- och rättigheterna, på demokrati, ekonomisk frihet, socialt ansvarstagande, på hållbar utveckling, gemenskapernas möjlighet, på en mångfaldens mosaik och på en gemensam värdegrund.

EU har massor av brister, men EU måste vara inriktat på att även i fortsättningen vara en moralisk ledfyr. De goda värden som EU bygger på behöver global spridning, men där finns det en del exempel där europeisk eller nationell egoism går före mänskliga rättigheter. Jag tänker på EU:s jordbruks- och fiskepolitik. Jag tänker på sveket när det gäller biståndsåtaganden. Jag tänker på flyktingpolitiken i Sverige, men också i Europa i stort. Jag tänker på EU:s agerande när det gäller humanitära katastrofer och brott mot mänskliga värden. Detta är allvarligt i dag och i framtiden.

Inte minst regeringens agerande i EU den senaste tiden – det återkommer jag till – anser jag ger starka varningssignaler för framtiden. Mänskliga rättigheter är inte en flagga som man kan vifta med när det passar. När det gäller EU i stort finns det anledning att kritisera regeringen som genom en vacklande hållning under tio års tid har försuttit möjligheten att tydligt etablera Sverige som en konstruktiv och framåtblickande medlem av Europeiska unionen.

(Applåder)

Anf. 5 LARS OHLY (v):

Herr talman! Sällan hörs så många fina ord som när riksdagen debatterar EU-frågor. Demokrati, hållbar utveckling, jämlikhet, jämställdhet – allt detta ska uppnås i ett europeiskt samarbete, och framför allt ska det uppnås genom att vi först ställer oss bakom det förslag till grundlag som nu har diskuterats fram av Europas regeringar.

De fina orden är det ju lätt att instämma i. Men varför vågar ni så sällan ta debatten i sak? Varför vågar ni inte möta folk i en diskussion om konstitutionens innehåll? Varför vågar ni inte låta folket bestämma?

Jag ska börja med något ovanligt. Fredrik Reinfeldt ställde en fråga, och jag ska svara på den. Han frågade: Hur kan ni lura väljarna genom att stå bakom EU:s militarisering genom det försvarspolitiska beslut som togs i höstas?

Problemet, Fredrik Reinfeldt, är att Vänsterpartiet inte stod bakom den säkerhetspolitiska propositionen. Vi röstade emot den och hade re-

servationer. Hur Miljöpartiet agerade får de själva förklara. Vänsterpartiet är motståndare till EU:s militarisering och kommer att så förbli.

Tänk er tanken att vi hade ett svenskt grundlagsförslag som innehöll regler om att inflationsbekämpningen skulle gå före miljöhänsyn och rätten till arbete, som innehöll krav på militär upprustning, på att den fria rörligheten ska gå före miljöhänsyn, folkhälsa och fackliga rättigheter och som innehöll krav på att Sverige ska gå med i EMU. Tänk också tanken att fem partier i Sveriges riksdag skulle vara överens om att införa denna grundlag med ett enkelt riksdagsbeslut.

Det skulle naturligtvis bli uppror. Mängder av människor skulle säga: Vad gör ni? Varför vill ni införa en grundlag som gör det omöjligt att förändra? Varför vill ni ha en grundlag som sätter ramar för demokratin och väljarna i stället för att ge spelregler för hur demokratin ska fungera?

Det är just detta som sker om den nya konstitutionen blir verklighet.

Min vision handlar om något helt annat. Den handlar om samarbete för att möta klimathot, ökade klassklyftor, tillbakaträngda fackföreningar och underordning av kvinnor. Jag vill samarbeta för att utveckla internationell solidaritet. Det ska ske på demokratisk grund. Det ska ske med demokratin som förutsättning. I denna demokratiska syn finns också synen att människor inte ska fjärmars från ett samarbete utan tvärtom delta i ett samarbete.

Det demokratiska underskott som det talas om är en realitet. Människor känner inte samhörighet med EU:s institutioner och Europas eliter. Ni vill fortsätta bygget utan hänsyn till folkopinioner.

Vad innehåller då konstitutionen? Jo, den innehåller tydliga krav på avregleringar – avregleringar av marknader. Det är den politik som vi har sett resultatet av i form av avregleringar av svenska marknader som inte alls har lett till det de skulle leda till, nämligen lägre priser, bättre konkurrens och bättre villkor för alla. Den har tvärtom lett till utarmning, sämre regionalpolitik, sämre miljöpolitik och sämre möjligheter att använda demokratin och politiken för att styra utvecklingen.

Konstitutionen innehåller en ekonomisk politik som skulle kunna vara hämtad från den borgerliga alliansens papper. Det är en ekonomisk politik som handlar om att prisstabiliteten är överordnad alla andra politiska mål, en ekonomisk politik som underlättar avregleringar, utförsäljningar och privatiseringar, konkurrensutsättning av vård och omsorg, en ekonomisk politik där rätten till arbete har reducerats till rätten att söka arbete.

Konstitutionen innehåller ett krav på ökad militär kapacitet. Länderna ska förbinda sig att öka sina militära resurser. Den innehåller krav på att alliansfriheten ska försvinna. Om ett land blir angripet ska alla andra länder vara förbundna att försvara detta med, som det står, alla till buds stående medel.

Konstitutionen innehåller en fortsatt anpassning till EMU-politiken, den politik som svenska folket avvisade i folkomröstningen i september 2003. Konstitutionen innehåller en massiv överföring av makt till den europeiska unionen. Ytterligare 45 områden ska beslutas med kvalificerad majoritet i stället för med enhällighet. Det står tydligt att denna konstitution går före svensk lag – till och med före svensk grundlag.

Det finns kuriosaartiklar i konstitutionen som tydligt pekar mot en statsbildning i Europa. Man ska ha en nationalsång: Beethovens sång *Till*

glädjen. Man ska ha ett motto: Enighet är mångfald. Man ska ha en nationaldag: den 9 maj. Dessutom ska man inrätta en utrikesminister, en ordförande för Europeiska rådet. Det står tydligt och klart att unionen har en valuta: euron. 56 % av svenskarna röstade emot att Sverige skulle anslutas till euron. Det bryr sig inte konstitutionen om.

Konstitutionen innehåller överföring av makt till ett parlament, vilket är en grundförutsättning för en statsbildning på Europainivå. Detta diskuteras nu i Frankrike och i Holland i intensiva debatter. Det anordnas tv-debatter och möten över hela landet. I Frankrike räknar man med att bara hittills har det genomförts 10 000 möten och debatter inför den folkomröstning som ska vara i slutet av maj. Det är en enorm folkbildning och ett engagemang för konstitutionen eller mot konstitutionen, och folkomröstningen får avgöra. Majoriteten bestämmer.

Något motsvarande finns inte här, därför att ni fem partier som förvägrar svenska folket rätten till en folkomröstning är rädda för att möta dem med era argument.

Jag har lyssnat noga på vad det finns för argument för att säga nej till folkomröstning. Någon har sagt att det här är väldigt komplicerade frågor. Ja, det var EU-medlemskapet också, och det är självklart komplicerat att ta ställning för eller emot EMU. Men det mest komplicerade val som vi begär att väljarna ska träffa är det val som man gör vart fjärde år när man väljer till Sveriges riksdag, för då tar man ställning till alla politiska frågor samtidigt. Och vi tilltror människor möjligheten att ta ställning i allmänna val, precis som vi tilltror människor möjligheten att ta ställning för eller emot den riktning av EU som konstitutionen innebär.

Ett annat argument är att den här konstitutionen inte innehåller några förändringar, att det är samma som tidigare. Det är ett märkligt argument. Varför ska vi då över huvud taget anta den? Är det bara en förenkling, är det bara en sammanfattning av vad som tidigare har beslutats?

Jag har på område efter område visat att konstitutionen pekar i en mycket bestämd riktning vad det gäller den nyliberala ekonomiska politiken, vad det gäller planerna på en statsbildning i Europa och vad det gäller innehållet i det militära samarbetet som enligt konstitutionen ska leda till ett gemensamt försvar. Och ni påstår att den inte innehåller några förändringar.

Riksdagen är satt att fatta dessa beslut, säger statsministern. Var var statsministern i EU-debatten i valrörelsen 2002? Var var Moderaterna? Ni passade i den debatten. Ni vågade inte ta debatten därför att ni vet att er uppfattning om EU och er uppslutning bakom EU-staten inte har ett folkligt stöd. Det har lett till att vi har haft en riksdag som inte alls representerar folket i synen på EU:s utveckling. Om denna riksdag fått fatta beslut om EMU-anslutning hade 80 % här inne röstat ja. 20 % av riksdagsledamöterna representerar den stora majoritet av svenska folket som röstade nej.

Egentligen kanske det bara finns ett argument. Ni förlorade folkomröstningen om EMU. Det gjorde ont, och ni vill inte vara på den förlorande sidan igen. Ni tror inte på era egna argument. Ni tror inte på era möjligheter att övertyga en majoritet av svenska folket om att säga ja till denna konstitution. Därför förvägrar ni folket möjligheten att ta ställning.

Vad betyder ett nej? frågade Göran Hägglund. Jo, det betyder att ett annat Europa är möjligt. Det betyder att vi måste arbeta för att få en de-

mokratisk förankring för det samarbete som är nödvändigt och en upplutning och ett engagemang för det samarbetet som helt saknas i dag.

Om nu det franska folket säger nej faller den här konstitutionen. Då finns det rimligtvis inga möjligheter för den svenska riksdagen att fatta något beslut över huvud taget. Och jag hoppas att fransmännen som får möjligheten att ta ställning använder den till att säga ett fördrag som innehåller så mycket olyckliga förslag om utvecklingen i Europa.

Anf. 6 MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Den 1 maj 2004 kommer att skrivas in i historien som det datum då Europa inte längre var delat och då det europeiska samarbetet verkligen blev europeiskt. Medborgare från de gamla kommunistiska staterna fick äntligen gå med i en demokratisk union.

Glädjen över det förenade Europa solkas emellertid av det ovärdiga spel som föregick de nya medlemsländernas medlemskap. När skeptiker i det ena landet efter det andra i det gamla, i det rika Europa drev fram övergångsregler för de nya medborgarna, trodde vi att vi kunde säga: Nej, det kommer inte att ske i Sverige, för Sverige står ju upp för utvidgningen.

Men säg den glädje som varar, för bara några månader innan utvidgningen skedde svängde statsministern och med honom stora delar av regeringspartiet. Plötsligt beskrevs våra grannar som ”sociala turister” – ja, ni kommer ihåg det. Vi var tvungna att skydda oss mot dessa sociala turister med övergångsregler, vi också. Det var en i mitt tycke mycket förnedrande diskussion, och jag är mycket glad och stolt över att vi lyckades stoppa detta i riksdagen.

Möjligheten med det nya Europa har för statsministern blivit ett hot, något man försöker skrämma väljarna med. Se bara hur statsministern stod vid sidan och hejade på när Byggnads jagade ut de lettiska arbetarna ur Sverige och i dag försöker skrämma svenska arbetare och tjänstemän med att letterna tar våra arbeten. Fortfarande mumlas det om övergångsregler, trots att de enda sociala turister vi faktiskt har sett är de svenskar som har sökt tandvård i Baltikum.

Jag uppskattar naturligtvis att Laila Freivalds nu har sagt att hon är glad över att vi slapp övergångsreglerna. Men när får vi höra statsministern erkänna att han hela tiden har haft fel? Och vad är det egentligen som statsministern försöker säga med allt negativt tal om våra fantastiska grannar?

Kanske är hanteringen symtomatisk för tio års utebliven Europadebatt i Sverige. EU har varit något som har funnits till hands för att skylla på när någonting har gått snett. Besparingar, skattehöjningar, brottslighet, byråkrati – ja, hela tiden har det varit mycket lättare att anklaga EU än att se vad som kunde ha gjorts bättre här i Sverige. Därför ska vi inte förbluffas över att stödet för Europatanken är svagare i Sverige än i något annat EU-land, för om de som har till uppgift att leda landet abdikerar, då kan man inte förvänta sig att folket ska göra något annat.

Jag vill inte att det ska vara så, för jag är stolt över vårt land. Jag är stolt över alla de människor som bär upp välfärden genom hårt arbete, stolt över duktiga företagare, engagemanget i föreningar och i miljörörelsen, den höga utbildningsnivån, alla duktiga människor som gott och väl kan konkurrera i Europa. Jag tror på våra möjligheter, för vårt land har

Prot. 2004/05:115

29 april

Debatt om

EU:s framtid

Partiledardebatt

stora möjligheter att vara med och bidra till ett tryggare och bättre Europa. Men då måste vi också axla det ansvaret och inte ständigt fly undan när tillfälle ges. Jag tror på Sverige. Därför räds jag inte Europasamarbetet.

Det är ingen brist på europeiska och globala utmaningar att ta sig an. Ta den internationella brottsligheten, som länge har struntat i gränser. Varför ska då vi som försöker bekämpa brott stanna vid gränsen? Se att den kvinna som har sålts till prostitution kan finnas i lägenheten intill, eller se att det kan vara dina barn som blir erbjudna smugglad narkotika på skolgården. När vi ser detta, hur kan vi då med gott samvete säga att vi inte behöver mer samarbete? Det är det som är beskedet till de drabbade kvinnorna och barnen från alla er som inte vill använda EU till att göra någonting åt detta. Hur ser ert samarbete ut?

Eller ta miljön – vårt beroende av oljan, växthuseffekten, vårt gemensamma ansvar för ren luft och rent vatten. Vi klarar inte att rena Östersjön själva. Jag och Centerpartiet tror att EU skulle behöva en ny och stor uppgift, nämligen en gemensam miljöpolitik – en vision där vi ställer om från fossildrivet transport- och energisystem, där vi hittar alternativen till alla kemikalier och där vi verkligen hittar en ny miljöteknik som ger både miljövinster och nya jobb. De som avvisar gemensamma beslut för en bättre miljö bär ett tungt ansvar inför våra barn och barnbarn.

En tredje fråga handlar om global säkerhet, att vi ska vara med och sätta stopp för folkmord, övergrepp på civilbefolkning och systematiska våldtäkter. Det kräver att vi samarbetar, också om försvaret av demokratin. Den tiden är förbi när försvaret handlade om att skydda gränser.

I dag handlar det om att skydda mänskliga rättigheter och demokrati i hela världen. Kan egentligen någon i dag sitta hemma och se på dessa övergrepp utan att reagera? Och vad finns det för alternativ till att vi tillsammans i Europa tar vårt ansvar? Sverige är inte stort nog att självt ta på sig att lösa alla dessa frågor. Men tillsammans med andra vet jag att vi har mycket kunnande och många idéer att bidra med.

Jag vet att många med mig känner så, för när jag reser runtom i landet och ställer frågan: "Vad ska vi ha EU till?" finns det mycket svar och åsikter. Svaret är ofta: Jo, EU behövs för de stora frågorna – miljön, säkerheten, tryggheten, konkurrenskraften, jobben. Men ni ska inte lägga er i de frågor som vi kan lösa här hemma i kommunen, hemma vid köksbordet. Däri ligger EU:s problem. I dag tillämpar EU majoritetsbeslut i fråga om jakt på småfågel, men inte för att besluta om miljöskatter. Man kan besluta om badvattenkvalitet med majoritet, men det måste vara enhällighet för att diskutera säkerheten i Europa. EU måste bli smalare men vassare och lägga mer tid på framtiden och mindre på att detaljstyra vardagen.

Herr talman! Detta kan tyckas som en självklarhet, men uppenbarligen är så inte fallet. Den svenska regeringen har i bästa fall varit likgiltig och i sämsta fall rent av bromsande när vi diskuterat gemensamma lösningar för miljö och säkerhet. Hur som helst har man inte varit intresserad av EU annat än när det kunnat ge glans åt den egna politiken. Med en sådan njugg inställning till EU-samarbetet är det inte svårt att förstå skepsisen mot det nya fördraget. Men det legitimerar inte heller den motståndsrörelse som Vänsterpartiet och Miljöpartiet bedriver i taktiska syften med stora överord.

Ni som avvisar samarbetet och det nya fördraget har också ett ansvar för att beskriva vad ert alternativ är i stället. Ni måste tala om varför ni föredrar dagens obegripliga härva av fördrag framför ett samlat dokument som på ett enkelt sätt beskriver EU eller varför det inte skulle vara bra att EU blir öppnare och att ministrar tvingas redovisa hur de röstar i EU:s ministerråd. Ni måste ge besked om varför inte de folkvalda i Europaparlamentet ska få mer att säga till om eller om varför de nationella parlamenten inte bör få ökade möjligheter att sätta stopp för centralistisk lagstiftning. Och ni blir naturligtvis svaret skyldiga i fråga om varför ni nu avvisar ett fördrag som beskriver hur man gör för att lämna EU, något som ni har efterlyst i många år.

För trots unionens alla fel och brister har vi i Europa bara EU att samarbeta i. Ni må tala om alternativt Europasamarbete och andra forum för att fatta beslut. Men fram till att ni beskrivit hur det ska gå till är det bara tomma ord och innehållslös propaganda. I debatten heter det att EU får nya stora befogenheter. Men, mina vänner, de stora stegen har vi redan tagit i och med medlemskapet. Det finns ökade inslag av ökad överstatlighet. EU får mer att säga till om när det gäller internationell brottslighet. Jag har hört väldigt få röster som inte tycker att det behövs. EU får större möjligheter när det gäller kulturpolitiken. Jag tycker att det är helt onödigt. Det sköter vi bättre själva. Men jag har svårt att se att det skulle vara den avgörande invändningen som gör att man säger nej till fördraget.

Kort sagt: Det är inte ett perfekt förslag. Men det är ett steg framåt. EU blir lite tydligare, lite öppnare och lite lättare att påverka. Det går i rätt riktning. Därför är Centerpartiet positivt till det nya förslaget till fördrag.

Det europeiska projektets själ och utmaning är den ständiga förändringen. Det är de nya projekten och de gemensamma tagen för att ta sig an nya, stora utmaningar. Det är den stegvisa utvidgningen mot ett alltmer enat Europa som vi har det gemensamma ansvaret för att klara av. Då måste vi också ha ett fördrag, en beslutsordning, i Europa som gör det möjligt att få ett öppnare, mer demokratiskt och samlat Europa.
(Applåder)

Anf. 7 MARIA WETTERSTRAND (mp):

Herr talman! Åhörare! Jag vill börja med att tacka de politiska företrädarna i Storbritannien, Spanien, Danmark, Irland, Holland, Portugal, Polen, Tjeckien och Luxemburg för att de låter folken rösta om förslaget till den nya EU-konstitutionen. Det innebär att åtminstone en majoritet av EU:s befolkning har rösträtt i den här frågan, dock ej folket i Sverige än så länge. Här anses människorna nämligen inte tillräckligt intellektuellt begåvade. Det är en för svår och komplicerad politisk fråga för folket att avgöra enligt både regeringen och den borgerliga alliansen. Samtidigt är de förändringar som föreslås i konstitutionen inte alls särskilt stora enligt samma partier.

Ni människor som lever i Sverige är alltså, till skillnad från majoriteten av EU:s befolkning, intellektuellt inkapabla att säga ja eller nej till EU:s konstitution trots att den bara påstås innehålla några små, knappt märkbara, förändringar. Däremot är ni uppenbarligen kompetenta nog att utse en hel riksdag, politiker, för att avgöra frågan åt er – trots att frågan

över huvud taget inte diskuterades i den valrörelse som föregick det val till riksdagen som var för några år sedan.

Jag tycker inte att den här argumentationen går riktigt ihop i mitt huvud. Jag har en helt annan uppfattning än regeringen och den borgerliga alliansen. Jag anser att folket i Sverige både kan och borde få rösta om konstitutionen. Dessutom är det min bedömning att den här konstitutionen innehåller stora förändringar av EU i riktning mot en allt starkare och mer maktfylld politisk union. Genom de folkomröstningar som genomförs ges en möjlighet till en seriös och allmän debatt om EU:s framtid bland en majoritet av EU:s befolkning. Jag tycker att det är synd att vi missar den chansen i Sverige, för det är hög tid för en sådan diskussion.

I den konstitution som vi pratar om finns till exempel följande förslag: EU ska ha en permanent rådsordförande som företräder EU utåt och en gemensam utrikespolitisk talesperson. De stora EU-länderna får större inflytande på bekostnad av de små. Vi är ett ganska litet land i det avseendet. Vetorätten, alltså de nationella regeringarnas möjlighet att säga nej till förslag, avskaffas på 31 nya områden enligt Europaparlamentets tjänstemäns informationsblad. Euron slås fast som unionens valuta, och Sverige har hittills inte begärt något undantag.

Man fastslår att EU-rätten ska ha företräde framför medlemsstaternas lagstiftning. Det finns de som anser att det redan är så i dag, men här slås det definitivt fast i konstitutionen att det ska vara på det viset. Det innebär att lagar som vi stiftar här i Sveriges riksdag kan förklaras ogiltiga om de strider mot en lag som beslutas i EU. Det innebär att när vårt folk väljer sina företrädare i riksdagen kan man inte vara säker på att man kan utkräva ansvar för de beslut som fattas. Det kan vara andra länders politiker som bestämmer vad det är för lagar som ska gälla.

Det är också ganska intressant att titta på vad man *inte* ändrar i den här konstitutionen. Man har fortfarande kvar Euratomfördraget, som syftar till att främja kärnkraftens utveckling. Jordbruks- och fiske- samt transportpolitiken, som är viktiga miljöfrågor, är fortfarande satta på undantag. Jordbrukspolitiken är en kopia av 50 år gamla texter. Det känns inte särskilt modernt, tycker jag. Det sker inte heller någon förstärkning av miljögarantin. Det finns alltså fortfarande ingen generell rätt för enskilda länder att ställa hårdare miljökrav, utan man kan fortfarande hävda att hårdare miljökrav är handelshinder. Det är inte acceptabelt, tycker jag.

Det finns naturligtvis några bra saker med konstitutionsförslaget också, såsom att de nationella parlamentens roll förtydligas och att medborgarna ges möjlighet att ta initiativ till lagstiftning. Man får en ökad offentlighetsprincip, och det ska vara öppenhet när det gäller ministerrådet. Det är ju bra, men det här är väl saker som borde vara självklara? Man kan inte behöva en hel pocketbok av konstitution för att få fram de förslagen – tycker jag. Jag tror nog att det skulle räcka med Göran Hägglunds lilla serietidning för att lösa de frågorna.

För någon månad sedan fick regeringen ta emot 120 333 namnunderskrifter med krav på en folkomröstning. Det är den näst största namninsamling som har gjorts i Sverige. Den pågår fortfarande. Och jag tycker att det är dags att regeringen och den borgerliga alliansen lyssnar på denna folkets remiss.

Vi i Miljöpartiet de gröna vill ha ett annat europeiskt samarbete än dagens EU. Vi ser väldigt positivt på att EU utvidgas och blir alltmer alleuropeiskt, och vi hoppas att den processen fortsätter.

I takt med att EU blir större måste också makten flyttas nedåt, närmare människorna, och decentraliseras för att vi inte ska riskera att man bygger upp en maktstruktur som är långt från de människor som berörs av besluten.

Vi vill att människor ska kunna röra sig fritt, studera och arbeta på olika håll i Europa och i världen. Nationsgränserna behöver få mindre betydelse. Dagens EU minskar visserligen gränserna mellan länderna inom unionen, men gränsen utåt blir i stället skarpare. Och det är en utveckling som vi gröna inte kan stödja.

Medan unga svenska kvinnor reser till Paris för att studera bankar andra unga kvinnor på EU:s port, kvinnor som är på flykt undan förtryck och dödshot, kanske för att de har påståtts vara otrogna efter en våldtäkt. Om de över huvud taget lyckas ta sig över EU:s murar, är risken stor att de skickas hem igen eftersom de inte anses ha asylskäl.

Andra unga kvinnor och flickor luras hit av skrupelfria människosmugglare och förleds in i prostitution. Om de lyckas bli fria och söka sig till myndigheterna är det bara för att bli hemskickade igen till skam och förnedring.

Vi vill ha ett Europa där asylrätten värnas och utvecklas i stället för att raseras som i dag.

Vi vill ha färre tullmurar i Europa och i världen. Dagens EU tar bort tullarna mellan EU-länderna men bygger högre tullmurar mot omvärlden. Samtidigt subventionerar man bönderna inom unionen. Det innebär att de fattiga länderna i syd inte har en chans att konkurrera, inte ens när deras produkter egentligen är billigare att producera. EU:s politik bidrar till en utarmning av företag i fattiga länder. Det är en utveckling som vi gröna inte kan acceptera.

Vi vill ha en starkare miljöpolitik i Europa och i världen. Många miljöproblem är gränsöverskridande. Det innebär att ett beslut i ett enskilt land påverkar alla andra länder. Det är orsaken till att vi i Miljöpartiet vill att vissa miljöfrågor ska hanteras med majoritetsbeslut därför att de enskilda ländernas beslut påverkar alla medborgare.

I dagens EU sätts miljön alltid i andra hand, och företagens rätt att fritt sälja sina produkter kommer i första hand. Miljön är bara ett handelshinder, och det tycker vi inte är acceptabelt. Enskilda länder måste ha rätt att gå före på miljöområdet samtidigt som alla länder sätter upp gemensamma minimiregler tillsammans. På så vis kan man höja grundnivån för miljöskyddet, samtidigt som man inte hindrar en framsynt miljöpolitik och nationella föregångare som vill gå längre.

Vi tycker att vi i Sverige själva ska kunna bestämma om vi vill stoppa torskfisket för att skydda tillväxten av torsk, om vi vill förbjuda farliga bekämpningsmedel i jordbruket eller om vi vill förbjuda vattenskotrar att köra runt på alla små svenska sjöar.

Slutligen är det viktigt att man har ett europeiskt samarbete där beslutsmakten finns närmare människorna. Det finns en starkt utbredd frustration hos människor i många europeiska länder över att man inte kan påverka de politiska besluten. Inom EU i dag, och än mer med det

nya fördraget, är detta särskilt tydligt. Den politiska makten finns för långt borta.

Ett framtida Europa måste låta människornas röster höras. Det innebär att besluten måste fattas närmare dem som berörs. Det må vara effektivt, som statsministern uttrycker det, att ha en stark centralmakt, men vi menar att det i längden är till större skada än nytta. Ett första steg i att flytta makten närmare människorna borde väl vara att låta folket i Sverige framföra sin åsikt om EU:s konstitution.

Anf. 8 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag tycker att det var bra att Maria Wetterstrand ändå sade att hon är en varm anhängare av utvidgningen av EU. Den saken gick Lars Ohly förbi. Han nämnde över huvud taget inte utvidgningen i sitt anförande. Denna fantastiska framgång, Lars Ohly, att länder som har varit förtryckta av kommunismen sedan andra världskriget nu har kunnat få sin frihet, denna dröm som fortfarande närs av människor på Balkan om att få leva i demokratier, och denna strävan som finns att få samarbeta med oss andra i Europa har blivit möjlig därför att kommunismen har fallit. Och det blev möjligt därför att EU fanns där som en vision och som en möjlighet, och vi var mer än några andra de som drev den frågan.

Vi ska erinra om det eftersom det är därför som vi står här i dag. Vi hade inte haft den här debatten om ett nytt fördrag i EU om vi inte hade fått en utvidgning. Då hade vi kunnat leva med Amsterdamfördrag och Nicefördrag och allt vad de heter. Men nu ser vi att ytterligare länder, till exempel Ukraina, vill ta steget. Det är för tidigt att säga när det sker och hur det sker, men drömmen finns där.

Då inträffar för mig, Lars Ohly, som socialdemokrat följande mycket viktiga frågeställning. När unionen växer, ska den då också orka ta beslut, och var ska besluten tas? Det finns nämligen en vision om en stor union som är kraftlös, en union som egentligen bara är ett frihandelsområde. Det är de brittiska konservativas vision. Det är Margaret Thatchers tankeskapelser. Och där hamnar man om man säger ja till utvidgningen men nej till att ge det växande Europa politiska förutsättningar att ta ansvar för sin tid, sin kontinent och sin glob. Det går Lars Ohly fullständigt förbi. Sedan talar han om att vi överger alliansfriheten. Det är fel. Det är här i Sveriges riksdag som sådant beslutas också i framtiden. Och han talar om en lång rad andra saker som på punkt efter punkt är felaktiga. Men det viktiga och det centrala går han förbi.

Låt mig bara säga till Maud Olofsson och Centerpartiet på en gång att det blir strid om frågorna om kollektivavtalen. Maud Olofssons och Centerpartiets sätt att se på kollektivavtal är mycket oroväckande. Det är inte mot lettiska löntagare, arbetare, som Byggnads driver detta i Sverige, utan det är mot lettiska företag som inte vill skriva på kollektivavtal. Är ni i Centerpartiet nöjda med det som kom från Volvo häromdagen, där man har haft slovakiska arbetare som har haft löner på 10 kr i timmen, tror jag? Det är sådant som förekommer i Sverige redan och sådant som bryter mot gällande avtal. Kollektivavtalen skyddar de sämst ställda på arbetsmarknaden. Centerpartiet har tidigare varit anhängare när det gäller kollektivavtal. Men man tillhör nu en aggressiv höger som i händelse av ett regimskifte kommer att angripa dessa kollektivavtal. Det är alldeles uppenbart.

Till Fredrik Reinfeldt vill jag säga följande. Varför stå här i talarstolen och tala om Irland, Finland och andra länder som förebilder, länder som inte har klarat det som vi har klarat i Sverige, att ha en hög sysselsättningsnivå? Varför stå och tala om dem när de har prövat de recept som ni vill ha för att fördärva a-kassa och sjukförsäkringssystem och för att sänka ersättningarna till en låg nivå och nå sämre resultat än vi? Där finns ingen inspiration att hämta. Det är dålig Europapolitik. Vi fortsätter att utveckla vår välfärdspolitik, och vi gör det i den trygga förvisningen att vi också kan samarbeta med andra, men de får finna sina modeller. Vi importerar ingenting till Sverige som är dåligt.
(Applåder)

Anf. 9 FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! I dag har två regeringsalternativ uppträtt i denna kammare – det ena en borgerlig allians med moderater, folkpartister, kristdemokrater och centerpartister som har beskrivit sin tilltro till Europa och det europeiska samarbetet, till att kraft kan hämtas ur detta samarbete för att skapa ett bättre liv för oss som lever på den här kontinenten. Hur det andra regeringsalternativet ser ut överlämnar jag åt betraktaren att fundera över – detta efter att ha följt dagens debatt så här långt.

När jag växte upp stod utvecklingen för Europa och vägde. I det Europa som jag föddes in i och som jag gick i skola i var det ännu inte avgjort om det var kommunismens principer eller demokrati, rättsstat och marknadsekonomi som skulle dominera i Europa. Det stod och vägde.

Det stod också och vägde här i Sveriges riksdag. Några av oss sökte inspiration i demokratierna i den västliga gemenskapen. Andra reste till Moskva och läste upp hyllningstelegram och hoppades att kommunismen skulle segra. Det är kanske idé att påminna om detta ibland, om att vi lyckades fördriva kommunismen från den europeiska kontinenten så till den milda grad att mycket få nu är kvar. Men en av de få som är kvar står i denna talarstol och föreläser för oss andra om hur demokrati ska fungera. Att han bara vågar!

Han måste ju hoppas att varenda historiebok i den svenska skolan är så nedklottrad att ingen kan läsa om vad som har varit. Ditt parti har konsekvent varit emot utbredningen av demokrati, hur den än har sett ut. Stå inte och föreläs för oss andra om hur demokrati ska byggas, för oss som försöker att få detta att fungera tillsammans med andra! Beskedet är också typiskt för Vänsterpartiet. Om man ställer en fråga får man reda på att det inte ingår i samarbetet.

Låt mig bara göra klart en sak: Det är Lars Ohly som har gjort Göran Persson till statsminister, och det är Lars Ohlys parti som tolererar Göran Perssons utrikespolitik och agerande i Europeiska unionen. Om ni vill se en annan tingens ordning redogör då för det här i riksdagens kammare, för annars är det så att ni indirekt stöder den regeringspolitik som bedrivs. Det duger inte att när det passar berätta att ”vi egentligen inte är med”. Det är ni som har gjort det hela möjligt.

Till Maria Wetterstrand vill jag säga att jag inte fick något svar när det gällde militariseringen av Europeiska unionen. I ert material inför Europaparlamentsvalet säger ni nej till en militarisering av EU. Sverige ska begära formellt undantag från det militära samarbetet, och EU ska inte bedriva en egen utrikes- och säkerhetspolitik.

Detta är tydligt. Men vad är det för politik ni har drivit här i Sveriges riksdag?

I morse läste jag i tidningen att Miljöpartiets representant i Försvarsberedningen nu är så omfamnad av sitt samarbete med socialdemokratin att hon till och med ska börja jobba på Försvarsdepartementet för att tillsammans med Socialdemokraterna utforma politiken som för Sverige in i det europeiska samarbetets militära del. Vad är det som gäller, Maria Wetterstrand? Är det partiprogram eller det som ni har fattat beslut om i Sveriges riksdag? Ge besked till era väljare här i dag!
(Applåder)

Anf. 10 LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Två gånger på tio år har svenska folket folkomröstat om EU-frågor. Det är inte trovärdigt att vi på ja-sidan inte skulle våga ta den debatten – det är klart att vi gör det. Å andra sidan kan vi inte hamna i en situation där varje EU-förändring ska göras till föremål för folkomröstning bara därför att några på nej-sidan vill sätta så mycket käppar i hjulet som möjligt.

Vi tar debatten. Än så länge tycker jag inte att den svenska debatt som förts har varit särskilt övertygande när det gäller att den här konstitutionen skulle utgöra så stora problem som det påstås. Tvärtom! Den är ett viktigt instrument för att fortsätta unionens utveckling, även om den inte innebär några dramatiska förändringar gentemot det som redan tidigare har växt fram.

Då måste man ställa frågan: Hur kommer det sig att vi inte har en bättre EU-debatt i Sverige? Så långt har ju många på ja-sidan och de på nej-sidan rätt i att vi inte har en tillräckligt bra Europadebatt. Jag menar att lösningen ligger i den splittring som Fredrik Reinfeldt talade om och som finns inte bara inom det regerande blocket utan också inom socialdemokratin. Det faktum att denna fråga går så djupt rakt igenom regeringspartiet gör att regeringspartiet på alla sätt flyr den här debatten.

Om man tänker efter lite grann och funderar över vad som hänt i Sverige under den senaste tiden får man det här nästan övertydligt illustrerat. Göran Persson, som inte ens vill lyssna på mig, utser Marita Ulvskog till chef för sin partiorganisation – hon som är en av de mest profilerade EU-motståndarna i hans parti. Med den främsta svensken i det europeiska samarbetet, vår kommissionär Margot Wallström, har Göran Persson tydligen en djup personkonflikt. Och han utser Bosse Ringholm, som sitter med här och som säkert har en del kvaliteter men som definitivt inte är någon entusiastisk folktalare, till huvudansvarig för att förankra regeringens Europapolitik hos det svenska folket. För att inte också nämna utrikesministern, som sitter med här och som säger att det var bra att oppositionen vann när man röstade om övergångsregler. Också det är en illustration av den djupa splittringen i regeringspartiet och av att Göran Persson inte, menar jag, har levt upp till sitt ansvar att på ett entusiastiskt och kraftfullt sätt förankra sin eventuella Europavision i sitt parti och hos det svenska folket – detta därför att han har prioriterat att hålla samman sitt parti, och då har Europafrågorna fått offras på partienighetens altare.

Därför är vi, menar jag, i den situation som vi är i. Detta är beklagligt. Men vi andra får väl göra vad vi kan för att kompensera det. Det är vik-

tigt att vi förändrar situationen att opinionsmätningar visar att svenska folket är det mest EU-negativa folket i hela unionen. Så ska vi inte ha det.

Det hjälper inte, Maria Wetterstrand, om vi förbjuder torskfiske, för andra kommer att fiska i Östersjön och på andra håll. Ska vi nå fram med miljöpolitiken och naturskyddet måste vi göra det tillsammans. Det är därför som EU-tankens behöver förankras mycket bättre hos det svenska folket.

(Applåder)

Anf. 11 GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jag tror att den diskussion som vi just nu lyssnar på väldigt mycket visar hur en folkomröstningsdiskussion i vårt land skulle fortgå. Man har lämnat den sakliga grunden kring det fördrag som då skulle diskuteras, eller borde diskuteras, för att i stället lyssna på beskrivningar av någonting som inte är sant och ett försvar av de texter som man enat sig om efter kompromissamtal.

Lars Ohly har en lång lista här över det elände som skulle följa i vårt land om det här fördraget blev verklighet. Han har fel på punkt efter punkt, till exempel när det gäller att detta skulle tvinga in Sverige i den gemensamma valutan. Detta vet naturligtvis Lars Ohly. Men han är inte intresserad av sanningen i den här frågan, utan han är intresserad av någonting helt annat. Han vill ju att Sverige ska lämna unionen. Det är det som diskussionen kommer att handla om.

Frankrike målas här upp som ett lysande undantag i det demokratiska mörkret i Västeuropa. Men sanningen är att Frankrike kommer att folkomrösta, åtminstone om kampanjen fortsätter som den hittills har varit, om Chiracs framtid. Frankrike kommer att folkomrösta om Turkiet hör hemma i unionen. En sådan kampanj vill inte jag ha. Jag vill ha en diskussion om vilka spelregler som ska gälla för det europeiska samarbetet för att vi på bästa möjliga sätt ska kunna ta oss an de utmaningar som vi har att hantera.

Vad ni vill är att Sverige ska lämna den här unionen och gå ut till ingenting. Där finns inga svar. Isolering är inte vägen till ett bättre Europa. Isolering är inte vägen till framgång. Vi måste samarbeta med andra. Vi är beroende av andra. Tror man inte det då finns egentligen ingen grund för samtal om de här frågorna.

EU ska vara en värdegemenskap. Därför är det som nu händer i Europa oerhört positivt, där land efter land vill ansluta sig och delta. I strävan efter medlemskap sker förbättringar för de sämst ställda. Dödsstraff avskaffas, de mänskliga rättigheterna förstärks och minoriteter ges skydd i ländernas lagstiftningar. Vi har sett det i land efter land. Vi ser det nu i Turkiet, även om där mycket återstår att göra, inte minst när det gäller minoriteternas rättigheter. Därför tycker jag att det är farligt att resonera om när EU är färdigbyggt. Nu är utvidgningen klar, säger en del. Men varför ska vi sätta sådana gränser? För min del är anslutningen till EU:s värdegrund det som i första hand är styrande för potentiella medlemmar, inte geografien.

Jag vill att EU ska vara en moralisk ledlyd, sade jag tidigare, i världen. Men det kräver en respekt, en återuppväckt respekt, för principer som inte kan slängas över bord i den stund som egenintresset knackar på

Prot. 2004/05:115
29 april

*Debatt om
EU:s framtid*

Partiledardebatt

dörren eller gör sig gällande. Jag tycker att det finns starka skäl att rikta kritik mot den svenska regeringen när man har vikit ned sig när det till exempel gäller Kubafrågan och export av vapen till Kina. När det gäller Kubafrågan skrev Tjeckiens före president Vaclav Havel så här: Jag har svårt att tänka mig ett bättre sätt för EU att vanhedra de nobla idealen frihet, jämlikhet och mänskliga rättigheter som unionen omfattar när man i EU beslutade sig för att sluta bjuda in Kubas förtryckta demokratiörelse till ambassaderna.

Det var svagt av Sverige att inte stå upp för den rörelsen. Jag är beklämd över Sveriges position när det gäller vapenexporten till Kina.
(Applåder)

Anf. 12 LARS OHLY (v):

Herr talman! Göran Hägglunds kritik av Fredrik Reinfeldt var förödande. Här diskuteras annat än sakfrågan. Men jag håller med, för Fredrik Reinfeldt stod plötsligt naken trots sin vackra kostym. Han kunde inte diskutera sakfrågan. Han kunde inte diskutera konstitutionen. Han kunde inte diskutera folkomröstningen. Men jag tar när som helst en diskussion och en debatt med dig, Fredrik Reinfeldt, var som helst om demokrati. Inga problem för mig. Den svenska högern har konsekvent motsatt sig alla demokratiska utvidgningar från rösträtten och framåt. Ni har stött övergrepp internationellt. Ni har stött brott mot internationell lag och folkrätt. Ni har stött brott mot demokratin, både internationellt och här i Sverige. Ni är motståndare till fackliga rättigheter och mänskliga rättigheter i demokratisk form. Jag tar gärna den debatten med dig. Men du hade inte ett argument om konstitutionen, inte ett argument om EU:s framtid, inte ett argument om folkomröstningen.

Maud Olofsson sade: Hur kan ni vara emot? Här finns ju ökad öppenhet och utträdesparagraf, och de nationella parlamenten får en tydligare roll. Samtidigt gav Maud Olofsson svaret alldeles omedelbart. Hon vill inte att kollektivavtal ska gälla. Antagligen tycker hon som Fredrik Reinfeldt att svenska byggnadsarbetare har för bra betalt, och det gäller väl övriga yrkesgrupper också, som ska utsättas för ohelig konkurrens från de företag som vägrar respektera kollektivavtal. Maud Olofsson vill ha avregleringar, privatiseringar, utförsäljningar, konkurrensutsättningar. Maud Olofsson står naturligtvis bakom de skrivningar i konstitutionen som leder till att sysselsättning, välfärd och miljö alltid ska komma i andra hand. Maud Olofsson tycker antagligen att folkhälsa, fackliga rättigheter och miljöhänsyn ska underordnas den heliga fria rörligheten. Den militära alliansfriheten ska omöjliggöras, och den militära kapaciteten ska öka. Det står så i fördraget, det är inga hjärnspöken, Göran Hägglund, det är bara att läsa innantill.

Konstitutionen respekterar inte vårt nej till EMU. Det är svaret på varför Centerpartiet och de borgerliga står bakom. Det är svårare att förstå varför socialdemokratin står bakom en grundlag som skriver in en nyliberal ekonomisk politik och som är överställd såväl svensk lag som svensk grundlag. Göran Persson slår sig för bröstet och säger: Vi drev mer än några andra kravet på utvidgningen av EU.

Vi är naturligtvis glada att människor får möjlighet att i folkomröstningar bestämma även när det gäller medlemskap i den europeiska unionen. Vi respekterar självklart den majoritet som beslutar att man vill

välja den vägen, precis som vi respekterar den majoritet i Sverige som 1994 röstade ja. Men när det gäller övergångsregler som skulle förhindra människor att faktiskt kunna vara delaktiga i den kanske enda riktigt progressiva delen av EU-samarbetet, nämligen den fria rörligheten för människor, stod Göran Persson på en annan sida. Då skulle det försvåras, då skulle människor förhindras att utnyttja den fria rörligheten.

Flera säger, till exempel Göran Hägglund och Göran Persson, att Lars Ohly har fel på punkt efter punkt. Det är inte så underligt att ni tycker det. I politiska debatter tycker man sällan att motståndarna har rätt. Jag tycker att ni har fel på punkt efter punkt. Det som skiljer oss är att jag litar på mina argument och är beredd att stå inför svenska folket, debattera och diskutera och låta dem avgöra vem som har rätt och vem som har fel. Ni vågar inte, för ni litar inte på era argument.

Om Frankrike säger nej, vad kommer ni att göra då? Då har fördraget fallit. Konstitutionen finns inte som förslag. Enligt alla de regler som är konstitutionellt fastlagda i dag finns inte grundlagsförslaget kvar. Vad kommer ni då att göra? Kommer ni ändå att gå fram med förslaget i Sveriges riksdag? Ska vi fatta beslut om någonting som inte längre gäller? Eller ska ni då äntligen inse att om vi ska göra om Europa så måste vi göra det med demokratisk förankring och folkligt stöd? Det måste dessutom göras så att folket får chansen att avgöra. Låt folket bestämma! (Applåder)

Anf. 13 MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Nu ska vi inte blanda bort korten, statsministern. Talet om social turism handlade om att människor från de nya medlemsländerna skulle komma hit och leva på våra välfärdssystem. Det var det det handlade om. Det var därför vi behövde övergångsregler enligt statsministern. Nu har utrikesministern tillsammans med många andra faktiskt upptäckt att det inte kom några sociala turister, men statsministern fortsätter att prata om dessa övergångsregler. Det är ovärdigt.

Den andra delen handlar om konkurrens, om den öppna marknaden, om de nya medlemsländernas möjlighet att bygga upp sina ekonomier och delta med samma regelverk som vi som redan har varit med ett tag. Det handlar om tjänstedirektivet. Det är den diskussionen vi för i Europa för att kunna underlätta också rörelse av tjänster över gränser. Jag undrar vad det är för tanke som ni har bakom den här diskussionen. Ni skrämmer med att de lettiska arbetarna ska komma hit och ta våra jobb. Vad är det för underliggande värdering i denna skrämselfpropaganda?

Låt oss öppna oss, låt oss se att dessa länder har samma rätt till ekonomisk utveckling som Spanien, Grekland, Portugal och Italien en gång hade, och ni kommer att se att om ett antal år kommer den ekonomiska utvecklingen att ha betytt mycket för dessa länder.

Det andra som jag gärna vill ta upp handlar om miljöpolitiken. Maria Wetterstrand står här och säger att man ska säga nej till fördraget, för det ger inte möjligheter att arbeta med miljöfrågor. Hur ska vi kunna komma framåt på miljöområdet om vi inte samarbetar, om vi inte diskuterar möjligheten att få majoritetsbeslut, om vi inte diskuterar möjligheten att aktivera EU i just miljöfrågorna? I portalparagrafen artikel 1–3 står det, svart på vitt: Unionen ska verka för hållbar utveckling med högt miljöskydd och en bättre miljö.

Där har unionen tagit på sig det uppdraget. Men jag menar att unionen måste bli ännu starkare. Jag är beredd att gå ännu längre. Men vad Maria Wetterstrand och Miljöpartiet vill är att stå kvar på ruta 1 där man inte ger några möjligheter för EU att agera. Är det bättre för miljön?

När det gäller euron och valutan vann jag ju den förra folkomröstningen, så jag är inte rädd för folkomröstningar. Jag vet att svenska folket har sagt nej till den gemensamma valutan, men jag vet också att det är andra länder som har sagt ja. Jag störs inte av att de har en gemensam valuta. Jag störs inte av att det skrivs in i fördraget att de har en gemensam valuta. Vad skulle det förändra? Är det någon som tror att dessa länder skulle tvinga oss att byta valuta från kronor till euro? Hur skulle det gå till? Nej, sluta med skrämselfpropagandan.

Lars Ohly hävdar att vi nu ska byta nationalsång, byta flagga, byta ut vår nationaldag och börja att fira Europadagen. Detta är ju också skrämselfpropaganda. Flaggan finns ju redan. Sången finns redan. Europadagen finns redan. Sluta att skrämmas!

Däremot finns inte det demokratiska skyddet som jag tycker borde finnas, nämligen att riksdagen kan vara med och stoppa en del av de förslag som kommer fram i Europasamarbetet. Vi är en kontrollant. Maria Wetterstrand pratar om decentralisering. Ja, men det är ju det som genomförs i det nya fördraget. För en gångs skull kan svensk riksdag vara med och stoppa det som vi inte tycker är bra. Den möjligheten finns inte i dag. Därför är det så obegripligt varför det här skulle vara ett steg tillbaka.

(Applåder)

Anf. 14 MARIA WETTERSTRAND (mp):

Herr talman! Åhörare! Jag förstår inte Maud Olofssons argumentation när det gäller miljöfrågor. Hur ska vi kunna jobba på ett bra sätt med miljöfrågorna i EU när det återigen i det nya fördraget slås fast att miljöfrågorna är underställda frihandelsfrågorna? Det är ju detta som hela tiden ligger till hinder för enskilda länder att gå före på miljöområdet och ställa hårdare krav. Genom att enskilda länder kan göra det får man en teknikutveckling där några kan visa att saker och ting är möjligt. När det är några som går före kan också de andra dras med efteråt. Man har större frihet i en delstat i USA att gå före på miljöområdet än vad man har som enskilt land inom EU.

Sedan håller jag helt med Maud Olofsson om att det behövs fler instrument på miljöområdet än vad man har i dag, men man får ju inte dem genom den nya konstitutionen. Tvärtom kommer allt att bli precis lika illa som det har varit förut. Att det skulle ske några stora framsteg på miljöområdet med den nya konstitutionen kan jag över huvud taget inte förstå.

Miljöpartiet motsätter sig EU:s militarisering. Vi motsätter oss ett fördrag som kräver att man gradvis ska förstärka medlemslänternas militära kapacitet. Vi tycker att det strider mot hela det som påstås vara grundidén med Europeiska unionen, nämligen att det är ett fredsprojekt. Fred genom upprustning av militär kapacitet har aldrig fungerat, menar vi. Det är just därför som vi vill minska den svenska militären. Vi tror inte på upprustning, utan vi tycker att man bör ställa om den svenska

militären och satsa mindre pengar på den. Det är därför som vi har gjort en uppgörelse med regeringen i försvarsfrågan, Fredrik Reinfeldt.

Vi har accepterat insatsstyrkorna, därför att de kan bidra internationellt när FN så begär. Det kommer att ske på FN-mandat. EU kan inte kalla in svensk militär och tvinga den till att göra insatser.

Vi driver också en annan fråga, nämligen att Sverige ska bidra till att skapa en civil fredsstyrka inom EU. Vi har fått igenom det förslaget i EU-parlamentet, men det har fortfarande inte hänt något. Man ska alltså skapa en civil fredsstyrka som kan ge sig in i länder där det finns konflikter och försöka att lösa dem på ett sätt som inte kräver militär medverkan.

Jag tycker att det är lustigt att höra de borgerliga partiernas taktik i den här debatten. Ni försöker att skrämja folk med att det inte bara finns EU-entusiaster bland oss övriga tre partier. Jag kan meddela er att det finns en hel del människor i Sverige som också är tveksamma till att föra över mer makt till EU, närmare bestämt en majoritet. Det finns säkerligen en hel del även bland era egna väljare och medlemmar.

Människor vill kunna påverka sina egna liv. Kanske är det också därför som 58 % vill folkomrösta om konstitutionen. De vill kunna få medinflytande. 12 % tycker att man ska fatta beslut på det sätt som riksdagens majoritet vill.

Det finns tecken på att Frankrikes folk kan komma att rösta nej till konstitutionen, och det är ju viktigt att diskutera innebörden av ett sådant resultat. Jag tycker att man måste dra slutsatsen att det behöver upprättas en beredskap för att ta fram ett nytt fördrag på ett betydligt mer demokratiskt sätt än förra gången. Även EU-kritiker och motståndare bör finnas med i processen. Den grupp som tar fram fördraget måste vara jämställd, i stället för att som förra gången bestå av 83 % män. Jag tycker också att det vore klokt att låta medelåldern vara något lägre än förra gången. Syftet måste vara att få fram ett fördrag som kan accepteras av folket i de länder som är med i EU, och inte som i dag – som det tycks – kanske avvisas av folket.

Anf. 15 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Fördraget är inte perfekt. Ingen av oss som är anhängare av det påstår den saken, och så har det väl varit alltid med politiska dokument. De är kompromisser därför att vi tar hänsyn till varandra. Men utan detta fördrag – ingen handlingskraft i en växande union. Utan detta fördrag – inget fortsatt hopp för de länder som vill bli medlemmar i EU. Utan detta fördrag – ingen möjlighet att driva en politik i Europa som motvikt till ett alltmer aggressivt globalt kapital.

Det är också viktigt att säga att EU är en av de få politiska krafter som vi har som vi kan använda för att sätta emot ett internationellt kapital som blir alltmer aggressivt. Då krävs det också att detta EU kan fatta beslut – självfallet på rätt nivå – och göra det relativt snabbt. Sedan i vilken riktning som besluten ska gå avgörs av vilka politiska krafter som dominerar Europa. Just nu är högern stark. För några år sedan var det min politiska familj som dominerade. Det går och det kommer. Samma motsättningar som vi ser här i Sveriges riksdag kommer att föras med in i Europapolitiken.

Prot. 2004/05:115

29 april

Debatt om

EU:s framtid

Partiledardebatt

Jag fruktar för ett Europa som har Maud Olofssons uppfattning om kollektivavtal. Det är fantastiskt att vi har en centerledare som står och talar om att vi slänger ut lettiska arbetare ur Sverige när vi kräver kollektivavtal av lettiska företag. Vi och Lettland gick med i EU, inte därför att vi i Sverige skulle ha lettiska löner utan därför att man förhoppningsvis i Lettland ska få svenska löner.

Vi kommer aldrig att riskera en utveckling där kollektivavtalen förstörs. De slovakiska arbetarna på Volvo har 10 kr i timmen. Det borde vara en varningssignal också för en centerpartist. Uppenbarligen är det inte så. Därför talar vi fortfarande om att det kan komma att behövas övergångsregler.

Till Fredrik Reinfeldt: Ni hade en idé om att ge er på de arbetslösa och de sjuka. Er 60-procentiga ersättningsnivå är ju prövad i vissa länder i Europa med ett förödande resultat. De lyckas ju sämre än vi. Varför ska vi kopiera den typen av högerpolitik? Då får vi ett Sverige som får kелgrisar och styvbarn. Dessa styvbarn – kanske en förtidspensionerad – ska leva på en inkomst på kanske under 10 000 kr i månaden. En sjuk person kanske ser hela sin försörjningsbas raseras. Det är vad högern vill för att få upp sysselsättningen, en sysselsättning som inte har stigit i de länder som har prövat detta recept.

Den politiken kan också bli Sveriges politik med en annan regering. Den är politik i vissa europeiska länder. Så ser det ut, och mot det tar vi kamp.

Sedan kanske inte vi alla gånger är tillräckligt inspirerande och intressanta att lyssna till. Man blir, herr talman, naturligtvis ohyggligt imponerad när den socialdemokratiska ledningen blir recenserad av Lars Leijonborg utifrån utgångspunkter som retorisk förmåga, entusiasm och förmågan att väcka glädje kring Europaprojektet. Vad kan väl vi prestera, Lars Leijonborg, i jämförelse med det du gör? Hur kan det komma sig att den enorma strålgång som kommer ur detta grå håll inte har frälst alla svenskar som anhängare av EU? Det kan man fråga sig. Eller det gör man kanske inte efter att ha lyssnat till hans inlägg i dag.
(Applåder)

Anf. 16 FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! På slutet kände vi igen vår Göran Persson. Han har ingenting att lära av andra. Vi kan allt själva.

Jag är något mer ödmjuk. Jag säger inte att det man har gjort i andra länder är perfekt. Men jag kan inte acceptera det socialdemokratin försöker föra fram till svenska folket, nämligen att vårt problem med utanförskap ringas in av människor som är öppet arbetslösa och inga fler. Att man bygger en politik på att osynliggöra en miljon människors utanförskap och förklarar sig vara nöjd med det kommer inte att vara vårt besked till väljarna.

Vi ska föra en politik som leder till arbete, självständighet och möjligheter att påverka sitt eget liv. Vi ska göra det utifrån vad vi tror är rätt för Sverige, men vi är också inspirerade av andra länder som har gjort samma typ av ansträngningar.

Vi har ibland diskuterat vad Lars Ohly menar med att han är kommunist. Det är så konstigt att detta aldrig får något innehåll. Men i dag var

han bra på ett sätt, nämligen som historierevisionist. Det har alltid präglat kommunisterna – viljan att skriva om historien.

Låt mig säga några saker till Lars och Maria och andra som undrar hur vi ser på fördrag och folkomröstning. Jag tycker, som Göran, Lars och Maud har klargjort här i dag, att vi får ett mer öppet och effektivt EU om vi genomför detta fördrag. Det blir möjligt att fatta bättre beslut och att gå vidare med ett EU där Ukraina och andra länder som knackar på dörren kan vara med – där har de annars inte en chans att komma in.

Fördraget samlar och moderniserar texter. Det är en spännande tanke att vi nu har fått dokument som de allra flesta kan läsa. Det är inte alltid så i politikens värld. Det sorterar vad EU får och inte får göra.

Jag tycker att Göran Hägglund tog upp något väldigt viktigt, som jag tror har lett till en del förvirring, nämligen att detta i grunden inte är en konstitution. Det inleds inte med ”Vi, folket”, utan det inleds som en överenskommelse mellan självständiga stater. Möjligen har dessa ord lett tanken fel hos väldigt många.

Det är suveräna stater som har funnit att en del av utmaningarna i vår tid måste lösas gemensamt och att vi måste ha regelverk för hur detta ska gå till. Det är att bygga vidare på demokratin i vår tid, när inte nationalstaterna räcker som svar. Det är detta EU nu gör sig redo för.

Vi tycker att den representativa demokratin är bra. Vi står upp för den. Vi tycker att den representativa demokratin kan fatta beslut. Vi är övertygade om att en diskussion i en folkomröstningskampanj – och vi har ju upplevt det – kommer att handla om något helt annat. Den kommer att försänka oss i ett ja- och ett nejläger som delar Sverige och som gör det så svårt att göra vardag, att gå vidare och använda vårt medlemskap på ett sätt som skapar kvalitet och utveckling för Sverige.

Vi är stolta över den representativa demokratin. Vi tycker att den kan fatta beslut. Det är vårt besked. Vid detta kommer vi att stå fast.
(Applåder)

Anf. 17 LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Flera har varit inne på det fantastiska som vår generation har fått vara med om. Men historien har ju inte tagit slut. Det kan hända saker i vår värld som på nytt kastar in mänskligheten i förtryck, diktatur eller miljökatastrofer.

Min uppläggning i den här diskussionen har varit att påminna om det. Det kan komma svårigheter, och vi har all anledning att bygga vårt land, vår kontinent och vår värld så att de riskerna blir så små som möjligt och att vår förmåga att hantera det som kan komma blir så god som möjligt.

EU är bra på gång på många områden. Det säger jag även om jag också är kritisk, som jag utvecklade i mitt första anförande, till en hel del av det som sker och inte sker.

En viktig del av EU:s demokratistrategi är att EU självt genom sin utvidgning ska stärka demokratin i Europa och i sitt närområde. I det perspektivet vill jag särskilt nämna vikten av att EU också får muslimska länder som medlemmar. Bosnien och Turkiet bör enligt min mening få bli medlemmar i den europeiska unionen.

Jag tror inte alls på pratet om civilisationernas krig eller liknande, mellan västerlandet och den muslimska världen. Men vi vet att i några av världens allvarligaste oroshärdar spelar islam gentemot judendom och

kristendom en roll. För att verkligen få bästa möjliga dialog är det viktigt att Europa tydligt demonstrerar att den europeiska unionen inte är en kristen rikemansklubb utan att den är öppen för alla folk oavsett rikedom eller religion.

Om det i praktiken ska bli möjligt att ta in de länder jag nämnde måste regelverket reformeras. Därför är den här konstitutionen som vi nu debatterar, med sina fel och brister, ett oerhört viktigt instrument för framtiden och för att EU ska kunna gå vidare och möta de hot jag har talat om.

Vi måste ha en bättre Europadebatt i Sverige. Jag tror inte att det hänger på om vi folkomröstas eller ej. Det hänger på att EU börjar betraktas som ett lika självklart demokratiskt instrument som andra politiska nivåer.

Jag tycker att torskexemplet är lysande. Var och en kan lätt förstå att torsk inte alls bryr sig om vare sig nationsgränser eller ekonomiska zoner i haven utan att de simmar precis vart de vill. Det spelar ingen som helst roll vilka begränsningar vi fattar beslut om i det här parlamentet om andra länders parlament säger ja till utfiskning. Därför får inte den som vill gå långsammast fram och har de lägsta ambitionerna på miljöområdet bestämma. Vi behöver ett överstatligt beslutsfattande på det området. Därför är den europeiska unionen nödvändig.

Anf. 18 GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jag tror möjligen att ett av de kvardröjande intrycken efter den här debatten kommer att vara att de två regeringsalternativen i svensk politik är väldigt olika.

Å ena sidan har vi en allians för Sverige som är kritisk mot en del saker som sker inom EU, men man är i grunden väldigt positiv till det samarbete som sker mellan länder för att kunna möta de utmaningar som finns i dag och dem som vi ännu inte kan förutse för morgondagen.

Å andra sidan finns ett regeringsalternativ som leds av statsministerns parti, som huvudsakligen är positivt till EU, och så finns där två andra partier som vill något annat.

Det här kanske hade fungerat förr i världen. Men det blir allt svårare att få det att fungera i vår tid och i framtiden. EU-frågor är inte längre utrikespolitik utan spelar en allt större roll för vårt dagliga liv och de beslut som vi fattar i Sveriges riksdag, i våra landsting och i våra kommuner.

Världen är nu sådan att gränserna spelar allt mindre roll. Vi är alltmer beroende av varandra. I detta ligger väldigt stora möjligheter för att hantera dagens och morgondagens utmaningar. Men ett par partier i statsministerns gruppering vill dra isär, sätta käppar i hjulet och vill inte att samarbetet ska gå vidare med någon kraft. Fick de bestämma skulle den fungerande struktur som existerar, med sina fel och brister, slås isär, inte finnas längre och inte fungera.

Det är viktigt att man funderar kring vilken väg man vill gå. Vill man gå samarbetets väg för att finna gemensamma lösningar på de problem som är för stora för de enskilda länderna att möta? Eller är det så att man tror att var och en klarar sig själv? Det finns länder som prövar detta. Det mest utrerade exemplet är naturligtvis Nordkorea. Det är oerhört oberoende. Men det klarar inte att möta människors behov och att tillfreds-

ställa de önskingar som finns. Jag tror att samarbete är vägen. Jag tror att det är en nödvändighet i dag och i morgon.

Miljöfrågan har kommit upp till diskussion här. Det är ett tydligt exempel på en fråga där vi behöver samarbeta över nationsgränserna för att kunna möta problemen. Utsläpp och miljöförstöring känner inga gränser. Där fordras det samarbete. Det finns skäl att inte bara vara positiv utan också peka på de brister som finns inom samarbetet. EU bör kunna göra mer inom klimatpolitiken och driva på mer för att kunna begränsa de utsläpp som kanske är det allvarligaste hotet mot mänskligheten över huvud taget. Förstör vi miljön och förstör vi klimatet och känsliga ekosystem spelar ekonomisk tillväxt ingen roll. Det spelar ingen roll hur tjocka plånböcker vi har om vi inte kan andas luften, och så vidare. EU måste vara pådrivande.

EU borde inom ramen för Lissabonprocessen göra mer på detta område för att öka energieffektiviteten, för att utveckla förnybar energi, för att skärpa kraven på bränsleåtgång för nya bilar, för att pressa tillbaka användning av fossildrivna bilar och för att öka transporterna på järnväg i stället för med bil. Här har EU en viktig roll att spela.

(Applåder)

Anf. 19 LARS OHLY (v):

Herr talman! Låt mig få börja mitt sista anförande med att instämma med Göran Persson. Fördraget är inte perfekt, sade Göran Persson. Det är det sannerligen inte.

Det är ett fördrag som innebär krav på ytterligare avregleringar, både av tjänstesektorn och av andra sektorer. Den ekonomiska politiken ska framför allt inriktas på prisstabilitet och inte på sysselsättning, arbete och välfärd. Den militära kapaciteten ska öka, och EU:s militära möjligheter att ingripa ska förbättras.

Det innebär en fortsatt anpassning både till EMU och till EMU-politiken. Det innebär en massiv överföring av makt till den europeiska unionen. Det innebär att vi får en konstitution, en grundlag, som går före svensk lag och svensk grundlag och som också bär tydliga drag av en statsbildning i Europa. Nej, det är nog ungefär så långt ifrån perfekt man kan komma.

Fredrik Reinfeldt säger att han till skillnad från andra debattörer är ödmjuk. Just det uttalandet kanske mer utmärks av en viss självgodhet. Jag skulle snarare vilja kalla Reinfeldt något annat än ödmjuk, kanske svensk mästare i det blöta fingrets politik. Det är så som Reinfeldt nu agerar: att alltid studera opinioner och att aldrig ligga alltför långt från folkopinioner.

Men även för en mästare i denna gren som Reinfeldt finns det tydliga gränser. Den gränsen går till exempel vid att ställa upp bakom den stora folkmajoritet som kräver en folkomröstning om EU:s nya grundlag. Anledningen är att det är viktigare för Fredrik Reinfeldt och Moderaterna att få en grundlagsfäst högerpolitik än att vi beslutar om den på ett demokratisk sätt.

Samtidigt kallar Reinfeldt mig för historierevisionist. Jag upprepar: Nämn tid och plats, Fredrik Reinfeldt, jag tar debatten om demokrati med dig när som helst och var som helst. Den kommer från min sida att handla om allmän rösträtt, kvinnlig rösträtt, fackliga rättigheter, strejk-

rätt, organisationsfrihet, demonstrationsfrihet, arbetsrätt, medbestämmande och framför allt om att motverka övergrepp mot internationell lag och folkrätt. Jag tar den debatten var som helst, du får bestämma tiden, du får bestämma platsen, Fredrik Reinfeldt.

I Frankrike pågår nu en intensiv diskussion inför en folkomröstning om EU-konstitutionen. Hur har ni tänkt att hantera ett eventuellt nej i den folkomröstningen? Göran Hägglund föraktar närmast det franska folket och säger att om det röstar nej är det av andra skäl än att det tycker att konstitutionen är dålig. Men tänk om det är så att folket vet bäst, Göran Hägglund. Tänk om det är så att människor är vuxna och mogna nog att ta ställning i en folkomröstning och göra det på resonabla och rationella grunder.

Men du tycker att du vet bäst. Du vet bättre än folket. Du vet bäst vad som folket egentligen vill. Röstar det nej röstar det för någonting annat än ett nej till konstitutionen. Då är det andra skäl som gäller. Men röstar det ja finns det tydliga och klara skäl för att ta den folkomröstningen på allvar. Men ett nej innebär att konstitutionen har fallit.

Hur vill ni då gå vidare, ni som är emot en folkomröstning i Sverige? Ska vi då fatta beslut i Sveriges riksdag om ett fördrag som rimligen inte längre existerar? Det vore verkligen en parodi på demokrati. Men ingen av er har kunnat ge ett besked på den punkten.

Enligt Göran Hägglund är tydligen den majoritet som i dagsläget förespråkar nej i Frankrike anhängare av att Frankrike ska bli ett Nordkorea i Europa. Grattis, Göran Hägglund, till den analysen! Jag tror knappast att den delas av särskilt många fransmän.

Vänsterpartiets besked är tydligt: folkomröstning. Vi litar på våra argument. Vi vill möta människor i en debatt och i en diskussion om fördelar och nackdelar med den nya konstitutionen. Vi är säkra på att väljarna är mogna nog att fatta ett beslut som är rationellt och väl grundat. Låt därför folket bestämma.

(Applåder)

Anf. 20 MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Återigen försöker statsministern blanda bort korten. Övergångsreglerna handlade om människor som skulle komma hit och leva på våra sociala välfärdssystem. Detta har inte skett. Det kan vi vara överens om nu. Då kan vi heller inte behöva några övergångsregler.

Det är viktigt att säga att vi behöver ett regelverk för den framtida tjänstehandeln i Europa. Där är vi överens. Men låt oss då komma fram på det området. Se till att vi hittar ett regelverk som gör att svenska arbetare, lettiska arbetare och franska arbetare kan få ett tydligt regelverk. Låt oss försöka komma fram där och inte bara sätta klackarna i backen och skapa rädsla.

Jag tror nämligen att svenska företagare, svenska arbetare och svenska tjänstemän också har stora möjligheter att bidra till jobben ute i Europa. Vi är duktiga, och vi är konkurrenskraftiga. Men det är klart att ni behöver se till att det blir lite enklare och bättre att vara företagare i Sverige så att vi kan konkurrera.

Jag vill ha ett Europa som är smalare och vassare. Jag tror att det också är vad svenska folket vill. Det vill att EU ska ägna sig åt rätt saker. Gör någonting åt brottsligheten. Jag ska inte behöva se att mina barn

utsätts för narkotikaförsäljningen. Jag ska inte behöva leva med att alla dessa kvinnor säljs som prostituerade. Jag ska inte behöva leva med att brottsligheten hela tiden är på försprång. Där måste EU vara effektivare.

Jag vill ha ett Europa och ett EU som faktiskt tar sig an miljöproblemen. Då kan man inte som Miljöpartiet säga: Nej, vi behöver inget samarbete, det är fel. Det är inte perfekt. Fördraget är inte är perfekt i det sammanhanget. Jag skulle gärna gå längre. Men det är det bästa vi har.

Jag tror att man komplicerar EU-samarbetet mer än nödvändigt. Jag brukar göra en liknelse: Sätt er, 25 stycken, på en arbetsplats och försök komma överens om vart ni ska resa någonstans, hur ni ska resa, när ni ska börja och vad ni ska besöka! Det är så också i EU. Vi är 25 olika länder med lite olika traditioner, olika kulturer och olika prioriteringar. Det som är det viktiga i Europasamarbetet är att vi med respekt för varandras olikheter tar oss fram och säkrar freden. Vi ska ta oss fram för att skydda miljön och för att bekämpa brottsligheten.

Jag tror också att svenska folket är berett att ge mandatet till EU att aktivt verka för att säkra freden. Då behöver vi samarbeta med det försvar som vi har. Vi behöver göra sådana insatser som vi gör på Balkan och i Afrika för att säkra freden. Vad är felet med det? Vi måste också från svensk sida vara en aktiv part i att skydda de mänskliga rättigheterna.

Samtidigt som vi är beredda att ge mer makt till EU på de här områdena ska vi ta tillbaka makten i småfrågor. Svenska folket tycker att det är helt vansinnigt att man diskuterar småfågelspolitik, systembolag, om vi får snusa och vad det nu kan vara för någonting. Det är inga EU-frågor.

Det som är bra med det nya fördraget är att Sveriges riksdag äntligen i framtiden kan få chans att vara med och stoppa det som är fel och säga ja till det som är bra. Jag förstår inte alla som är så kritiska till detta förslag. Varför innebär det en försämring? Jag har inte fått någon förklaring till att det skulle vara så, just när riksdagen nu kan få vara med och bestämma.

Vad är det för fel med att vi får reda på vad ministerrådet diskuterar och säger? Vad är det för fel med att det sker öppet? Vad är det för fel med att vi flyttar tillbaka en del av makten till nationerna? EU ska göra rätt saker. Då kommer också stödet för EU.

Smalare men vassare – det tror jag är en bra devis som passar de flesta partier och många svenskar. Det är därför det nya fördraget är viktigt.

(Applåder)

Anf. 21 MARIA WETTERSTRAND (mp):

Herr talman! Maud Olofsson frågar vad det är för fel med en del av de förslag som finns med i konstitutionen. Just de förslag som du tog upp, Maud, var de som jag i mitt första tal räknade upp som saker som är bra med konstitutionsförslaget.

Men jag påpekade också då att det knappast behövs en ny konstitution för att man ska kunna få öppenhet i ministerrådet, för att man ska få en ökad offentlighetsprincip eller för att de nationella parlamenten ska kunna lägga sig i EU-processen. Det borde vara självklarheter som inte kräver en ny konstitution.

Lars Leijonborg hyllar EU:s fiskepolitik. Fiskepolitiken har Sverige haft gemensam med de övriga EU-länderna sedan vi blev medlemmar. Under den tiden har fiskbestånden utarmats mer och mer. På västkusten finns knappt en torsk kvar. I Östersjön rekommenderar experterna varje år att man ska sluta fiska. Men politikerna lyssnar inte. Tycker du, Lars Leijonborg, verkligen att den fiskepolitiken har varit lyckad? Är den ett bra exempel där miljöfrågorna är på rätt plats i EU? Jag håller inte alls med om det. Samarbete – ja, men också rätt för enskilda länder att gå före och ställa hårdare krav. Om vi låter bli att fiska upp vår kvot på 20 % av torskbeståndet i östra Östersjön är det klart att det gör skillnad.

Det är intressant att höra vad som sägs om växthuseffekten när man diskuterar miljöfrågor. Det är fascinerande att de som här i kammaren varje gång vi pratar om EU helst pratar om miljöfrågor är samma partier som både här och ofta där röstar emot den politik som skulle kunna vara effektiv för att minska utsläppen. Tyvärr kan jag inte uppfatta det som något annat än mest ett uttryck för att man vill skjuta över besluten om miljöfrågor till EU i stället för att göra det vi kan göra här.

Också jag anser att EU:s miljöpolitik behöver skärpas, men vi förfogar faktiskt över en mängd åtgärder som kan vidtas nationellt och som vanligtvis avvisas av den borgerliga alliansen. Den enda nationella åtgärd som alliansen tycks komma överens om är att inte avveckla kärnkraften. Konstigt att man blir överens om den med Centerpartiet i alliansen, kan man tycka. Men det tycks vara så. Det är samma kärnkraft som Miljödomstolen i går sade nej till att man bygger ut effekten av. Miljödomstolen säger nämligen att avfallsfrågan inte är löst och att vi inte kan ha mer kärnkraft i Sverige när den frågan fortfarande är olöst. Det är den borgerliga alliansens lösning på problemet med växthuseffekten. Jag tycker att det är konstigt att ni har mage att stå och prata om miljöfrågor. Men det kanske beror på att ni vill skjuta undan besluten från den här kammaren.

Jag kan hålla med Lars Leijonborg om en sak, nämligen att EU ska vara öppet även för att Turkiet, Bosnien och en hel del andra länder ska kunna bli medlemmar. Det är en oerhört tragisk retorik som vi hör på en del håll i Europa när man försöker skrämman folk för de livsfarliga muslimerna som ska komma in och ta över och allt vad det är. Jag vet inte vad man egentligen är rädd för. Vår åsikt från de gröna är att EU ska vara öppet för dessa medlemsländer. Det är mycket viktigt. Det skulle kunna förbättra EU radikalt om man hade en sådan öppenhet, menar vi.

Det har pratats om utanförskap här. Det finns många svenskar som står utanför arbetsmarknaden, och det är illa nog. Men det finns också många människor i Sverige som känner sig utanför och överkörda på grund av att den politiska makten flyttas allt längre bort. Man känner att ens egen röst får allt mindre betydelse. Inte ens den svenska riksdagens röst gäller alltid längre. Hur känner man sig då som medborgare när den enda chans man har är att välja folk till riksdagen? Många oroar sig för fritt flöde av alkohol och bristande gränskontroller för narkotika.

Jag vill att människorna i Sverige ska få en chans att säga sitt om EU-konstitutionen så att de kan få svara på om de vill acceptera mer maktöverföring eller inte. Jag hoppas att den borgerliga alliansen och regeringen också till slut inser det.

(Applåder)

Anf. 22 SÖREN WIBE (s):

Herr talman! Jag noterar med viss besvikelse att ingen av partiledarna har ändrat sin inställning i hur frågan ska behandlas. Majoriteten vill att den ska antas av riksdagen vid ett tillfälle. Det betyder att väljarna varken i ett ordinarie val eller i en folkomröstning får ta ställning till den här viktiga frågan.

Jag finner detta fullständigt oacceptabelt. Det strider visserligen inte mot de juridiska grunderna för hur vårt statsskick ska skötas, men det strider definitivt mot andan i vår demokrati.

Konstitutionen togs fram efter valet 2002. Man planerar alltså att nu fatta beslut om den före valet 2006. Väljarna hålls helt utanför processen. Jag är fullständigt övertygad om att den här beslutsordningen kommer att öka den misstro mot EU som finns inte bara hos det svenska folket utan hos de flesta folk inom unionen. I själva verket torde det inte finnas någon viktig fråga där det finns en sådan stor skillnad mellan vad de valda parlamentarikerna anser och vad folken anser som just hållningen till EU. I Sverige, liksom för övrigt i alla länder i nordvästra Europa, är den här klyftan avgrundsdjup.

Jag förordar en folkomröstning. Enligt opinionsundersökningarna omfattas den hållningen av bortåt 60 % av vårt lands befolkning. Endast 10–15 % förordar den ordning som majoriteten i den här riksdagen nu planerar för.

En folkomröstning är viktig av flera skäl. Detta är en mycket stor fråga. Den berör grunderna för vårt statsskick. Dessutom går den tvärsigenom alla partier, inte bara mitt parti – Socialdemokraterna. En liknande splittring finns inom Centern och Kristdemokraterna, och även en stor del av Moderaterna omfattar en annan åsikt än den partiledningen har i den här frågan.

Kärnpunkten i konstitutionen, liksom i hela EU-frågan, är frågan om maktöverlåtelse eller maktindelning mellan nationella parlament och EU:s institutioner. Jag noterar att ingen av majoritetens partiledare med ett ord berörde den här frågan.

Varje nytt fördrag har inneburit att makt överförts från den här riksdagen till EU:s institutioner. Med Maastricht-, Amsterdam- och Nicefördragen och nu konstitutionen för vi lagstiftningsmakt till EU. Svenska folket stiftar inte längre suveränt sina egna lagar. Väljarnas misstro mot detta bottnar i en oro ur flera aspekter. Man känner att makten flyttas längre bort, att den blir mer anonym och att man inte har samma möjligheter att påverka.

Herr talman! Man känner också en misstro mot denna riksdag och denna riksdags politiker som närmast utan opposition, nästan rutinmässigt, gång på gång går med på denna maktöverlåtelse utan att underställa den folkets prövning. Då det rör principerna för statsskicket, det vill säga spelreglerna för oss politiker, borde det vara en självklarhet att inte vi själva ska fastställa dem. De ska fastställas av folket.

Den maktöverlåtelse som nu sker omfattar flera olika områden. Den omfattar flera majoritetsbeslut inom EU:s institutioner. Man frångår enhälligheten. Den omfattar nya områden som förs till EU:s beslutskompetens. Den omfattar förändrade skrivningar. På försvarsområdet heter

*Debatt om
EU:s framtid*

Fortsatt debatt

det nu att det ”skulle kunna” leda till ett gemensamt försvar. Detta ändrar man till att det ”kommer att” leda till ett gemensamt försvar. I praktiken innebär det att Sverige skriver under att vi är beredda att uppge vår alliansfrihet. Frågan är inte längre *om* detta ska göras utan endast *när* det ska genomföras.

Herr talman! Så länge man inte öppet för ut frågan om maktöverlåtelse till folket kommer misstron mot EU och denna riksdag att bestå. I stället borde man klart ställa frågan så här: Ja, kära väljare, det här och det här området ämnar vi nu föra över till EU:s beslutskompetens. Är ni med på detta, eller är ni emot detta?

Herr talman! Demokratin är en ömtålig planta. Jag fruktar att den behandling som den här riksdagen nu ger EU:s grundlag medför att växtkraften hos denna blomma kommer att minska.

Anf. 23 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Herr talman! Jag har två frågor. Den första, Sören Wibe, är: Vad är det du vill ha i stället för konstitutionen? Konstitutionen införs ju för att i praktiken möjliggöra EU:s östutvidgning med de nya länderna och även fler länder, länderna på Balkan, Turkiet och kanske också Ukraina, Moldavien och så vidare. Du säger stopp för dessa länder. Vad vill du ha i stället, Sören Wibe?

Du talade om maktöverföring. Det sker på vissa områden. Ett är det rättsliga samarbetet. Om du får igenom din vilja kommer det att bli fler som lättare kan handla med narkotika över gränserna. Det blir lättare för dem som ägnar sig åt handel med kvinnor och barn att fortsätta sin verksamhet. Vilket ansvar har du, Sören Wibe, för de nya länderna och för de här människorna som kommer att bli offer för den internationella kriminaliteten?

Anf. 24 SÖREN WIBE (s) replik:

Herr talman! Det är självklart så att om vi inte antar den här konstitutionen gäller existerande fördrag. Det är väl juridiskt sett fullkomligt klart. Mitt alternativ skulle sträcka sig mycket längre. Jag vill rulla tillbaka den makt vi har överlåtit till EU. Jag skulle till exempel vilja ha ett fördrag med EU där det fullständigt klart utsägs att EU-domstolen inte äger överhöghet över svensk rätt när det gäller frågor om arbetsrätt. Samma sak skulle gälla frågor om alkoholförsel. Jag skulle kort sagt vilja ha ett mycket mer mellanstatligt fördrag än vad den här nya konstitutionen innebär, liksom även Nicefördraget.

Sedan fick jag frågan om ansvaret för prostitution, kvinnohandel, knark och alla sådana saker. Ja, Carl, jag tror faktiskt att det finns andra sätt att bekämpa detta än att genomföra ett gemensamt straffsystem för hela EU. Det är absolut inte det mest effektiva sättet.

Anf. 25 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Herr talman! Det kanske inte är det mest effektiva sättet, men tala då om vad som är det mest effektiva sättet! Det är precis som torskfisket som vi har talat om här tidigare. Det krävs ett gemensamt arbete och gemensamma institutioner. Vad ska du sätta i stället, Sören Wibe? Jag frågade inte om arbetsrätten och alkoholfrågorna. Jag frågade vilket

besked du ger till de här länderna i Östeuropa, till de länder som vill komma in och till människorna som bor i de länderna?

Prot. 2004/05:115
29 april

Anf. 26 SÖREN WIBE (s) replik:

Herr talman! Det är många frågor på en gång. Det besked jag skulle ge till de länder som nu vill komma in, som ni har gjort oerhört stor sak av och som jag tycker är fullständigt irrelevanta i den fråga som vi diskuterar, skulle helt enkelt vara att vi i Sverige står för ett EU som är betydligt mer mellanstatligt och som ger betydligt större makt åt de nationella parlamenten än det EU som finns. Det är en sådan konstitution som vi eftersträvar.

Slutligen ber Carl B Hamilton mig ge ett heltäckande recept på hur man ska bekämpa all den brottslighet som finns. Jag kan bara säga att det inte ryms inom den minut som talmannen ger mig här. Det innefattar naturligtvis ökat polissamarbete över huvud taget, till exempel inom Interpol. Det innefattar till exempel en demokratisering och ett upprättande av ett rättsväsende i Kosovo. Det finns kort sagt tusen olika åtgärder som man kan vidta. Tiden tillåter mig inte att gå in på alla de här sakerna. Jag måste också säga att det är väldigt perifert för debatten. Jag tror att du ändå förstår min huvudpoäng här.

Anf. 27 INGVAR SVENSSON (kd) replik:

Herr talman! Man hinner inte så mycket på en minut. Jag ska koncentrera mig på en frågeställning, nämligen hur Sören Wibe ser på folkomröstningsinstitutet. Han säger nämligen att det är oacceptabelt att vi inte låter det här konstitutionella fördraget bli föremål för en folkomröstning och att det strider mot andan i vår demokrati. Hur är det i andra viktiga frågor? Brukar Sören Wibe då driva kravet på en folkomröstning? Eller är det bara därför att Sören Wibe är emot EU som det ser ut nu som han vill ha en folkomröstning? Är det detta som är grundkravet?

Herr talman! Det får inte bli så att en folkomröstning ska ses som ett opportunistiskt instrument. Man måste väl ändå ha en systematisk syn på folkomröstningsinstitutet.

Anf. 28 SÖREN WIBE (s) replik:

Herr talman! Om Ingvar Svensson hade lyssnat noga till vad jag sade hade han funnit att jag inte alls sade att jag fann det oacceptabelt att inte ha en folkomröstning. Jag sade att jag finner det fullkomligt oacceptabelt att inte underställa svenska folket den här frågan vare sig i en folkomröstning eller i ett ordinarie val. Väljarna bör få säga sitt i ett val eller en folkomröstning.

Dessutom säger Ingvar Svensson att det enbart är av opportunistiska skäl och att jag önskar ett nej. Ja, det är självklart att jag ser en folkomröstning som en möjlighet för folkmajoriteten att få igenom sin vilja. Men det viktigaste i det här fallet är ju att man över huvud taget får säga sin mening, speciellt eftersom det gäller grunderna för vårt statsskick. Det rör alltså villkoren för hur vi politiker ska arbeta. Det ska inte vi bestämma. Det ska folket bestämma.

*Debatt om
EU:s framtid*

Fortsatt debatt

Anf. 29 INGVAR SVENSSON (kd) replik:

Herr talman! Det är intressant: Sören Wibe svarar inte på min fråga om hur han ser på folkomröstningsinstitutet. Det är också intressanta frågeställningar, nämligen om balansen mellan direktdemokrati och representativ demokrati, om vad som ska gälla och om vi har ett bra folkomröstningsinstitut i dag som lämpar sig för den här typen av åtgärder. De frågorna lämnas obesvarade.

Anf. 30 SÖREN WIBE (s) replik:

Herr talman! Ursäkt mig, jag glömde i hastigheten bort detta.

Jag ser på folkomröstningsinstitutet så här: Det kompletterar den representativa demokratin, och det ska användas vid några tillfällen. För det första ska frågan vara viktig. För det andra ska det vara en fråga där man rimligen inte kan förvänta sig att den nuvarande partistrukturen kan hantera det på ett bra sätt, det vill säga att åsikten om frågan går tvärsigenom partierna. Och för det tredje finns ett önskvärt men inte nödvändigt krav, nämligen att vi har det som vi har det just nu, det vill säga att det finns en oerhört fundamental skillnad mellan vad folk i gemen anser i sakfrågan och vad denna kammare anser. Där har du min principiella syn på det.

Folkomröstningsinstitutet ska användas sparsamt men i viktiga frågor och i frågor som partiväsendet inte på ett bra sätt kan hantera.

Anf. 31 LARS LINDBLAD (m):

Herr talman! Dagens debatt handlar om EU:s framtid, och jag skulle vilja fokusera på EU:s gemensamma utrikespolitik.

I EU-fördraget framgår att målen med den gemensamma utrikespolitiken bland annat handlar om att

- skydda unionens gemensamma värden och grundläggande intressen och stärka unionens säkerhet,
- bevara freden och stärka den internationella säkerheten,
- utveckla och befästa demokratin och respekten för grundläggande mänskliga fri- och rättigheter.

I förslaget till nytt fördrag, den så kallade konstitutionen, finns en rad värderingar uppspaltade som EU ska värna. Återigen understryker EU-medlemsländerna att mänskliga fri- och rättigheter ska vara basen för den europeiska värdegrunden.

Det är en ganska så pretentiös roll EU tar på sig. Ska EU med trovärdighet kunna driva igenom en alltmer harmoniserad utrikespolitik måste också organisationen agera på ett trovärdigt vis i varje fråga och mot varje motpart, oavsett ekonomisk eller politisk tyngd.

Men det är också i värderingsgrunden som det just nu svajar betänkligt och där en förändring måste komma till stånd. Låt mig ge tre exempel.

För det första: För lite drygt två år sedan arresterades 75 personer bara för att de hade andra åsikter än Castroregimen på Kuba. Den europeiska reaktionen på massarresteringen var riktig – ett kraftfullt ställningstagande mot Castroregimen i juni 2003. Då bjöds kubanska dissi-

denter in till de olika EU-ambassaderna till firandet av nationella högtidsdagar i EU-länderna. EU-länderna begränsade tydligt sina bilaterala regeringsbesök på hög nivå. Detta ledde till att de diplomatiska förbindelserna mellan EU och Kuba frös.

Nu har EU:s utrikesministrar, inklusive den svenska utrikesministern, beslutat att normalisera relationerna till Kuba efter krav från Spaniens socialdemokratiska premiärminister som i sin tur utställt påtryckningar från Kuba. Samtidigt vet vi att endast 14 av de 75 dissidenterna har släppts, att dödsstraffet har återupptagits, att grova kränkningar av de mänskliga rättigheterna är vardag och att det inte existerar någon yttrande-, tryck- eller föreningsfrihet på Kuba. När situationen inte förändrats – inte ens färdriktningen kan hävdas vara på rätt väg – vad föranleder då den svenska regeringen och EU att byta politik?

Nu ska gästlistorna till ambassaderna godkännas från regimen och dissidenterna kastas ut. Vilka signaler sänder det till regimen? Och framför allt: Vilka signaler sänder det till oppositionen?

För det andra: Vi har flera gånger i denna kammare debatterat vapenembargot mot Kina. Vid EU-toppmötet i december enades EU:s medlemsländer om att vapenembargot mot Kina skulle kunna hävas under våren, förutsatt att ett antal kriterier uppfylldes. Det handlade bland annat om att situationen för mänskliga rättigheter i Kina måste förbättras, men också om att det säkerhetspolitiska läget i regionen inte fick påverkas negativt.

Nu ser vi att det är högst osannolikt att Kina kommer att uppfylla villkoren. MR-läget förblir fortsatt allvarligt, och den kinesiska folkkongressen har antagit en lag om Taiwan som negativt påverkar det säkerhetspolitiska läget i regionen, men trots att alla kände till att inga förbättringar gjorts startades processen i december där Europeiska rådets avsikt var att lyfta embargot. Nu har i och för sig lyftandet av embargot skjutits på framtiden. Förhoppningsvis får det beslutet ligga fast tills Kina har förändrat sin syn på mänskliga rättigheter.

För det tredje vill jag tala om Georgien och konflikten i utbrytarrepubliken Sydossetien i Georgien, som med varierande intensitet och blodspillan har präglat tiden efter Sovjetunionens fall. Georgien har dessutom haft perioder av interna stridigheter om den politiska makten. Det är därför glädjande att maktskiftet i Georgien 2003 kunde ske utan användande av våld och vapenmakt.

Det är viktigt att EU nu förmår att bistå det nya demokratiska ledarskapet i Georgien med såväl suveränitets- och demokratistöd som ekonomiskt stöd i dess kamp mot den utbredda fattigdom och korruption som råder i landet. Georgien har också en lång historia av nära kulturella band till ett antal av EU:s medlemsstater. Det är angeläget att landet på nytt kan integreras i den europeiska gemenskapen. EU måste i detta motstå det tryck som finns från Moskva att EU ska hålla sig utanför det Ryssland många gånger ser som sina inre angelägenheter – liksom i Ukraina när regimen föll. EU borde i stället stödja utvecklingen mot demokrati, marknadsekonomi och självständighet. Till exempel skulle ett EU-kontor kunna upprättas i Minsk i syfte att stödja utvecklingen. Men ännu präglas EU:s hållning av undfallenhet mot Ryssland.

Detta är tre exempel, herr talman, på hur EU:s grundläggande värderingar inte efterlevs i den internationella politiken. En kursändring efter

Prot. 2004/05:115
29 april

*Debatt om
EU:s framtid*

Fortsatt debatt

de värden som unionen själv ställt upp efterfrågas, och ett större engagemang från den svenska regeringen i detta sammanhang efterfrågas också. Sverige skulle efter lite uppräckning kunna agera som EU:s värderingsvakthund när enstaka medlemsländer hamnar snett och vill ändra EU:s gemensamma hållning, men det kräver ett helt annat engagemang från Freivalds och Persson än den väldigt följsamma hållning som vi hittills har sett exempel på.

Vi från Moderaterna är mycket nöjda med vilka former som vi har valt i EU-fördraget för att arbeta med utrikespolitiken, men det finns fortfarande mycket att slåss om när det gäller innehållet i utrikespolitiken.

Anf. 32 KAJ NORDQUIST (s) replik:

Herr talman! Moderaterna vill väldigt gärna göra inrikespolitik av en del utrikespolitiska frågor. Jag tänkte mest på fallet Kuba här.

För det första: Är det inte en poäng med en gemensam europeisk politik?

För det andra: Är det så att man inte kommer att hålla kontakterna med kubanska dissidenter, bara för att man inte längre tänker bjuda in dem till nationaldagsfiranden? Har den politiken fungerat bra? Har de 75 arresterade släppts loss beroende på den politiken, eller varför har 14 kommit loss? Är det inte faktiskt så att det är ganska bra med en egen EU-position? Dessutom är det väl en poäng att vi kan markera från EU att vi har en annan attityd än den amerikanska och att vi på det sättet faktiskt kan komma i en bättre dialog eller bättre försvara dissidenterna på Kuba. Det är inte alls så att vi tänker låta oss styras av den kubanska regeringen, som vi har kontakter med. Det är klart och tydligt utsagt att vi kommer att bestämma själva från europeisk horisont.

Anf. 33 LARS LINDBLAD (m) replik:

Herr talman! Kaj Nordquist frågade om vi egentligen inte tyckte om den gemensamma utrikespolitiken, men jag tycker att det framgick ganska väl av det jag sade att detta är något som vi värnar. Men vi värnar också att utrikespolitiken har en stark koppling till de grundläggande värden som vi gemensamt har bestämt i unionen kring mänskliga fri- och rättigheter. Det ska vara centralt och vägledande för den europeiska utrikespolitiken.

Jaha – innebär det, som jag tycker att Kaj Nordquist verkar vara inne på, att Sverige helt och hållet ska släppa sitt agerande i utrikespolitiken? Nej, precis tvärtom! Detta ställer ännu större krav på att Sverige och andra medlemsländer i EU agerar kraftfullt för att den gemensamma utrikespolitiken, som är ett mycket mer kraftfullt verktyg i utrikespolitiken än den svenska egna linjen är, faktiskt blir rätt och att den ligger nära de krav på grundläggande fri- och rättigheter som vi har ställt upp.

Anf. 34 KAJ NORDQUIST (s) replik:

Herr talman! Men poängen är ju att vi är helt överens om att vi ska köra en hård och kraftfull linje när det gäller mänskliga rättigheter, bland annat på Kuba. Det jag menar är den inrikespolitiska aspekten är att man försöker göra sak av någonting som vi i grund och botten är överens om. Det blir ganska konstigt när man först lovsjunger den gemensamma utri-

kespolitiken och sedan när vi tar en gemensam utrikespolitik inte vill vara med. Dessutom påstår man då att den svenska regeringen är flat. Det där håller jag inte med om. Det är en ganska konstig analys.

Dessutom har man gjort en förändrad politik under en period av sex månader, och sedan kommer man att utvärdera den.

Jag tycker fortfarande att detta är ett exempel på att försöka göra sak av någonting där man egentligen inte har så mycket sak att göra. Vi är överens om fördömandet av arresteringarna av de 75 oppositionella, och vi är helt överens om fördömandet av den dåliga situationen för de mänskliga rättigheterna på Kuba.

Anf. 35 LARS LINDBLAD (m) replik:

Herr talman! Jag tror liksom Kaj Nordquist att vi är överens om hur Sveriges hållning mot Kuba ska vara. Där har jag ingenting att säga. Men EU:s hållning, som den svenska regeringen har ställt upp på, handlar om att nu göra eftergifter mot Kubaregimen samtidigt som vi vet att läget för de mänskliga rättigheterna inte har blivit bättre, snarare tvärtom. Jag räknade också upp ett antal exempel på detta.

Låt oss vara öppna och tydliga i det här fallet. Vi vet båda två, Kaj Nordquist, hur det här gick till i EU-sammanhanget. Det var Spaniens premiärminister som efter påtryckningar från Kuba lyfte upp frågan, och EU:s medlemsstater orkade inte hålla emot. Eftergiftspolitik mot Kuba präglades av att Spaniens parlament bytt till en socialistisk majoritet, och denna ville ha en mer följsam hållning mot Kuba – *that's it*.

Anf. 36 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Jag lyssnade väldigt noga på Lars Lindblads inlägg. Det mest intressanta var väl uttalandet att EU är till för att skydda intressena. Detta skulle jag gärna vilja be dig utveckla, Lars. EU:s mål ska vara att skydda intressena – vilka intressen? Det pratas om öppenhet, men faktum är, Lars, att EU blir en "Fästning Europa" för att skydda sina intressen mot omvärlden. Är det ett sådant öppet samarbete man vill ha? Det är kanske Moderaternas politik, men det är absolut inte Miljöpartiets.

Sedan är följdfrågan: Man ska skydda intressena, men med vilka medel då? Är det därför Moderaterna hyllar att den nya konstitutionen innehåller en skarp militarisering och på sikt bildandet av en EU-armé? Är det med dessa medel man ska skydda EU:s intressen?

Anf. 37 LARS LINDBLAD (m) replik:

Herr talman! Ja, jag vill hävda att det är riktigt och viktigt att utrikespolitiken bygger på att skydda de intressen vi har gemensamt här i Europa. Det handlar bland annat om de fri- och rättigheter som jag sade att unionen ska eftersträva. Det handlar också om att ha en stabilitet i vår omvärld. EU lyckades inte bidra med att hävda detta intresse i exempelvis Balkan och det forna Jugoslavien, vilket ledde till en instabilitet i vår närhet och mycket mänskligt lidande. Vi fick också ta emot stora flyktingströmmar som konsekvens.

Det är detta som skyddandet av de gemensamma intressena handlar om och som utrikespolitiken måste utformas från. Det innebär också att man i viss mån måste ha en del muskler att kunna skicka till exempelvis Balkan. Då handlar det konkret om militär trupp, att inom ramen för FN,

Prot. 2004/05:115
29 april

*Debatt om
EU:s framtid*

Fortsatt debatt

vilket eftersträvades i det fallet, kunna gå in och skydda dem som lider i vår närhet.

Anf. 38 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Ja, men nu ska vi göra skillnad på två saker. Visst kan det vara bra att under FN-flagg till exempel göra hjälpinsatser i de områden i världen som behöver det. Men det du står och pratar om är att ha militära muskler för att skydda EU:s intressen när omvärlden inte gör som EU tycker.

Och vem bestämmer EU:s intressen? Här låter det som om moderaterna här i riksdagen sätter agendan för detta. Det kan dock lika mycket bli stormakterna i EU, de som har mest rösträtt – Tyskland, Frankrike, Spanien och så vidare – som vill bevara sina koloniala intressen och sätta dessa i första rummet. Vad händer då? Ska Sverige ställa upp på den sortens politik?

Det kan till och med bli fråga om konstruktivt medgivande, att man ska vara tyst i EU om majoriteten har kommit fram till den utrikespolitik den vill driva. Då är det ju inbyggt att Sveriges röst i världen ska tystna, och det är någonting helt annat än det som förs fram här.

Anf. 39 LARS LINDBLAD (m) replik:

Herr talman! Nej, som jag tyckte framgick ganska tydligt i replikskiftet med Kaj Nordquist tycker vi inte att Sverige ska tystna i omvärlden. Däremot tycker vi att vi ska samla kraft med våra vänner i Europa och på det sättet vara en mer aktiv och viktig aktör i den internationella utrikespolitiken.

Vilken väg ska vi då ta? Ska vi bli ett militariserat Europa som sprider sina intressen utanför Europa? Nej, det är inte den vägen vi har valt den här gången. Vägen väljer vi också själva genom att vi har valt inriktningen att EU:s kapacitet ska vara fredsbevarande och fredsskapande inom ramen, huvudsakligen, för FN-frågor.

Sedan tycker jag att man kan fundera på om man ibland ska lämna FN-sfärens beslut, nämligen till exempel när det gäller folkmordet i Darfur där FN har varit handlingsförlamat. Där borde EU också ha spelat en mer aktiv roll än vad man har gjort. Det är den utvecklingen jag slåss för att vi ska få.

Anf. 40 CARL B HAMILTON (fp):

Herr talman! Kära åhörare! Det jag tycker att vi hör i denna debatt från dem som är för folkomröstning och dem som är emot konstitutionen, för det är samma grupp, är den nya patriotismen. Den nya patriotismen påminner väldigt mycket om den som vi såg under tiden före första världskriget och som också ledde Europa vidare in i andra världskriget. Den nya patriotismen leder över till nationalism, och nationalismen i sin tur har varit Europas förbannelse, krävt nästan hur många miljoner liv som helst och varit grogrunden för auktoritära styrelseskick och tyranni.

När jag hör dessa nya patrioter blir jag djupt bekymrad. Jag tror naturligtvis att de nya patrioterna tror på sina egna ord; självklart är det så. Men jag blir bedrövad över att man har en så trång historisk referensram att man inte ser de faror och de hot som ligger i ett fragmenterat Europa där Europa faller sönder i sina olika nationalstater, där man blir mellan-

statlig igen, där stormakterna dominerar och där de små länderna har att rätta sig efter vad de stora länderna tycker och säger.

I själva verket är det ju länder som Sverige och Nederländerna, de små länderna, som har allra mest att vinna på Europasamarbetet. Hade vi inte detta fasta Europasamarbete inom EU:s ram vore det Tyskland, Frankrike, Storbritannien och Ryssland som fullständigt skulle bestämma villkoren för oss andra. Det här regelverket är till för de små och medelstora ländernas identitet. Det är vår självständighet, vår identitet och vår möjlighet att bestämma hur vi vill utforma vårt land som skyddas av EU-samarbetet och övrigt samarbete i Europa.

Vänsterpartiet och Miljöpartiet maskerar sin hållning. De har på sina program att Sverige ska lämna Europeiska unionen. Sören Wibe har inte den hållningen, men de andra två partierna har den. Det sopar ni under mattan. Det maskerar ni så mycket som möjligt. Här är alltså ett giftpiller planterat för Sverige och för Europa som ni inte riktigt vill ta ansvar för i den offentliga debatten.

Det här fördraget innehåller viktiga nyheter men inga omvälvande förändringar. Om man säger nej till det här fördraget, vad är då alternativet? Säger man nej till det här fördraget säger man ja till det som ligger. Vad är det? Ja, det innebär detsamma som att man inte anpassar Europas sätt att styras till att vi nu har gått från 6 medlemsländer ursprungligen till 26 och 27.

Det blir ett utvidgat men handlingsförlamat Europa, eller också blir det ett Europa som inte utvidgas. Vi som bor i den rika, demokratiska delen av Europa, som har väl fungerande system för rättssäkerhet och skydd av mänskliga rättigheter har ett stort ansvar gentemot de människor som bor till exempel på Balkan och som vill att deras länder ska komma in i den europeiska gemenskapen, säkra sin rättssäkerhet, hävda mänskliga rättigheter, demokrati och väl fungerande stater.

Ni som inte vill detta, ni som vill behålla det nuvarande alternativet, dömer dessa människor att under betydligt längre tid leva under vidrigare omständigheter. Det är ett mycket stort ansvar som ni tar.

En annan omedelbar konsekvens är ju att det rättsliga samarbetet blir oerhört mycket mer komplicerat och svårt att genomföra. De som ägnar sig åt narkotikahandel och handel med kvinnor och barn över gränserna kommer att rösta nej i Sverige till den nya konstitutionen. Narkotika-handlarna och de som ägnar sig åt kvinnohandel står på Vänsterpartiets och Miljöpartiets sida och på Sören Wibes sida, därför att det är deras intressen som främjas om ni vinner en sådan folkomröstning. Ni tar inte ert ansvar.

Det är också konstigt, kan man säga, att Maria Wetterstrand från Miljöpartiet tidigare talade om ett Europa som ska ge flyktingar möjligheter. Man ska inte bygga högre tullmurar och så vidare. Men ni vill ju inte vara med. Hur ska ni kunna påverka Europa att vara mer generöst mot flyktingar och för import från tredje världen när ni vill ställa er utanför de rum där dessa beslut fattas? Ska ni stå med plakaten här i Stockholm och tro att ni påverkar verksamheten i Bryssel? För min del och för Folkpartiets del tror jag att det är effektivare att vi faktiskt är i Bryssel och påverkar på plats. Men det är ni väl för fega för, ni nya patrioter.

Prot. 2004/05:115

29 april

*Debatt om
EU:s framtid*

Fortsatt debatt

Anf. 41 SÖREN WIBE (s) replik:

Herr talman! Jag måste säga att jag blir lite illa berörd varje gång jag hör kopplingen mellan oss som är kritiska mot ökad överstatlighet och att vi skulle vara nationalister. Nu sammankopplar Carl B Hamilton oss också med narkotikahandlare, människohandlare och sådana som ägnar sig åt *trafficking*.

Carl, tycker inte du att du är lite grann överdriven? Menar du verkligen att den majoritet av svenska folket, 60 % nu, som vill ha en folkomröstning vill det av nationalistiska skäl? Kan du inte tänka dig att de vill det av enkla demokratiska skäl? Det är den första frågan.

Den andra frågan är mer exakt till dig som ekonom. Du argumenterar ungefär så här. Om man inte tar in östländerna kommer de att sjunka ned i misär, och de kommer att försvinna i ett bottenlöst träsk rent ekonomiskt sett. Men det är väl helt klart att under den här perioden då de har frigjort sig från Sovjetunionen har de ändå haft en oerhörd livskraft, fast de har stått utanför EU.

Anf. 42 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Herr talman! Det är riktigt att de här länderna har haft en livskraft och en stabilitet, både politiskt och ekonomiskt – det har svajat många gånger – men det är till väldigt stor del tack vare att de har ett medlemskapsperspektiv. De är på väg in i medlemskap och nära relation med den europeiska unionen. Då vet de att här inte accepteras korruption. Här accepteras inte att inte rättsstaten respekteras. De vet att det tillhör inträdesvillkoren. Det är det som är så viktigt, att fortsatt behålla trovärdigheten att de kan komma med.

När jag talar om de nya patrioterna talar jag om en sådan person som du, Sören Wibe, men jag talar inte nödvändigtvis om alla de människor som ännu inte har deltagit i den här debatten.

Anf. 43 SÖREN WIBE (s) replik:

Herr talman! Jag vill fortfarande fråga Carl B Hamilton: Vad skiljer mig från de övriga i det här fallet? Är det bara jag som förfäktar den här åsikten som är patriot eller nationalist, eller är det också de övriga som tycker exakt likadant som jag? I så fall, vari består skillnaden mellan mig och de andra? Varför vill Carl B Hamilton skylla just mig för att vara detta och inte dem som tycker exakt likadant som jag?

Anf. 44 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Herr talman! Svaret är att de som argumenterar emot konstitutionen är väldigt noga med att undvika att tala om alternativen, nämligen bibehållandet av Nicefördraget. Ni går aldrig ut och talar om Nicefördragets fördelar. Jag har aldrig hört det, aldrig någonsin.

Anf. 45 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Carl B Hamilton tar i så att han spricker snart. Nu ska han bunta ihop oss som är kritiska till EU och vill ha en folkomröstning med narkotikahandlarna som ska stå på vår sida. Men vart tog sanningen vägen? Sopa inte undan sanningen!

Det är via medlemskapet i EU som gränserna har försvunnit. Det betyder också att det är ni som har plockat bort möjligheten för polisen att faktiskt kontrollera flödet av narkotika mellan EU:s länder. Hade vi kunnat behålla polisens och tullens möjligheter att faktiskt kunna försöka ta narkotikan när den passerar gränserna hade vi vunnit mycket.

Det utesluter inte ett stort internationellt samarbete. Men varför bara koncentrera det till Europol och EU:s arbete? Vi har Interpol som är långt mycket viktigare för att bekämpa narkotikaflödet i hela världen. Det vill jag ha svar på, Carl B Hamilton.

Anf. 46 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Herr talman! Det ligger naturligtvis i Miljöpartiets krav på att Sverige ska lämna EU att ni vill att andra länder också ska lämna EU, att EU ska upplösas och att man ska återinföra nationsgränserna.

Det är ju en intressant tes som Ulf Holm driver här att med ett Europa uppdelat i nationalstater som på mellankrigstiden, med passtvang, tullar och kontroller, kanske man kan bekämpa narkotikahandlarna bättre.

Ja, det är möjligt att det är så, Ulf Holm. Om vi går tillbaka till den tiden och den uppsplittring av Europa som är ditt ideal kanske det är möjligt att vi bättre skulle hantera narkotikahandeln. Men jag tror att vägen framåt ändå är samarbete över gränser där man tar bort gränshindren och samarbetar, bland annat på det rättsliga området, för att hantera detta. Men det är uppenbart att vi har två olika visioner.

Anf. 47 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Jag har aldrig krävt att vi ska införa passtvang. Jag vill ha fria gränser. Människor ska kunna färdas fritt utan något krav på att vi ska ha pass. Jag är inte intresserad av det.

Jag är däremot intresserad av att polis har möjlighet att kunna göra stickprov för att förhindra flödet av narkotika. Det är jag väldigt intresserad av. Det kan vara flödet av vapen också. Man kan inte behandla de sakerna som vilka varor som helst. Det är grundproblematiken här.

Jag vill ha ett stort internationellt samarbete via Interpol för att bekämpa narkotikan i hela världen, inte bara inskränkt till något Europol som bara ska bevaka EU:s gränser. Det räcker inte. Det måste vara ett internationellt samarbete. Där har vi Interpol som fungerar och som bör utvecklas.

Anf. 48 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Herr talman! Jag tror att du får välja spår i debatten, Ulf Holm. Antingen har vi ett effektivt fungerande samarbete. Det enda realistiska alternativet för oss i Europa är ett fördjupat samarbete i Europeiska unionen. Det är bottenlös naivism att tro att det finns andra former som skulle vara bättre när nu EU finns. Eller så är det den mellankrigstidsvision som du ändå implicit, outtalat, har som alternativ, nämligen gränskontroller och passkontroller. Det var så på den tiden. Det är det systemet som vi går ifrån.

Anf. 49 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Herr talman! Varför EU? Det är denna eviga fråga som svenska folket aldrig tycks få ett tillfredsställande svar på. Varför denna misstänksamhet mot EU? Är det en kunskapsfråga eller är det en attitydfråga som grundar sig i en indoktrinering om att Sverige är bäst och inte behöver någon annan gemenskap än med sig självt?

Ibland känns det som om svenska medborgare med skyggglappar söker en svensk norm. Det är en svensk norm som säger att vi alltid ska ha en socialdemokratisk regering. Så har det varit i 65 av 74 år. I Sverige är man sosse, neutral och lutheran. Vi är bäst i världen på matematik, även om andra kan räkna mycket bättre än vi. Vi behöver inget samarbete.

Herr talman! Världen förändras. Jag vill inte ta drömmen om det svenska folkhemmet från någon, men världen runtom håller på att förändras. Andra nationer, oavsett regeringskonstellationer, konstaterar att de blir alltmer beroende av sina grannländer och den region de lever i. De söker goda grannar för att gemensamt vinna på ett bra samarbete.

Jag har arbetat med Europapolitik i mer än 14 år och med internationell politik i över fem år. Behovet av samarbete ökar hela tiden. Sverige har ett egenintresse av samarbete för att vi ska nå våra mål.

Vilka är våra viktigaste mål? Det är fred, säkerhet, skydd mot terror och organiserad brottslighet. Det är att få delta i handel, forskning och utveckling för att trygga vår välfärd. Att isolera sig och försöka stänga ute problem prövades i Sovjet. Bättre miljö för luft och vatten är urtypen för behovet av samarbete.

Herr talman! Med vem och vilka ska vi samarbeta? Kanske med våra närmsta grannar? Ska vi välja det samarbete som har byggts upp under mer än 50 år inom EU:s medlemsländer, eller ska vi samarbeta med oss själva? Kanske har vi en del att lära och en del att lära ut? Vi svenskar är kända för ett i allmänhet rationellt och effektivt sätt att arbeta på. Ska det inte gälla det politiska arbetet?

Det nya fördraget handlar om att fördjupa och förenkla samarbetet med våra 25 närmaste grannländer. Det är ett vitalt svenskt intresse att få till ett effektivt politiskt arbete inom EU. Är det då förenligt med svenska intressen att i en folkomröstning skapa ännu en manifestation av mångas ambivalens till EU-samarbete? Eller är det smartare att i sak analysera fördragets förutsättningar att förenkla samarbetet med våra grannar i Europa? Välj själv.

Herr talman! Riksdagen bör bära ansvaret. Svenska folket har valt en riksdag för att noga pröva vilka former av samarbete som gynnar svenska intressen. Det är vår uppgift att ta uppdraget om ratificering på högsta allvar. Det handlar om vår framtid! Jag hoppas att vi snart närmar oss den dag då en stor majoritet av svenska medborgare ger sitt stöd till de riksdagsledamöter som väljer att ta på sig ansvaret för öppenhet och samarbete kring svensk gemenskap med andra länder.

Herr talman! Slutenhet och rädsla duger inte inför en föränderlig omvärld.

Anf. 50 KARIN THORBORG (v):

Herr talman! Jag skulle vilja börja med ett citat av Luxemburgs premiärminister Jean-Claude Juncker. I tidningen *der Spiegel* förklarade han för några år sedan hur EU styrs. Han sade att vi bestämmer någonting,

låter det ligga ett tag och väntar och ser vad som händer. Om ingen protesterar därför att de flesta inte vet vad som blivit beslutat, fortsätter vi steg för steg tills det inte finns någon återvändo.

Jag tycker att det citatet talar sitt tydliga språk om vad som pågår nu. 1. De flesta vet inte vad som händer. 2. Det man uttryckligen inte har protesterat mot har man godkänt.

De flesta vet inte vad som händer när det gäller konstitutionen. Det stämmer att man inte vet. Det fick vi bekräftat på EU-nämndens utfrågning i går. Det är alltifrån folket på gatan i Sverige, som på frågan om vad de tycker om den nuvarande debatten om konstitutionen svarar: "Vilken debatt? Debatten om vaddå?", till folket i Spanien som visserligen är väldigt positivt till konstitutionen men som svarar att man inte har någon aning om vad den innehåller. Det är märkligt att man inte är intresserad av den konstitution som kommer att vara den lag som går före nationell lag. Vet man inte vad konstitutionen innehåller protesterar man naturligtvis inte heller. Det blir en axelryckning, och de som bestämmer kan fortsätta att bestämma och förändra.

Ofta sägs det att frågan om konstitutionen är för svår för så kallat vanligt folk att sätta sig in i. Det fick vi höra för bara någon timme sedan. Det hävdas dessutom att konstitutionen inte innehåller något nytt. Det finns delade meningar om det. Bara det att så många länder kommer att ha en folkomröstning borde väcka till eftertanke.

I Spanien var ett centralt tema i kampanjen inför deras omröstning att omröstningen om europeiska konstitutionen var lika viktig som folkomröstningen om den spanska konstitutionen 1978 – den som återgav Spanien demokrati efter närmare 40 år av francistisk diktatur. Så kan man också se på konstitutionen.

Det man inte protesterar mot har man godkänt. Men jag ställer mig frågan hur man ska protestera i Sverige när man inte får rösta. När vi senast valde riksdagsledamöter var inte frågan aktuell. Alltså kunde man inte välja in de ledamöter som representerade ens åsikt, och nu är det för sent. Det ska fattas ett beslut före nästa val.

Hur blev det så här egentligen? Det började ju så vackert en gång för flera år sedan: Europa skulle få ett fördrag som skulle ge medborgarna delaktighet och föra människorna närmare unionen. När konventet undertecknades firades det med champagne, och det var en högtidlig stund. Nu känns det som att det är mindre festligt och mindre champagne.

Konstitutionsförslaget har förklarats som elitens gåva till folket som de vägrar att ta emot. Någoting har alltså gått snett. Folk känner sig faktiskt inte delaktiga i den här nya konstitutionen. Det som händer går ovanför huvudet på många människor. Valdeltagandet är i många fall så lågt att man näppeligen kan representera folkviljan. Kan man då säga att man bygger upp en demokratisk union, om de flesta inte är medvetna om vad det gäller?

Därför är det oerhört viktigt att det förs en debatt och att alla blir väl insatta. Upplysning och information finns det gott om, om man bara vill ta till sig det och efterfråga det. Men var finns intresset?

Det finns tyvärr inget större intresse eller någon större medvetenhet om de här frågorna bland de breda folklagen. Det kanske krävs ett nytt språk, en ny attityd från makten, för att folket ska lyssna. I Sverige kanske det beror på att man vet att det inte spelar någon roll om man

sätter sig in i frågan och tar ställning för eller emot – man får i alla fall inte rösta om den.

Vill vi ha en verklig debatt bör den leda fram till någonting där man får använda sina nya kunskaper till en förändring. Därför tror jag och Vänsterpartiet att en folkomröstning på ett helt annat sätt skulle väcka intresset för de här frågorna. För att kunna ta ställning och rösta måste man fundera över vad förslaget till konstitution innebär. Man måste titta på innehållet och se vilka konsekvenser det får.

De senaste folkomröstningarna som vi har haft har inneburit en hel del folkbildning. Vare sig man är för eller emot konstitutionen skulle alla tjäna på en folkomröstning för att väcka intresset för EU-frågor. Varför då inte lyssna och ta till sig vad folket vill, bland annat i folkets remiss?

Anf. 51 TOMMY WAIDELICH (s) replik:

Herr talman! Karin Thorborg hänvisar till ett citat av Jean-Claude Juncker och kritiserar ministerrådets beslutsformer. Då borde Karin Thorborg egentligen vara för det nya fördraget, för det nya fördraget ser ju till att vi får mer av öppenhet kring ministerrådets beslut. Det nya fördraget inför också en stärkt roll för de nationella parlamenten, så att vi lättare kan se vem som bestämmer och så att vi lättare kan ha den folkliga kontrollen.

Då är frågan till Karin Thorborg: Om du är emot fördraget är du egentligen för den situation som råder i dag, den situation som du har kritiserat via resultatet, eller finns det något annat recept som Karin Thorborg vill ordinera för ökad öppenhet och en stärkt roll för de nationella parlamenten?

Anf. 52 KARIN THORBORG (v) replik:

Herr talman! Jag tror inte alls att det nya fördraget kommer att leda till en ny öppenhet. För att det ska bli öppenhet och för att många ska vara intresserade av de här frågorna och vilja ha det här måste man alltså få med folket. Det är det som man har misslyckats med nu. Jag tror inte att folket i framtiden kommer att bli mer intresserat beroende på hur ministerrådets befogenheter kommer att vara eller inte.

När det gäller de nationella parlamentens ökade inflytande är jag väldigt skeptisk till att det kommer att ske på det sätt som man i fördraget säger att det kommer att göra. Det visar den kontroll som vi genomförde av det tredje järnvägspaketet. Det var en väldigt svår uppgift. Det är väldigt kort tid som man har på sig. Jag tror inte att det nya fördraget kommer att leda till en större öppenhet. Tyvärr har folket förkastat det.

Anf. 53 TOMMY WAIDELICH (s) replik:

Herr talman! Men fortfarande är det så att Karin Thorborg inte ordinerar någon annan medicin för ökad öppenhet och för en stärkt roll för de nationella parlamenten. Karin Thorborg säger ju nej till det här fördraget. På så sätt accepterar Karin Thorborg också nuvarande situation, som hon själv kritiserar, om hon inte ordinerar en annan medicin. Finns det en annan medicin, Karin Thorborg?

Anf. 54 KARIN THORBORG (v) replik:

Herr talman! Det är så väldigt mycket i det nya fördraget som är negativt. Det kan finnas positiva saker, och det kan finnas negativa. För vår del tycker vi att det som är negativt med fördraget överväger. Vi vill inte ha mera överföring av makt till EU. Vi vill ha kvar så mycket makt som möjligt här i Sverige i det nationella parlamentet. Vi vill inte överföra makten. Vi gillar inte heller den politik som det nya fördraget innebär. Det blir faktiskt mera makt till EU:s institutioner med det här fördraget, och det tycker vi alltså inte om.

Anf. 55 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Herr talman! Anser Karin Thorborg att Nicefördraget är bättre än det nya fördraget? Det är den ena frågan.

Den andra frågan är: Vad innebär ett nej till fördraget i en eventuell folkomröstning enligt Karin Thorborg?

Anf. 56 KARIN THORBORG (v) replik:

Herr talman! I och med att vi är motståndare till det här fördraget säger vi inte automatiskt att Nicefördraget är vare sig sämre eller bättre. Vi kämpar mot en förändring som vi inte vill ha. Vi kommer att protestera mot de förändringar som kommer att ske. Om Nicefördraget är sämre eller bättre tror jag inte spelar någon större roll, utan från och med det att vi tycker att det här fördraget ändrar beslutsmakten och för över mer makt till EU måste vi bekämpa det. Om det här fördraget inte går igenom kommer naturligtvis Nicefördraget att fortsätta att gälla, men vi säger inte nej till fortsatt förändringsarbete.

Anf. 57 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Herr talman! Men är det inte just det som är frågan, om det här fördraget är bättre än Nicefördraget? Det är ju det som den här riksdagen ska ta ställning till. Tjänar det uppgifterna bättre än Nicefördraget? På det säger Karin Thorborg att hon inte tar ställning.

Jag fick inte heller, herr talman, något svar på frågan vad ett nej i en eventuell folkomröstning innebär enligt Karin Thorborg.

Anf. 58 KARIN THORBORG (v) replik:

Herr talman! Om det skulle bli ett nej i en folkomröstning kommer vi naturligtvis tillbaka till Nicefördraget, det som råder nu. Däremot säger vi inte nej till andra förändringar. Nicefördraget fungerar nu, och det går också att förändra och förbättra. Vi säger alltså inte nej till ändringar i framtiden. Men just nu ska vi säga nej eller ja till det här. Vi ska inte ta ställning till Nicefördraget, utan vi tar ställning till det nya fördraget. Vi tycker att inte bara vi utan även folket ska få ta ställning till det.

Anf. 59 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Herr talman! Jag tror att jag måste fortsätta på samma spår som den föregående frågeställaren. Det är en fullständigt central fråga, om man går ut till svenska folket och säger att vi ska ha en folkomröstning om den nya konstitutionen: Säger ni ja eller säger ni nej? Om ni säger nej är det Nicefördraget som gäller.

Det är ju Nicefördraget ni förespråkar. Det är konsekvensen av det ställningstagande som ni rekommenderar svenska folket att ta. Konsekvensen är Nicefördraget. Det måste väl ändå Karin Thorborg instämma i. Det finns ju ingen annan konsekvens.

Anf. 60 KARIN THORBORG (v) replik:

Herr talman! Jag säger återigen att om det nya fördraget inte går igenom går vi naturligtvis tillbaka till det som gäller nu. Det är självklart. Men det behöver inte vara så för all framtid. Nicefördraget får väl vara ett avstamp för ett nytt förändringsarbete, eftersom vi är missnöjda med hur det är. Framför allt är vi missnöjda med hur det ser ut i det här fördraget, därför att vi tycker att det är förändringar till det sämre.

Anf. 61 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Herr talman! Då har ni ju inget alternativ. Det är ett fullständigt tomt nej. Det är inte Nicefördraget. Det är ett fullständigt okänt steg som svenska folket uppmanas att ta – ett steg in i det okända.

Karin Thorborg! Hur känns det att stå på samma sida som de som skulle tjäna på att det här fördraget inte genomförs, nämligen narkotikasmugglare och kvinnohandlare? Hur känns det att stå på samma sida som deras intressen?

Anf. 62 KARIN THORBORG (v) replik:

Herr talman! Jag protesterar vilt mot påståendet att jag skulle stå på samma sida som narkotikahandlare. Jag protesterar mot att vi blir sammankopplade med det. När det inte finns några andra argument måste man alltså ta till sådant. Jag hävdar bestämt att det är ett övertramp för oss som vill ha en förändring till det bättre.

Det vi vill ha för framtiden är ett mellanstatligt samarbete på demokratisk grund. Man kan åstadkomma mycket. Allt hänger inte på det här fördraget. Vi vill ha ett bra samarbete, men vi vill inte bli påtvingade det regelverk som det nya fördraget kommer att medföra.

Anf. 63 INGVAR SVENSSON (kd) replik:

Herr talman! Karin Thorborg beskriver EU-processen med citat av premiärminister Juncker. Hon påstår att man inte vet vad som händer.

Regeringen har förhandlingsmandatet i EU. Vi har, enligt Karin Thorborg, en aningslös regering. Varför stöder Karin Thorborg denna aningslösa regering?

När det gäller att vi i riksdagen inte representerar folket, undrar jag var gränsen går. När ska man ha folkomröstning för representativiteten? Finns det någon systematik i tänkandet? Gäller det enbart EU-frågor? Gäller det andra frågor där man av opinionsundersökningar kan se att det finns en folkmajoritet emot det förslag som har majoritet i riksdagen, som till exempel adoptionsrätt? Var går gränsen?

Anf. 64 KARIN THORBORG (v) replik:

Herr talman! Jag citerade Jean-Claude Juncker. Det var han som sade att folket inte vet vad som händer.

Jag undrar om Ingvar Svensson inte har förstått vad vi i Vänsterpartiet står för. Vi stöder inte regeringen i den här frågan. Vi vill ha en folkomröstning, och det vill inte regeringen. Det kommer vi att fortsätta att kämpa för. Jag hoppas att det är väldigt tydligt efter den här debatten att vi verkligen vill ha det. Det vill inte regeringen.

Vi kommer att kämpa *to the bitter end* för att få en sådan här folkomröstning.

Anf. 65 INGVAR SVENSSON (kd) replik:

Herr talman! Det var ett något konstigt resonemang. Antingen stöder man väl en regering eller också inte. Vet inte Karin Thorborg vad hon gör i det avseendet? Det är mycket märkligt.

Kan jag också få ett svar på frågan: Var går gränsen för när man ska ha folkomröstning eller inte? Det har i debatten hänvisats till att vi i riksdagen inte är representativa för folkopinionen. Var går gränsen? Är det bara i EU-frågor eller frågor som Vänsterpartiet är emot som vi ska ha folkomröstningar? Var går gränsen? Jag tog adoptionsrätt som exempel. Det hade en folkmajoritet emot sig. Ska vi ha folkomröstning om sådana frågor? Vad är det för systematik man ser framför sig när det gäller folkomröstningar?

Anf. 66 KARIN THORBORG (v) replik:

Herr talman! När det gäller vad man ska ha folkomröstning om kan det ibland finnas skillnader som går genom partierna. Energiomröstningen 1980 gällde också en fråga där det var partiskillnader. I sådana frågor tycker jag att det är väldigt viktigt att man har en folkomröstning.

Det gäller också frågor där folket inte har kunnat ta ställning. I den här frågan har folket inte kunnat göra det. Vid förra valet, när vi valdes in, var inte frågan aktuell.

När de nuvarande partierna inte är representativa för folkviljan är det dags för en folkomröstning. Den ska inte missbrukas, men när det är en sådan här viktig fråga som handlar om att överföra makt tycker jag att folket ska tillfrågas.

Anf. 67 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Herr talman! Jag håller med Karin Thorborg om att allt naturligtvis inte hänger på det här fördraget. Det kan nog hela kammaren vara överens om. Jag tror dock att mycket hänger på fördraget.

Jag gör en reflexion när Karin Thorborg här i kammaren säger att det spanska folket inte var särskilt engagerat. Karin Thorborg och jag var på ett seminarium i går. Där sade man att det finska folket inte var särskilt engagerat. Karin Thorborg säger också att det svenska folket inte är tillräckligt engagerat.

Visar inte det att den här frågan kanske är så svår och komplicerad att det är svårt för alla och envar att riktigt hänga med? Det är ju inte bara i det här fallet som det sker att vi, av svenska folket valda män och kvinnor, har att hantera den här typen av komplicerade frågor.

Anf. 68 KARIN THORBORG (v) replik:

Herr talman! Till skillnad från Börje Vestlund tror jag att svenska folket, precis som alla andra folk i Europa, är kapabelt att ta ställning, ta till sig kunskapen och se vad det här kommer att innebära. Det är inte fråga om någon intellektuell kapacitet när man ska sätta sig in i de här frågorna. Som jag ser det beror ointresset på att den här frågan ligger så långt från verkligheten att man inte bryr sig om den.

Jag tror också på att man kan väcka ett intresse om man verkligen för ned detta till människorna och sätter i gång jättestora kampanjer. Då tror jag att man kan få upp intresset.

Anf. 69 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Herr talman! Spanien hade ju folkomröstning om konstitutionen. Ändå säger Karin Thorborg att man inte lyckas väcka intresset i Spanien. Om det hänger på folkomröstningar att få intresse för konstitutionen, vad beror det på i så fall? Jag tycker också att det är ett problem att vi har för dåligt intresse kring konstitutionen. Jag förstår inte Karin Thorborgs resonemang om det spanska folket kontra det svenska folket som uppenbarligen hade lika stort intresse för konstitutionen.

Varför lyckades man inte väcka intresset där trots att man hade en folkomröstning och trots att man hade en kampanj för och emot, precis som man i så fall skulle ha i Sverige? Jag förstår inte Karin Thorborgs resonemang. Hur hänger det ihop egentligen?

Anf. 70 KARIN THORBORG (v) replik:

Herr talman! Du var ju med på utfrågningen i går. Det besked vi fick om varför man inte var så intresserad i Spanien var att man där var så positiv till allt vad EU sade att man inte ens brydde sig om att gå och rösta. Man överlät det. Man var så positiv att valet inte spelade så stor roll. 42 % röstade och i stort sett alla som röstade var för. Debatten fanns inte. Man hade redan bestämt sig innan. Från regeringsnivå sade man också att man var så säker på att få ett ja att man inte behövde frukta något. Man visste att man skulle få igenom detta.

Anf. 71 KERSTIN LUNDGREN (c):

Herr talman! Det handlar om att bygga ett samhälle, inte en stat. Det handlar om att bygga ett samhälle där människor står i centrum och får rum att växa och möjlighet att förverkliga livsprojekt med ansvar i lokalsamhället men också för det globala samhället.

Vi vill stärka det civila samhället. Det innebär att också politiken, den offentliga makten, måste få tydliga rum och avgränsningar.

Det oroar uppenbarligen Vänsterpartiet. När jag lyssnade på debatten här tidigare var det ganska tydligt att det faktum att det med det nya fördraget inte blir möjligt att underordna den enskilda människan kollektivet – kommunismens demokratisyn – var något som bekymrade Vänstern. Det bekymrar inte mig. Jag tycker att det är bra. Det är viktigt att vi får ett fördrag och ett samarbete som sätter gränser mot olika totalitära system. Det ger ett skydd som också efterfrågas från de forna östländerna, människor som har upplevt vad kommunismen innebär.

Jag hör också en irritation över att makten flyttar långt bort. Men finns det inte skäl att fråga oss vad den irritationen bygger på hos en-

skilda människor här hemma i Sverige? Handlar det inte i mångt och mycket om att just vi i den här kammaren, just vår egen ordning, gör att vi har möjligheter att gå in och detaljreglera människors vardag i stället för att frigöra människors kraft? I stället för att ägna oss åt de stora frågorna blir det mycket smått. Det irriterar människor som känner att den svenska makten är långt borta. Det har vi möjlighet att förändra här hemma hos oss genom att bygga ett annat Sverige. Sverige kan bättre.

Jag tycker att Vänstern och Miljöpartiet i den här debatten, precis som i andra debatter jag har hört, exploaterar rädslan att EU ska bli något ännu värre, en nivå för detaljreglering som vi redan har känt av. Jag tycker att det är osympatiskt och osmakligt. Det borde då leda till att man här hemma gör sin egen hemläxa, att vi inte ska ha mer av den gamla politiken, utan att vi ska ha en förändring. Men så resonerar man inte.

Herr talman! Det nya fördraget är en början till en tydligare maktindelning som är utlovad inte bara i dag och ett EU som är möjligt att bruka för att göra smalare men vassare. Det är ett fördrag som gör det möjligt att bruka EU som en union som tar sig an de stora utmaningar som vi människor står inför här hemma, här på vår kontinent, här på vårt jordklot. Det blir hållbarare för oss nu och för kommande generationer. Det handlar om mänskliga rättigheter, inte brott, miljökraft i stället för miljö på undantag.

Fördraget tolkas, herr talman, väldigt olika, därför att det just är ett fördrag och inte en grundlag. Det är ett ramverk som vi kan fylla med olika politik, dock inom överenskomna och allt tydligare gränser. Det gör det offentliga rummet tydligare.

Visst, det är en kompromiss, precis som vår egen grundlag är en kompromiss. Men det innebär ett öppnare EU i stället för en sluten regeringskrets. Det ger mer makt till folkvalda parlament, både Europaparlamentet och nationella parlament. Det är tydligare än det lappverk av olika fördrag som vi nu bygger samarbetet på. Det stärker också, vilket ingen har talat om, de lokala och regionala nivåerna som får mer makt i EU än vad man får i vårt eget Sverige genom en tydlig möjlighet att hävda sin röst också i domstol när ingrepp görs i de regelverk som man har att jobba efter. Det kodifierar dagens EU. Ett tydligt exempel på det är just att det som vi hela tiden hävdat, att det är möjligt att utträda ur EU, också skrivs in såsom det ser ut nu. Det stärker brottsbekämpningen och gör den effektivare.

Men bra kan alltid bli bättre. Sveriges riksdag ska naturligtvis resonera om och granska fördraget med de ögonen, därför att utvecklingen står inte stilla.

Herr talman! Europas framtid avgörs av om vi klarar freden på vår kontinent, om vi klarar att ge respekt för den enskilda människan och för människors värdighet, om vi klarar att ge frihet, mänskliga rättigheter, rättssystem som fungerar, solidaritet och icke-diskriminering – inte bara i Sverige utan på hela vår kontinent och på hela jorden för den delen – jämställdhet, hållbar utveckling.

Det är en stor utmaning och ett ansvar för oss alla, men då krävs också ett ramverk som gör det möjligt. Det nya fördraget är *ett* redskap för att göra detta möjligt.

Anf. 72 SÖREN WIBE (s) replik:

Herr talman! Jag har två exakta frågor.

En nyhet i konstitutionen är att man ges rätt att inrätta specialdomstolar under den europeiska domstolen. Min fråga till Kerstin Lundberg är: Inrättas de i enhällighet eller med kvalificerad majoritet?

Den andra frågan är följande: Det står på försvarsområdet att varje stat gradvis ska förbättra sin militära förmåga. Om det nu blir en tvist mellan nationalstaten och EU om huruvida man förbättrar försvaret, vem avgör den tvisten, svenska Högsta domstolen eller Europadomstolen?

Anf. 73 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Herr talman! Den typen av frågor är naturligtvis spännande att ha med i diskussionen, precis som de 446 andra artiklar som vi har att resonera om. Det som är viktigt är att när vi överlämnar exklusiv rätt till EU finns det naturligtvis en makt hos EU-domstolen. Men ingen, inte ens Sören Wibe tror jag, tänker sig att EU skulle tvinga fram ökade militärutgifter i till exempel Sveriges budget om inte vi själva skulle vilja det. Ingen tror att EU, som ju faktiskt består av kombinationen medlemsstaterna och oss som människor, skulle tvinga fram en lösning när det gäller specialdomstolar som inte stämmer med vad som är politiskt möjligt. Där har vi makten, och de nationella parlamenten får en tydligare makt med det nya fördraget, det som Sören Wibe ogillar.

Anf. 74 SÖREN WIBE (s) replik:

Herr talman! Alla i kammaren observerade att Kerstin Lundgren inte visste svaret på de två frågorna som oundvikligen är ganska viktiga. Däremot framställs det som att medborgarna inte kan ta ställning till konstitutionen. Jag skulle verkligen vilja veta hur många i kammaren som kan svara på de här två enkla frågorna. Jag tror inte att skillnaden är så väldigt stor. Det är det första.

Det andra, Kerstin, är att du talar om att med den här konstitutionen bygger vi ett nytt samhälle. Ja, men är inte det mest väsentliga om vi ska bygga ett nytt samhälle att vi åtminstone vet hur rättsordningen sker och hur besluten ska fattas i detta samhälle? Uppenbarligen vet inte ens en så pass insatt person som Kerstin Lundgren exakt hur detta ska göras.

Anf. 75 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Herr talman! Har Sören Wibe slutat att slå sin fru? Den typen av frågeställningar är ju klassisk för att på något sätt ge en bild av en verklighet som naturligtvis inte är riktig.

Jag kan bara konstatera att Sören Wibe försöker göra fördraget till ett monster som kommer att slå undan benen för svensk straffrätt till exempel eller för mänskliga rättigheter genom specialdomstolar som mer eller mindre antyds skulle kunna inrättas över huvudet på oss alla, men det är inte så.

Det som är skillnaden med det nya fördraget är att vi i de nationella parlamenten har möjligheter att gå in och motsätta oss förslag, lagstiftning, om vi inte anser att de är tillfyllest.

Anf. 76 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Herr talman! Kerstin Lundgren är mycket tydlig i att hon anser att det är positivt att man flyttar makt från Sverige till EU-nivå. Samtidigt säger hon i sitt svar på Sören Wibes fråga att hon inte tror att någon i EU avser att tvinga Sverige att genomdriva någonting som vi inte själva vill. Då kan man ju fråga sig: Vad är då den överstatlighet som ni eftersträvar värd?

Men det var inte det som var min fråga egentligen, utan min egentliga fråga handlar om processen. I alla sammanhang när vi pratar om EU får man höra att det här är en pågående process.

Då undrar man: När ska man sätta ned foten? Den förändring vi nu diskuterar är så omfattande. Vi skaffar oss i princip en ny grundlag. Om inte den är värd att prövas, när ska det då ske? Handlar det här om maktens små steg som så sakteliga leder till något annat? När ska folken få säga sitt?

Anf. 77 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Herr talman! Ja, det nya fördraget innebär att vi flyttar makt. Så är det. Och vi gör det ju för att vi vill göra det möjligt att komma till rätta med den gränsöverskridande brottsligheten, skapa förutsättningar för detta. Hur vi fyller ut det, och hur vi ger det den exakta utformningen, avgörs ju inte här i fördraget. Det avgörs i den fortsatta lagstiftningen, i sekundärlagstiftning. Därför är det också viktigt att vi har en regering som vågar jobba för ett nytt EU.

Om det här med pågående process vill jag säga att så är det. Livet är en pågående process. Det kommer naturligtvis nya val, precis som det gjorde 2002, där Vänstern och Miljöpartiet drev ett EU-utträde och där väljarna sade sitt. Vi kommer att ha nya val framöver som också kommer att pröva om den här kammaren har skött sitt mandat. Det är fördelen med demokratin.

Anf. 78 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Herr talman! Det som alla oroliga människor undrar över är ju: Är det nog nu? Man är nyfiken på vad nästa steg blir. När kommer vi att avskaffa ytterligare lokalt självbestämmande i Sverige på nationell nivå, på regional nivå och på lokal nivå? Hur långt får den här processen gå? Det vore oerhört intressant att veta vad ni har för vision om hur demokratin ska se ut i framtiden.

Anf. 79 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Herr talman! Det beror naturligtvis på vad vi fyller EU med för politiskt innehåll, vilken regering vi har i den här kammaren. Är det så att svenska folket vill ha en regering som fortsätter de många små steg som har tagits mot centralstyre, mot ökad maktöverflyttning från lokal och regional nivå till statlig nivå, till regeringsnivå, då får man en sådan politik. Svenska folket har möjligheter att påverka den frågan i allmänna val.

Jag företräder en annan politik och vill se en ny regering som gör att Sverige tar vara på sina möjligheter över hela landet. Jag vill inte ha de små stegen mot maktcentralisering som vi har tagit här hemma. Men jag vill också ge svenska folket en röst utanför nationsgränsen och ge möj-

ligheter att lösa de utmaningar som vi står inför på den här kontinenten som en del av vårt globala uppdrag.

Anf. 80 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Jag välkomnar den här debatten om EU:s framtid. Det är ett bra initiativ om det är talmannen som ligger bakom, vilket jag tror att det är i detta fall. Det kanske är lite tråkigt att inte se fler ledamöter i salen i samband med en så här viktig fråga. Det kan man dra vissa slutsatser av, men jag ska inte använda mina sex minuter till det.

EU:s framtid – det var någon som tidigare gjorde påståendet att man ser EU som ett giftpill. Nej, det gör jag kanske inte. Men om jag som miljöpartist skulle bygga det gröna samhället, då hade jag inte byggt upp EU. Det är den utgångspunkten man får ha för sina visioner för det framtida samhället. Vilket samhälle vill jag bygga – eller vara med att skapa? Då är inte EU det perfekta bygget. EU är inte den perfekta verktygslådan för framtidens utmaningar, för hur samhället ska organiseras och för vilka beslut som vi riksdagsledamöter och andra beslutsfattare ska fatta.

Det är här hela utgångspunkten är. Vilka verktyg vill vi ha för det framtida samhällsbygget? Jag skulle inte bygga upp ett EU som det ser ut i dag – och än mindre som det ser ut i det nya förslaget till EU-konstitution. Miljöpartiet står för ett brett, djupt internationellt samarbete. Vi ska ta bort gränser mellan människor, mellan folk, mellan länder. Vi ska ha ett internationellt samarbete med länder runtomkring. Det är grunden. Det är solidaritet. Det är så vi bygger det framtida samhället. Men det betyder inte att vi ska överlämna all beslutsfattande när det gäller hur vi vill bygga samhället. Vi kräver och tycker att det mellanstatliga samarbetet ger en bra grund för framtidens beslutsfattande. I vissa frågor kanske det behövs överstatliga beslut. Gränsöverskridande miljöfrågor är väl det bästa exemplet på just detta, där en enskild medlemsstat på jordklotet inte kan agera ensamt. Vi kräver och behöver ett internationellt arbete. Och det ska också ske då.

Är då svaret på den här utvecklingen EU-konstitutionen? Nej, det är det inte. EU-konstitutionen som den är framlagd nu tar inte intryck av det här. Då är första frågan: Vem har tagit fram den här konstitutionen? Är det framtidens medborgare i Europa? Svar: Nej! Majoriteten i EU-konventet som tog fram förslaget till stats- och regeringscheferna hade uppnått pensionsåldern. En minoritet var kvinnor. Jag tror att det var 17 %, kanske ännu mindre. Hur många ungdomar i 20–30-årsåldern? Inga. Är det de som ska ta fram förslaget om vår framtid? Nej, men det är också det som är förklaringen till att EU-konstitutionen bara är någon sorts fortsättning på det gamla. Det är mycket om militära saker. Det är mycket om makt. Det är mycket som fattas. Det är framför allt synpunkter om jämställdhet, miljöfrågor och så vidare som tyvärr lyser med stor frånvaro i konstitutionsförslaget.

Jag skulle vilja göra en omstart. Jag tror inte att den nya EU-konstitutionen är dagens medborgares svar på hur man vill bygga framtidens Europa. Jag tror att det behövs en nystart. Jag hoppas därför att medborgarna i de medlemsstater i EU som har en folkomröstning säger nej. För då blir det en omstart. Jag hoppas verkligen det så att vi kan utgå från de problem som finns i dag och försöka lösa dem.

Problemet med konstitutionen är inte bara att det är en verktygslåda för hur makt ska fördelas och hur beslut ska fattas. Problemet är också att EU-konstitutionen slår fast vilken politik som ska föras. Oberoende av vilken majoritet som finns i denna riksdag, som Sveriges medborgare röstar fram, är det ändå EU som kommer att bestämma politikens inriktning, till exempel att medlemsländerna ska förbinda sig att gradvis förbättra sin militära förmåga och sina militära resurser. Det är det som är grundproblematiken. Det är ett starkt politiskt program vridet åt höger som inte är accepterat i de delarna. Det är där grundproblematiken är.

Därför hoppas jag fortfarande att vi får en folkomröstning i Sverige så att vi kan låta svenska medborgare få säga: Tycker vi att detta är rätt utveckling av dagens EU eller tycker vi att det är fel utveckling? Fel utveckling betyder att man får börja om på ny kula igen. Det hoppas jag verkligen att vi ska få göra, och jag tackar, precis som mitt språkrör Maria Wetterstrand sade i den inledande debatten, de ledare i Europa som har sagt ja till folkomröstning i sina medlemsstater.

Anf. 81 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Herr talman! Ulf Holm började med att säga att EU inte är det perfekta samhället. Nej, vem har påstått det? Sverige är inte heller det perfekta samhället. Det är en konstig utgångspunkt. Vi vill ha en ny regering just av detta skäl. Men Ulf Holm stöder ju den regering som har makten just nu. Den här frågan om konstitutionen är uppenbarligen inte särskilt viktig för Miljöpartiet. Hade den varit viktig hade ni gjort den till en kabinetsfråga och hade upphört att stödja regeringen. Regeringen är ju för konstitutionen, och ni är emot den. Slutsatsen måste vara att den här frågan om konstitutionen ändå inte är så viktig för Miljöpartiet eftersom ni i Miljöpartiet gladeligen planerar inte bara att stödja regeringen utan även att sitta i samma regering.

Anf. 82 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Nej, Miljöpartiet och Socialdemokraterna har inte samma uppfattning om konstitutionen. Det är helt riktigt. Men vad är alternativet, Carl B Hamilton? Alternativet är ju sämre. Alternativet skulle innebära att Miljöpartiet för fram en regering bestående av Moderaterna, Folkpartiet, Centern och Kristdemokraterna som är än värre på att stå och hoppa som ja-sägande nickedockor i EU i fråga om allt som EU säger. Det är det som är problemet. Och då har jag större tilltro till att vi från Miljöpartiet ska kunna påverka Socialdemokraterna än Carl B Hamilton. Det är utgångspunkten för mig.

Anf. 83 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Herr talman! På den här punkten måste man konstatera att ni har misslyckats gruvligt.

Låt mig också läsa lite grann ur konstitutionen. Jag tycker att det ändå är viktigt att föra ned detta på vardagsnivå. På s. 17 står följande:

Fördraget ska underlätta möjligheterna att bekämpa den gränsöverskridande brottsligheten. Det gäller människohandlare, narkotikasmugglare och terrorister.

Varför är ni emot en konstitution som skulle motverka internationell brottslighet?

Anf. 84 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Det finns saker i den nya konstitutionen som är bra, och det finns saker som är dåliga. Frågan är vilket som väger tyngst, och frågan är om den nya konstitutionen är ett bra verktyg för framtiden. Och där är mitt svar nej. Det finns många bra skrivningar i konstitutionen, till exempel att man slår fast att medlemsstaternas nationella parlament ska involveras tydligare. Det skulle man förvisso kunna göra utan en ny konstitution. Men problematiken är allt det dåliga som står i konstitutionen och som vi inte vill se.

Anf. 85 TOMMY WAIDELICH (s) replik:

Herr talman! Ulf Holm välkomnar debatten om EU:s framtid. Så inleds anförandet. Sedan ägnas resten av tiden åt att kritisera allt som är dåligt i dag och också åt att säga nej till det nya fördraget som ändå ska ange en inriktning för framtiden.

Jag efterlyser alltså Ulf Holms egna alternativ. Och jag ska ge Ulf Holm en chans att försöka utveckla dem i sin nästa replik.

Per Gahrton, en av Miljöpartiets ledande EU-förespråkare, har vid något tillfälle sagt att man vill ha ett alleuropeiskt samarbete och att den dagen som Turkiet blir medlem kommer EU att skifta form, det vill säga att när vi har ett samarbete som omfattar hela Europa kommer EU att skifta form. Är det den vägen som Ulf Holm tror att vi ska gå – genom en utvidgning?

Anf. 86 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Det skulle kunna vara en utväg. Det har diskuterats länge vilken strategi som man ska använda sig av. Jag välkomnar de länder där medborgarna i en folkomröstning har sagt ja till att de vill vara med i EU. Då ska jag inte sätta käppar i hjulet, även om jag inte tycker att EU är det perfekta. Kan Turkiet komma med? Absolut. Jag välkomnar det. Jag vill ha ett öppet Europa. Men då hade jag kanske också hoppats på att EU skulle förstå att om det nu blir så många medlemsstater blir det svårare att föra en politik. Därför är jag mer inne på att man då kanske ska få välja vilka områden som man vill vara med på och framför allt att EU totalt sett ska ha mindre att bestämma om. EU ska koncentrera sig på de riktigt gränsöverskridande frågorna och inte lägga sig i detaljer såsom man gör i den nya EU-konstitutionen. Där koncentrerar man sig väldigt mycket på detaljer om politikens innehåll i stället för att koncentrera sig på hur beslut ska fattas.

Anf. 87 TOMMY WAIDELICH (s) replik:

Herr talman! Men det nya fördraget ska ju bädda för en utvidgning. Det är det som det hela handlar om. Vi har tidigare i debatten i dag hört att det nya fördraget gör det möjligt att ta med nya medlemmar som Turkiet, Kroatien och kanske också Ukraina. Men det säger Ulf Holm nej till och börjar tala om ett EU med olika hastigheter och med olika sakpolitiska samarbetsområden även om det nya fördraget också öppnar för det i den meningen att några kan gå vidare. Men varför säger Ulf Holm nej till det nya fördraget? Det innebär också att Ulf Holm stänger dörren för nya medlemmar som Turkiet, Kroatien och Ukraina.

Anf. 88 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Jag tror inte att man stänger dörren för nya medlemskandidater och nya medlemmar i EU genom att säga nej till konstitutionen, absolut inte. Med Nicefördraget har man faktiskt lyckats utvidga EU, och man har också satt i gång utvidgningsprocessen gentemot andra länder. Det är inga problem om den politiska viljan finns i det sammanhanget.

Frågan är då varför vi ska anta en konstitution som innehåller så pass mycket detaljer som förslaget till EU-konstitution gör. Dessa detaljer vill Tommy Waidelich däremot inte gå in på. Där talas det om militariseringen av EU, och det finns detaljer om hur den ekonomiska politiken ska föras. Det är ju det som är den allvarliga invändningen mot EU-konstitutionen, att man fastslår en politisk inriktning som jag är förvånad över att Socialdemokraterna kan ställa sig bakom eftersom den är klart högervriden till sin natur, och det är ingenting som jag och Miljöpartiet kan ställa oss bakom.

Anf. 89 PER BILL (m) replik:

Herr talman! Jag tar vid där Tommy Waidelich slutade, nämligen: Vad är det Ulf Holm vill? Antingen blir det det nya fördraget, Nicefördraget eller utträde, vilket många miljöpartister, inte riktigt alla, vill. Nu hör jag ordet omstart från Ulf Holm. Jag skulle vilja att Ulf Holm utvecklar detta lite grann. Håller Miljöpartiet sakta men säkert på att få en mer positiv hållning till EU och Sveriges medlemskap?

Anf. 90 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Jag kan lugna Per Bill i fråga om det sista. Jag tror absolut inte att vår partikongress under nästa helg kommer att ändra grunduppfattning om EU. Jag sade i mitt inledningsanförande att om vi gröna skulle bygga ett samhälle skulle vi inte starta ett EU, absolut inte. Vårt sätt att forma framtiden sker inte utifrån att vi bygger upp ett centraliserat EU på det sätt som finns i dag.

Men om det nu är så att några medlemsstater säger nej till EU-konstitutionen måste det innebära att konstitutionen har fallit och att man måste göra om den. Och i det vägvalet står jag för att vi ska göra om det ordentligt. Och då tycker jag inte att man ska utgå från ett konvent där majoriteten består av män som har passerat 60–70 år. Det måste vara en blandning av olika ålderskategorier, av män och kvinnor och av människor med olika etniska bakgrund och åsikter om framtiden.

Anf. 91 PER BILL (m) replik:

Herr talman! Jag tänker inte gå in på den här åldersfixerade debatten. Det förvånar mig snarare lite grann att Miljöpartiet ägnar sig åt den.

Jag tänkte säga att det inte finns några perfekta instrument. Men vad kan vara bättre än att i stort sett vartenda land runt Östersjön nu är med i EU och att vi tillsammans kan forma en politik som ger omstartsmöjligheter och förbättringsmöjligheter för Östersjön?

Anf. 92 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Det är bra om Moderaterna kan lyfta blicken och inte bara koncentrera sig på EU-arbetet utan se att det finns ett annat internationellt och större samarbete också. Jag skulle gärna vilja vara med och utveckla en bättre strategi för hur Sverige ska samarbeta mer med länder runtomkring. Allt samarbete måste inte ligga inom EU. Man kan ha andra samarbetsformer med länder runtomkring, och det vill jag gärna utveckla betydligt mycket mer än vad som sker i dag.

Anf. 93 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Herr talman! När jag lyssnar till Ulf Holm hör jag kritik på flera punkter. Vem har tagit fram det här förslaget till fördrag? Det står mycket om maktindelning. Redskapslådan är kanske okej. Men det politiska innehållet är fel, och målen är fel. Ulf Holm respekterar i och för sig att kanske 20 länder vill ha det här, men han vill ändå ha en omstart till följd av att några länder kanske inte vill ha det.

Jag vill veta vilket råd Ulf Holm anser sig vilja ha från svenska folket. På vilken punkt vill han ha ett råd som är tydligt för honom att ta ställning till här i riksdagen när vi ska förhandla med andra länder? Och om det skulle bli en omstart, på vilken punkt är det då som han vill ha råd?

Anf. 94 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Jag tror att det är viktigt att få svenska folkets stöd i fråga om inriktningen, om detta är huvudinriktningen för EU:s framtid. Blir det ett nej finns det invändningar. Och blir det ett ja, vad betyder då ett ja? Är det ett ja till allt som står i konstitutionen? Nej, jag tror inte det, utan man gör en bedömning av om inriktningen verkar bra eller inte.

Vi kan gå tillbaka till den förra folkomröstningen i Sverige, till den om EMU. Svenska folkets uppfattning var klar och tydlig: Nej, vi vill inte att ha mer makt till EU.

I och med att det här nya fördraget, EU-konstitutionen, handlar om mer makt till EU är det, tror jag, huvudinvändningen. I så fall måste Sverige kämpa för att det inte ska vara mer makt till EU.

Anf. 95 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Herr talman! Å andra sidan innebär det att vi hamnar i ett läge där Nicefördraget kommer att gälla – Nicefördraget med en verklighet som nu kodifieras i det nya fördraget. Är det *orden* som Ulf Holm i så fall är rädd för? Han vill ju inte acceptera det nya fördraget, men uppenbarligen accepterar han att Nicefördraget ska fortsätta att gälla.

Dessutom, herr talman, vill jag säga att jag blir lite förvånad när Ulf Holm gör sig till tolk för vad som var svenska folkets vilja i EMU-folkomröstningen. Där var det väldigt tydligt att det tredje steget inte skulle tas, och det har vi inte gjort. Men vad innebär ett nej i en folkomröstning om fördraget? Någon har sagt nej till alkoholpolitiken. En annan har pratat om ja till Nicefördraget. En tredje har pratat om att det handlar om makt i största allmänhet.

Vad innebär ett nej? Det undrar jag, herr talman.

Anf. 96 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Motfrågan blir naturligen: Vad innebär ett ja till EU-konstitutionen? Din egen partiledare Maud stod i förmiddags här och sade: Nja, detta är det bästa vi kan komma fram till, men vi är inte nöjda med allting.

Nähej, men röstar man ja i en folkomröstning eller du röstar ja här i riksdagen – om det nu, tyvärr, blir så att bara riksdagen ska fatta beslut om detta – vad innebär då ett ja inför din väljargrupp och vad innebär det för dig? Det är en lika svår fråga att besvara som att jag här ska kunna berätta varför människor i Sverige röstar nej.

Jag har bara en allmän uppfattning, och jag har en argumentation. När jag är ute och möter människor får jag oftast höra: Vi tycker att EU bestämmer för mycket. Vi vill ha internationellt samarbete. Men varför ska EU lägga sig i alltför mycket?

Det är på detta jag grundar min uppfattning om att väldigt många människor i Sverige inte gillar EU-konstitutionen. Du gör säkert en annan bedömning utifrån din väljarkår och dina möten. Men du är säkert inte nöjd med allting i EU-konstitutionen.

Anf. 97 INGVAR SVENSSON (kd) replik:

Herr talman! Ulf Holm är lite slarvig med orden. Han sade nämligen: Jag inte vill lämna all beslutsmakt till EU.

Men vilken politiker har sagt att all beslutsmakt ska överlämnas till EU?

Vidare raljerar Ulf Holm över konventets sammansättning. Men jag kan berätta att jag fortfarande inte är pensionsmässig, och ännu mindre var jag det när jag satt med i konventet.

Dessutom finns det en principiellt väldigt intressant frågeställning här, Ulf Holm, som ju har ett väldigt stort förtroende för de nationella parlamenten. Konventets ledamöter utsågs av de nationella parlamenten. De var tydligen inkompetenta när de här ledamöterna utsågs. Eller hur ska man tolka Ulf Holms synpunkter på detta?

Ulf Holms uttalande är också åldersdiskriminerande. Jag visste inte, Ulf Holm, att ålder och kompetens var relaterade i den meningen att kompetensen sjunker med ålder. Är det så, Ulf Holm, man ska bedöma människor – det vill säga att kompetensen försvinner ju äldre de blir?

Anf. 98 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Nej, absolut inte! Men jag tycker att det är viktigt att man i en församling som ska utarbeta ett förslag som är så framtidsinriktat tar med olika ålderskategorier i samhället. Problemet, som jag ser det, är att EU-konventet hade en så stor majoritet av *en* åldersgrupp, *ett* kön och *en* uppfattning. Det tror jag att vi faktiskt kan ha delade åsikter om.

Jag har stor respekt för de nationella parlamenten; därom säger jag ingenting. Som jag sagt tidigare: Jag beklagar att inte fler ledamöter är med på de här debatterna. Det är också därför som jag driver detta med att riksdagen måste ändra sitt sätt att arbeta med EU-frågorna. Lägg ned EU-nämnden och se till att varje utskott tvingas att sätta sig in i EU-frågorna och att behandla dessa som en naturlig del av det svenska samhället så länge vi är med i EU!

Anf. 99 INGVAR SVENSSON (kd) replik:

Herr talman! Man kan inte kritisera sammansättningen samtidigt som man tycker att de nationella parlamenten har gjort ett bra val. Önskemål om olika sammansättningar kan man ju alltid ha.

Jag får kanske ställa ytterligare ett par frågor.

Ulf Holm sade också att jämställdheten lyser med sin frånvaro. Ja, den finns nämnd i värdeartikel II och i målartikel III. Kan Ulf Holm inte läsa innantill?

En annan fråga gäller synen på det här med folkomröstningar. Sören Wibe säger att man ska ha folkomröstning när det är viktiga frågor – oklart hur det ska bestämmas. Karin Thorborg säger att man ska ha folkomröstning när partierna är oeniga – oklart hur det ska fastställas.

Hur ser Ulf Holm på folkomröstningsinstitutet? När, var och hur ska folkomröstningsinstitutet träda in, och hur ska den systematiska uppbyggnaden vara?

Anf. 100 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Jag och Miljöpartiet är för att vi mer ska använda oss av folkomröstningsinstrumentet. Jag tror att det är en viktig del i samhället både att vi har en stark representativ demokrati och att vi utnyttjar möjligheten att ha folkomröstning i en del frågor. Det är jag för, och det är en politik som jag tycker är bra.

Jag tror att Sverige som nation skulle tjäna på att ha en större debatt om EU än vi i dag har om en så stor förändring av EU:s framtid som den nya konstitutionen innebär.

Ja, ordet ”jämställdhet” står med i EU-fördraget – absolut! – på samma sätt som ordet ”bank” används 176 gånger i EU-fördraget. Ordet ”kapital” finns omnämnt 23 gånger och ordet ”marknad” 88 gånger. De orden finns nämnda. Men vilken makt är det fråga om, och vad läggs in i orden?

Jag har tyvärr inte räknat hur många gånger ordet ”jämställdhet” nämns i det nya fördraget, men jag misstänker att det är betydligt färre gånger än ordet ”bank” används. Tyvärr är det så.

Anf. 101 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Herr talman! Jag vill först göra en reflexion.

Ulf Holm säger: Jag har en allmän uppfattning och en allmän argumentation mot fördraget. Ni som säger ja till fördraget säger ja till hela fördraget.

Ja, det är väl helt riktigt och det säger väl också vad frågan är, vad man säger nej till om man nu skulle säga nej. Säger man ja, då säger man ja till fördraget. Det tror jag att vi kan lägga fast i och med denna debatt.

Jag reagerade faktiskt på Ulf Holms resonemang om att det här var en sådan högervändning av politiken i EU. Men Ulf Holm, det finns högermän ute i Europa – det är nämligen huvudsakligen fråga om män – som hela tiden kritiserar att det finns för mycket av fackliga rättigheter och för mycket av sociala rättigheter i fördraget. Vad ska du säga till dem som tycker att det är fel med fördraget därför att det finns för mycket av nämnda saker?

Jag tycker inte att det är bra, men jag tycker att det i alla fall är ett stort steg framåt att detta med diskriminering till exempel utifrån sexuell

läggning finns inskrivet i fördraget. Det fanns inte med i något av de gamla fördragen. Ulf Holm måste väl ändå hålla med om att det är en framgång för fördraget.

Prot. 2004/05:115
29 april

*Debatt om
EU:s framtid*

Fortsatt debatt

Anf. 102 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Jag har aldrig nekat till att det finns en del positiva skrivningar i EU-konstitutionen. Det skulle ju vara märkligt om det på 800 sidor inte finns någonting som är bra skrivet. Då skulle jag bli ännu mer bekymrad än jag redan i dag är.

Frågan är vilken tyngd man lägger i detta. Jag menar att de skrivningar, den beslutsstruktur och det maktomfång som den nya konstitutionen innebär är ett steg i fel riktning.

Först säger Börje Vestlund här att allting är bra med den nya EU-konstitutionen och att man därför ska rösta ja. Sedan säger han lite senare att allting inte är bra i konstitutionen. Nej, precis. Man får göra en helhetsbedömning där majoriteten landar i ja eller nej till huvudinriktningen. Eller är det så att Börje Vestlund och Socialdemokraterna säger ja till allting som står i konstitutionen?

Anf. 103 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Herr talman! Varken jag eller Socialdemokraterna säger ja till precis varenda del i konstitutionen. Det har framgått klart av alla debatter. Just nu handlar det om att vi ska göra en sammanvägd bedömning över hela konstitutionen, inte delar av konstitutionen. Ska vi anta fördraget eller ska vi inte anta det? Det är det som är frågan för dagens debatt.

I vilket avseende har man skärpt detta med marknadsekonomi och ekonomisk liberalisering av det här fördraget jämfört med de andra fördrag som har funnits tidigare? Det skulle jag vara intresserad av, för det kan jag inte läsa ut ur fördraget. Jag har läst igenom det ett antal gånger, men jag kan inte hitta att det finns någon skillnad jämfört med hur det är i dag. Vad är i så fall högervridningen av fördraget jämfört med det gamla?

Anf. 104 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Jag skulle nog behöva lite mer tid än en minut för att redogöra för det. Jag ska ta den diskussionen med dig senare. Men faktum är att kapitel III i EU-konstitutionen, som handlar om politikens innehåll, är förändrat jämfört med det fördrag vi nu har, Nicefördraget, när det gäller synen på ekonomisk tillväxt. Marknaden ska styra, konkurrensen ska öka på lika villkor och så vidare. Det innebär en mer nyliberal politik än för närvarande. Framför allt finns det en passus om att det är EU:s grundlag som står över Sveriges grundlag i alla frågor. Det innebär att vi inte längre kan fatta beslut här i riksdagen om vi vill ändra politikens innehåll på de områden som faktiskt finns omnämnda inom EU-konstitutionen. Där är grundproblematiken – demokratiskt inflytande. Hur mycket makt ska ligga på EU-nivå? Där tycker jag att det ligger alldeles för mycket makt.

Anf. 105 HILLEVI LARSSON (s):

Herr talman! Jag vill börja med att säga att jag absolut inte är emot folkomröstningar som sådana. Jag tyckte att det var bra att vi hade en EU-omröstning och en EMU-omröstning med de skäl som anfördes för dessa.

Däremot jag är väldigt förvånad över att man kräver folkomröstning i det här fallet. Man blir förvånad när man ser resultatet av konstitutionsarbetet. Arbetssättet var helt unikt i EU:s historia. Aldrig någonsin har folket involverats i en diskussion inför fördragsändringar, utan man har på toppmötet helt enkelt beslutat. Här har man gjort så att man under nästan två år, under den tid som konventet arbetade, haft demokratiskt valda representanter från hela Europa som har förhandlat men inte nöjt sig med detta utan hela tiden även fört en folklig dialog i de enskilda länderna. Jag tror att just den här folkliga dialogen är en orsak till att fördraget har blivit så bra som det har blivit.

Sedan är det givetvis så att allt inte är perfekt, men det är beroende på att det gamla fördraget inte heller är perfekt. Det nya fördraget är det gamla fördraget med de justeringar som har gjorts i och med det här arbetet. Det handlar inte om att allt ska vara perfekt i konstitutionen, utan det handlar om att jämföra nuvarande fördrag med det nya fördraget. Det är den jämförelsen det handlar om.

Det är också där som jag är förvånad. Man har inget tydligt alternativ. Man säger att man ska säga nej till denna konstitution. Vad innebär det nej? Innebär det nuvarande lapptäcke av fördrag med alla de dåliga delar som finns i det? Innebär det ett nytt konvent? Vad är det som säger att svenska intressen skulle ha större chanser att hävda sig om vi får en ny förhandlingsrunda? Det är till och med så att det på en del håll i Europa i debatten, inte minst i folkomröstningsdebatten, har handlat om att det här förslaget är alldeles för urvattnat, att det inte alls innebär tillräckligt mycket överstatlighet. En del länder tycker att det borde vara mer av överstatlighet.

De här stämningarna kommer naturligtvis att göra sig gällande vid en eventuell kommande ny förhandlingsrunda. Detta tycker jag är olyckligt med tanke på att vi faktiskt har fått igenom svenska intressen i stort sett till punkt och pricka. Det är egentligen ett fantastiskt resultat att ett så litet land som Sverige har kunnat påverka så mycket.

Frågan om överstatlighet har kommit att dominera debatten. Det är inte så att man går mot ökad överstatlighet. I de avseenden man gör det tar man lika många steg tillbaka. Ta till exempel det här med nationella parlament. De nationella parlamenten kan faktiskt stoppa EU-förslag. Det är en oerhörd makt för nationerna. Man kan göra medborgarinitiativ. Man behöver inte ens så att säga mellanlanda på de nationella parlamenten utan kan gå direkt till EU. En miljon namnunderskrifter krävs för att få upp en fråga på EU:s dagordning som man måste behandla. Det låter väldigt mycket i ett litet land som Sverige, men med tanke på EU:s enorma folkmängd är det motsvarande endast kring 10 000 namn i Sverige. Det går ganska lätt att samla in så många namnunderskrifter i Sverige i en fråga som engagerar både svenskar och övriga Europa.

Man kan på punkt efter punkt visa att det tas lika många steg bakåt som framåt. Med tanke dessutom på utträdesparagrafen är det ännu mer

ofattbart att man inte kan godkänna fördraget. Många av dem som driver att vi ska ha en folkomröstning och är emot fördraget vill ju lämna EU.

Även i de känsliga delarna, som handlar om utrikes- och säkerhetspolitik, behåller vi faktiskt enhälligheten. Det krävs ett enhälligt beslut för gemensam politik.

När det gäller brott och straff har vi varit inne på att det känns orimligt att vi ska kunna stoppa arbetet mot människohandel och knarksmuggling. Det blev svårare att bedriva det arbetet med 25 medlemsländer i stället för 15. Risken att en enda slår bakut och hindrar alla andra från att göra något blev än större.

Till råga på allt inför man faktiskt ändå en möjlighet till nödbroms. När ett land känner att man i en hjärtefråga riskerar att bli överkörd kan man alltså dra i nödbromsen. På punkt efter punkt kan vi säga att det inte är alls en självklar övergång till överstatlighet, utan det är minst lika mycket makt som går i andra riktningen.

Jag ifrågasätter att det skulle vara fråga om något slags feighet, att man inte vågar fråga folket. Den stora feigheten vore faktiskt att lämna över ansvaret i den här frågan. Det var det som hände i Storbritannien där Tony Blair kände att han hade en svag ställning opinionsmässigt. Då lämnar man över en kontroversiell fråga och slipper ta ansvar i ett kommande val. Jag ifrågasätter verkligen att detta är politiskt mod. Det är snarare ett sätt att komma undan en fråga.

Jag tycker att andra fördragsändringar sedan vi gick med i EU har varit minst lika stora och viktiga. Varför kom inte kravet på folkomröstning i de frågorna? Opinionsen kan mycket väl vara sådan att det är majoritet för en folkomröstning, kanske även majoritet mot konstitutionen, men det finns en mängd andra frågor där man skulle kunna få det resultatet. Många vill till exempel ha skärpta straff eller en skärpt asylpolitik. Men man går inte ut och frågar folket, utan det tar man i samband med de allmänna valen. Då får folk ta ställning till en helhet, och det gäller givetvis även denna fråga. Folk är inte dumma. Även om man inte debatterar EU-politiken tillräckligt är det klart att folk tar ställning. Det ser man i allmänna val.

Därför förespråkar jag ett ja till konstitutionen och ett nej till folkomröstningen. Jag har väldigt svårt att förstå varför just denna fråga har väckt krav på folkomröstning.

Anf. 106 SÖREN WIBE (s) replik:

Herr talman! Egentligen var det ett fint inlägg. Jag vill bara korrigera det på en punkt. Då det gällde både Nicefördraget och Amsterdamfördraget ställdes det krav på folkomröstningar. Men då sades det från talarstolen att de fördragen var så betydelselösa att det inte behövdes någon folkomröstning, alltså precis det ni säger om detta.

Men, Hillevi, min fråga gällde tolkningen av ett eventuellt ja eller nej, men det är väl ganska naturligt. Om det blir ett ja i en folkomröstning innebär det ju folkets välsignelse över den väg som vi har valt när det gäller EU-politiken. Man säger: Okej, vi godkänner att ni har överlåtit mer makt genom det här fördraget. Om det å andra sidan skulle bli ett nej är det ett tydligt besked till oss: Nej, ni har gått för långt. Ni har lämnat ifrån er för mycket makt. Ni bör absolut göra halt här eller helt ta ett par

steg tillbaka. Det är den uppenbart naturliga tolkningen av ett ja eller nej i Sverige. Svårare än så är det väl inte, Hillevi?

Anf. 107 HILLEVI LARSSON (s) replik:

Herr talman! Vid de tidigare fördragsändringar som har skett sedan vi gick med i EU var det inte denna enorma kampanj med namnunderskrifter. Man driver hela tiden denna fråga som om den vore den viktigaste i svensk politik. Det förvånar mig att man inte bedrev denna enorma kampanj inte minst vid Amsterdamfördraget där man slog fast tredje pelaren, utrikespolitik och brottsbekämpning.

Det som förvånar mig ännu mer är att man i så fall inte kräver att vi lämnar EU. Det vore ett tydligt och naturligt alternativ för väljarna. Vi går framåt med det här fördraget som innebär många förbättringar av EU eller också lämnar vi EU. Det blir ju absurt att många av dem som vill lämna EU driver folkomröstningskravet. Därmed försvarar de det nuvarande EU som nu är alternativet. Det ter sig lite märkligt.

Anf. 108 SÖREN WIBE (s) replik:

Herr talman! Jag tycker inte att jag fick svar på frågan. Vid de tidigare fördragen – Amsterdamfördraget och Nicefördraget – fördes det fram krav på folkomröstning, men det avvisades med att, som det sades, dessa fördrag var så betydelselösa. Nu säger Hillevi att de var oerhört betydelsefulla jämfört med det här. Men varför har man nu startat en större kampanj? Jo, det är väl helt enkelt av samma skäl som man har haft i de tio länder som nu ska ha folkomröstning.

Den här konstitutionen – vilket inte minst benämningen visar – markerar ett slags slutlig konfirmation av den politiska utvecklingen av EU. Det ligger mycket symbolik i det, men det finns också en hel del fakta. Men det är skälet till att man har startat en kampanj, inte bara i Sverige utan också i de tio andra länder som nu ska ha folkomröstning. Är det inte så enkelt?

Anf. 109 HILLEVI LARSSON (s) replik:

Herr talman! Det är naturligtvis olika orsaker till att man ska ha folkomröstning i olika länder. En del länder har ju till och med grundlagsfäst att de måste ha folkomröstning. I exemplet England lämnar man ifrån sig frågan till folket när situationen för den sittande regeringen är svår. Jag tror alltså att det finns olika svar i olika länder.

Om svenska folket skulle rösta nej, hur skulle man tolka det? Betyder det att man tycker att EU är jättebra som det är i dag? Nej, jag tror inte det. Framför allt de som driver frågan att vi ska säga nej till konstitutionen tycker ju inte att EU är bra. Många av dem vill till och med lämna unionen. Det blir ett osjyst val för väljarna, och ska vi ha en folkomröstning ska den handla om antingen att vi ska gå vidare med förbättringarna i fördraget eller också att ska vi ska lämna unionen. Det vore det naturliga och tydliga alternativet. Därför är jag väldigt förvånad över att det inte är det kravet som framförs.

Anf. 110 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Jag har lyssnat intresserat till Hillevi Larssons inlägg.

Det var en sak som du sade som var fel. De nationella parlamenten har inte rätt att stoppa ett förslag, utan de har rätt att be EU-kommissionen att ompröva förslaget. Om sedan EU-kommissionen ändå väljer att lägga fram förslaget kan den göra det, men ett nationellt parlament kan inte stoppa det.

Sedan undrar jag hur man ska kunna dra i nödbromsen i EU-arbetet när man har tagit bort vetorätten och infört kvalificerad majoritet. Hur ska ett enskilt land kunna dra i nödbromsen? Den möjligheten finns inte längre med det här förslaget, Hillevi.

Och: Vid alla fördragsändringar sedan Sverige gick med i EU har vi krävt folkomröstning. Men varför är det viktigare den här gången? Jo, därför att man på toppmötet i Laeken sade att syftet med konventet var att föra EU närmare folket, och då borde också folket få avgöra om EU:s stats- och regeringschefer har lyckats i sitt uppdrag.

Anf. 111 HILLEVI LARSSON (s) replik:

Herr talman! Man har fastslagit exakt hur detta med nödbromsen ska gå till, om man känner behov av att dra i den. Ett enda land kan kräva att frågan förs upp till Europeiska rådet där man sedan fattar beslut. De andra länderna kan ändå gå vidare, även om ett land ställer sig utanför. Däremot kan man inte tvinga det landet att gå vidare. Det finns alltså en tydlig möjlighet att gå vidare, och det är väldigt viktigt att vi antar konstitutionen. I dag kan ju ett enda land låsa de andra länderna i viktiga frågor. Är det demokratiskt? Nej, jag tycker att det här alternativet är bättre.

Anf. 112 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Det var en ny intressant tolkning. Jag måste be Hillevi utveckla detta vid ett annat tillfälle och då ange de exakta formuleringarna i fördraget om denna nödbroms.

Jag väntar på svar på frågan om varför det blir nej till en folkomröstning. Hela syftet med den nya konstitutionen är ju att föra EU närmare folket. EU:s regerings- och toppchefer var väldigt bekymrade över det låga valdeltagandet vid valet till EU-parlamentet. Det hela bottnade ju i det fruktansvärta låga intresset för EU, och därför ville man föra EU-frågorna närmare folket.

Varför ska man då förvägra människor att få säga om de tycker att inriktningen av EU är bra eller dålig? Hillevi säger att man inte utesluter att det skulle bli ett nej i en folkomröstning, och jag utesluter inte heller att det kan bli ett ja. Men det viktiga här är att väljarna får en chans att uttrycka om de tycker att det är rätt eller fel. Det är därför som en folkomröstning är så viktig.

Anf. 113 HILLEVI LARSSON (s) replik:

Herr talman! Jag ska besvara den fråga som Ulf Holm ställde tidigare. Den handlade om att nationella parlament som gick samman för att stoppa ett EU-förslag inte skulle kunna göra det eftersom kommissionen då bara omprövar beslutet. Det ligger i sakens natur att när man omprövar ett beslut måste man givetvis ta hänsyn till den remissrunda som ska ske och som de nationella parlamenten kommer att delta i. Sedan kommer man att justera de förslag som inte gillas, och de nationella parla-

menten ger ju signaler om exakt vad i förslaget som inte är bra. Även om detta inte kommer att fungera förs frågan sedan upp till ministerråden och i många fall till Europaparlamentet. Framför allt i ministerråden måste ministrarna ta hänsyn till vad deras nationella parlament har sagt. Något annat vore ju otänkbart.

Folkomröstning är ingen garanti för ett folkligt engagemang. I Spanien visste folk knappt vad det handlade om, och det var ett lågt valdeltagande. Däremot ska vi prata mer EU-frågor i den dagliga vardagspolitiken, och där tror jag att vi är överens.

Anf. 114 PER BILL (m):

Herr talman! Jag kan börja där Hillevi Larsson slutade. Vi måste prata mera EU-politik i riksdagen. Den aspekt som jag tänker ta upp i dag är just en sådan. Den gäller gapet mellan oss förtroendevalda och de som är våra väljare. Vi som tillhörde ja-sidan i eurokampanjen fick smärtsamt uppleva att vi fick stryk, trots att det fanns en mycket stor majoritet i den här kammaren. 42 % sade ja, 55,9 % sade nej.

Den 29 maj röstar Frankrike om EU:s konstitutionella fördrag som vi har pratat så mycket om i dag. Om man ska tro opinionsundersökningarna finns det en uppenbar risk eller chans – hur man nu ser på detta – att det blir ett klart nej till fördraget, detta trots att det finns en mycket stor majoritet i nationalförsamlingen för ett ja.

Jag hade den stora äran att få följa med talmannen och ett antal andra riksdagsledamöter till Frankrike för ett par veckor sedan. Jag hade då tillfälle att diskutera denna fråga med franska ministrar och franska parlamentariker: Varför är det så stor skillnad mellan vad de folkvalda tycker och vad väljarna tycker? Vad har vi gjort för fel?

Jag hoppar över de teorier som går ut på att det är folket som gör fel. Om vi ska vara konstruktiva måste vi nog ta på oss ansvaret själva.

Den första teorin handlar om syndabocken. Det vill säga att allt som är bra på hemmaplan tar riksdag och regering på sig som något de själva har åstadkommit, medan det som är dåligt skyller man på syndabocken, EU. Man säger att det beror på EU, att det är EU som tvingar oss att göra så eller så eller att EU:s regler är dåliga. Det är en viktig teori.

Den andra teorin handlar om dålig förankring. Det vill säga att vi inte är ute tillräckligt mycket på föreningsmöten och övertygar dem som redan är medlemmar i våra partier att gå ut som ambassadörer på sina möten och prata om EU-frågorna och sätta in dem i ett sammanhang.

Det tredje, och det som många fransmän sade var deras största problem i dag, var att det var så få parlamentariker i nationalförsamlingen som verkligen brann för den här konstitutionen. Det kan jag förstå. Vem springer omkring och brinner för 800 sidor tättskriven text. Men man måste få ned detta till något som är viktigt för oss och för människor och som går att kommunicera. Jag tror att det är en viktig delförklaring.

En annan sak, där jag kan vara lite självkritisk, är att man känner sig så säker på sina egna väljare. I eurovalet sade vi nog lite till mans att om vi förlorar så beror det på att sossarna inte får med sig sina väljare. Det visade sig att det var ganska många moderata väljare som tyckte att de hade goda skäl att säga nej till euron. Därmed tror jag att vi moderater slarvade med att övertyga våra egna väljare. Jag tror att varje väljare vill

bli övertygad vid varje val. Det är ytterligare en av de teorier som jag tycker att man ska ta upp.

Folkomröstningar handlar om allt annat än huvudfrågan. Den teorin var fransmännen för tillfället mycket inne på. Jag ska inte recensera dagens debatt, men nog anade man att en och annan ledamot i det här parlamentet också ibland gled in på sina favoritfrågor. Man börjar med att tala om konstitutionen eller om hur vi ska få ett bättre EU men glider snart in på sina favoritfrågor.

Ytterligare något som många fransmän var inne på är att en folkomröstning är en möjlighet att ge den sittande regeringen en liten spark på smalbenet eller någon annanstans utan att det gör ont i den egna plånboken. Det vill säga att det är en missnöjesyttring från frustrerade väljare som i halvtid inför nästa val vill tala om att man inte är nöjda och att man vill varna: Akta er, annars byter vi parti!

Herr talman! Det finns säkert många fler möjligheter och skäl. I dag har det väl varit en god debatt där många riksdagsledamöter har om inte brunnit för konstitutionen så åtminstone brunnit för att göra EU bättre. Kanske är det det som debatten skulle handla om.

Anf. 115 SÖREN WIBE (s) replik:

Herr talman! Först och främst vill jag säga att det alltid är roligt och tankeväckande att lyssna till Per Bill. Men Per, kan du inte tänka dig att en enkel förklaring till att så många är kritiska mot EU helt enkelt är att konstruktionen är dålig?

Jag kan nämna två skäl till att den är dålig. Det ena är att det är krav på harmonisering överallt, utan hänsyn till landets kultur, historia eller vanor. Det var den kritiken vi framförde mot EU. Vi pekade på att vi måste anpassa ränta och penningpolitik oavsett konjunkturläge. Här rör det sig över hela politikfältet.

Det andra är att människor är kritiska mot detta därför att det flyttar makten längre bort från medborgarna. Det känns kanske inte så mycket för oss här som är politiker och har goda kontakter med dem som är nere i Bryssel, men för den vanliga människan flyttas besluten från ett fält där man någotsånär kan överblicka det hela till ett forum där insynen är förbehållen en oerhört liten del av Europas befolkning.

Tror du inte, Per, att detta kan vara en förklaring?

Anf. 116 PER BILL (m) replik:

Herr talman! Jag tror att båda dessa förklaringar har relevans.

Vi som har varit väldigt euforiska – för att skoja lite – har låtit bli att kritisera EU för sådant som vi skulle ha kritiserat en socialdemokratisk regering för. Vi har varit så glada över att vi har varit med i EU att vi inte har kritiserat det som har varit dåligt.

Jag tror också att vi ibland har gått för långt i harmoniseringstankar. Jag ser på områden som jag brinner för, till exempel utbildning och forskning. Jag tycker att mångfalden av universitet i Europa är den stora möjligheten för Europa. Målet ska inte vara att alla universitet i Europa ska bli så lika varandra som möjligt.

Prot. 2004/05:115
29 april

*Debatt om
EU:s framtid*

Fortsatt debatt

Anf. 117 SÖREN WIBE (s) replik:

Herr talman! Det är en mycket sympatisk inställning. Men jag ska ställa en exakt fråga till Per Bill.

En av nyheterna i det här fördraget är att man skriver in prisstabilitet som ett av de viktigaste målen. Tycker Per Bill att man i en grundlag ska skriva in krav på prisstabilitet?

Anf. 118 PER BILL (m) replik:

Herr talman! Jag tror att prisstabilitet och den låga inflation som vi har haft i Sverige under de senaste tio åren, där Socialdemokraterna och en fristående riksbank har varit en viktig del, har varit två mycket bra saker som har kommit ut av EU-samarbetet för oss här i Sverige. För den fattige är låg inflation och prisstabilitet oerhört viktigt.

Anf. 119 KAJ NORDQUIST (s):

Herr talman! Jag heter Kaj Nordquist. Som liten såg jag väldigt lite. Numera ser jag ingenting. Det betyder inte att jag är blind för problem och svårigheter men heller inte för möjligheter.

Jag föddes samma år som Dag Hammarskjöld tillträdde som generalsekreterare i FN. Jag är uppvuxen vid Bromma flygfält. Det betyder att jag mycket tidigt fick ett internationellt perspektiv på saker och ting. Jag blev så småningom demokratisk socialist.

Jag känner mig mycket stolt över mitt partis internationella historia, men jag är väldigt lite nöjd med den Europadebatt som förs.

Det känns problematiskt att man inte ser EU som en möjlighet. På andra håll i världen fungerar EU som en möjlighet. EU är en magnet för stater i före detta Sovjetunionen. Det är en magnet också för andra delar av världen som gärna låter sig påverkas och vill finnas med i EU.

EU är en möjlighet för kraftig tillväxt. EU är en möjlighet för ekonomisk, politisk och social utveckling i Europa. EU är en möjlighet att skapa en modell för ett fungerande samhälle som kan bli ett mönster för hur man på ett anständigt sätt uppför sig mellan människor.

Jag representerar Socialdemokraterna, och jag representerar Stockholms stad. Men jag representerar också andra grupper. Jag representerar gruppen funktionshindrade.

Vi har kallats för olika saker under historiens lopp. Vi har kallats för funktionshindrade. Vi har kallats för handikappade. Vi har kallats för invalider. Vi har kallats för ofärdiga. Vi har kallats för lytta. Vi har kallats för vanföra. Vi har kallats för obildbara. Vi har kallats för sinnesslöa. Vi har kallats för dövstumma. Det finns en hel rad andra nedsättande benämningar. Alltihop landar i att man på olika sätt har sett på den grupp som jag representerar som mindervärdiga.

Vi har i den faktiska situationen det betydligt sämre ställt vad gäller arbetsmarknaden än andra människor. Vi har en betydligt sämre personlig ekonomi än andra människor. Vi har en sämre utbildningssituation. Vi har betydligt lägre social status. Vi har ofta väldigt dålig tillgänglighet till olika lokaler och till samhället på olika sätt. Vi får inte de kommunala insatser som man fattar beslut om. Ovanpå allt detta finns det ganska många dåliga attityder mot funktionshindrade.

Herr talman! Jag ser EU som en möjlighet. Jag ser EU som möjlighet till ekonomisk, social och politisk utveckling och till att vi i Europa visar

upp ett anständigt samhälle. Jag ser EU som en möjlighet att skapa en arbetsmarknad som faktiskt fungerar för alla människor, inklusive funktionshindrade. Jag ser EU som en möjlighet till en tillväxt som också ska kunna användas till en social omfördelning.

Jag ser EU som en möjlighet till att man ska ha råd att utveckla bra hjälpmedel för till exempel handikappade människor. Jag ser EU som en möjlighet till att skapa social säkerhet. Jag ser EU som en möjlighet för tillväxt, både ekonomiskt men också socialt och politiskt. Jag ser EU som en möjlighet att skapa bättre attityder bland annat till funktionshindrade och andra minoriteter.

Det är möjligt att jag har missuppfattat temat för dagens debatt. Jag trodde att det handlade som Europas framtid. Jag inser att det vi har diskuterat nästan hela tiden är EU:s konstitution. Jag vill att EU ska vara ett föredöme för världen och en möjlighet för oss européer.

Anf. 120 INGVAR SVENSSON (kd):

Herr talman! Jag är delvis lite besviken över den partiledardebatt som hölls tidigare i dag. Den blev i många delar mer en inrikespolitisk debatt än en EU-debatt. Jag tycker att vi i debatten efter den har varit bättre att hålla oss till EU-frågorna. Det är positivt. Det är väldigt viktigt att vi för en seriös och ordentlig debatt om EU.

För mig är fakta centralt. I debatten blandar vi gärna fakta och värdeomdömen hur som haver. Jag kan respektera om en debattmotståndare gör en annan värdering av fakta och att vi kan avge olika värdeomdömen. Men det är svårt att föra en meningsfull debatt om man inte är överens om grundläggande fakta. Dessvärre förekommer det alldeles för mycket insinuanta och felaktiga uppgifter, till exempel om det nya konstitutionella fördraget.

Under 80-talet reviderade jag min inställning till Europaprojektet. Jag förstod att grundtanken var att skapa fred i Europa. Idén var att sammanfläta ekonomierna för att därmed skapa ett beroende som gjorde att man undvek krig. När jag förstod detta i dess hela vidd fick det mig att omvärdera min syn på Europasamarbetet.

Det betyder inte att jag upphör att kritiskt granska EU lika lite som jag upphör med min kritiska granskning av svenska förhållanden. Det finns inga fullkomliga mänskliga institutioner eller organisationer, och varför skulle EU vara ett undantag?

Jag bor i Vallentuna. Vi har självklart problem i Vallentuna. Det är inget perfekt samhälle. Jag bor i Stockholms län. Det finns väl ingen som säger att Stockholms län är ett perfekt område, eller att Sverige är det. Det är likadant med EU. Detta är i många avseenden ett imperfekt område.

Frågan är: Ska jag lämna Vallentuna och Stockholms län eller Sverige för att jag tycker att det inte fungerar på ett bra sätt? Det är mycket den debatten man har när det gäller synen på EU. Vi ser problemen, och så vill vi inte vara med att försöka lösa dem.

Herr talman! I debatten om det nya konstitutionella fördraget fokuseras det ibland på gigantisk maktöverlåtelse eller betydande nya maktbefogenheter som ska överföras. Lars Ohly använde begreppet massiv maktöverlåtelse i sitt anförande tidigare i dag. Det är, om jag får uttrycka mig försiktigt, en något svepande bedömning.

Prot. 2004/05:115
29 april

*Debatt om
EU:s framtid*

Fortsatt debatt

Herr talman! Det nya fördraget innebär en viss ny överföring speciellt på det rättsliga området, det är sant. Men samtidigt kan man ofta höra även från de negativa till fördraget att bekämpande av den gränsöverskridande brottsligheten är viktig. Ett nej till det konstitutionella fördraget kan innebära att vi behåller den fria rörligheten över gränserna men inte får de tillräckliga befogenheterna för att bekämpa brottsligheten.

Herr talman! Vi kan ju använda de så kallade rambesluten på det rättsliga området. Kanske är det i praktiken inte så stor substantiell skillnad mellan dessa olika instrument. Jag tog i går på EU-nämndens utfrågning upp att det inte är någon större effektivitetsskillnad på ett rambeslut mot terrorismen enligt nuvarande fördrag eller en ramlag enligt det nya fördraget. Kan vi komma överens om detta kanske vi också inser att maktöverlåtelsen på det rättsliga området i varje fall inte är gigantisk eller massiv, som en del uttryckte det hela.

Herr talman! Låt mig också ta upp ett missförstånd som gärna dyker upp i debatten och som också användes i partiledardebatten. Det gäller att vi skulle kunna tvingas in i den monetära unionen. Det finns en artikel om detta i det nya fördraget, III-198 punkt 2. Den ger den möjligheten, om man uppfyller kriterierna, att man kan tvingas in i valutaunionen. Det har använts om ett argument mot fördraget. Den bestämmelsen finns redan i sin huvudsak.

Det intressanta är att man måste läsa vidare i punkt 3 i den artikeln för att se det i dess hela vidd. Där sägs nämligen att när man ska fastställa växelkursen mellan den lokala valutan och euron måste detta ske med enhällighet. Ingen kan tvinga in ett land i den monetära unionen, i valutaunionen.

Herr talman! Det nya fördraget är viktigt. Det innebär en större översiktlighet och en betydande förenkling jämfört med de nuvarande fördragen. Det innebär givetvis organisatoriska förändringar som i många fall också är betydande förbättringar. Det finns som många har sagt skönhetsfläckar i detta.

När man kommer till bedömningarna kan man titta på skönhetsfläckarna och säga att det negativa väger över. Då säger vi nej till fördraget. Eller så kan man säga att det positiva väger över och att man därför säger ja till fördraget. Min bedömning är att det är positivt att anta det nya fördraget. Det innebär stora fördelar.

Det finns även skönhetsfläckar i den svenska grundlagen. Det innebär inte att vi vill slopa den eller gå tillbaka till 1809 års regeringsform därför att vi tycker att den är dålig.

Anf. 121 BJÖRN VON DER ESCH (kd) replik:

Herr talman! Jag tänkte på detta om vi kan tvingas in i EMU eller inte. Där går uppfattningarna isär. Det är alldeles riktigt som Ingvar Svensson säger att vi ska vara överens om växelkursen. Men det väsentliga är att vi för närvarande är ett land med undantag, som det heter. Vi är undantagna från EMU. Där kan de andra staterna häva det undantaget.

Sedan återstår växelkursen. Det är orimligt att vi skulle klara oss från att gå med i EMU därför att vi inte gillar den växelkurs man sätter. Om man sätter 9,17 kr, 9,32 kr eller 9,40 kr gör inte att vi kan obstruera hur länge som helst. De facto kan vi tvingas in i EMU.

Det tycker jag att man ska erkänna. *Sorry*, så är det.

Anf. 122 INGVAR SVENSSON (kd) replik:

Herr talman! Det är ett exempel på faktaförvriddningen som Björn von der Esch ägnar sig åt. Först och främst har vi inget undantag från valutaunionen. Vi har accepterat Maastrichtfördraget, eller hur? Vi gjorde en ensidig deklaration från vår sida. Vi har i EU:s mening inte ett undantag.

Vi har gjort en ensidig deklaration där vi säger att detta kommer att avgöras av Sveriges riksdag. Nu har också detta avgjorts i en folkomröstning. Vi är i formell mening inte ett undantag i det här sammanhanget.

I artikel III-197 i den tredje delen säger man att stater som inte har euron ska räknas som stater som har undantag. Man kan alltså inte tvinga in oss med punkt 2 i den artikeln, utan man måste titta på punkt 3. Där sägs att man också måste vara enig om växelkursen.

Om ett land inte deltar i beslutet om växelkursförändringen betyder det att det stoppas. Så enkelt är det.

Anf. 123 BJÖRN VON DER ESCH (kd) replik:

Herr talman! Vi har undantag från det tredje steget. Det har vi bara ensidigt skrivit på. Juridiskt har vi egentligen inget undantag alls, och det har man aldrig velat erkänna. Det är bara Danmark och Storbritannien som har undantag som håller juridiskt. Nu försvinner det. Man skriver in i den nya konstitutionen att det är euro som gäller utom för dem som har undantag. Vi har icke undantag, och i den mån vi anser att vi har det så kan de häva det.

Anf. 124 INGVAR SVENSSON (kd) replik:

Herr talman! Björn von der Esch har fel där. Han talar delvis emot sig själv. Vi har i dag inte något formellt undantag. Men i det nya fördraget kommer Sverige att betraktas som land med ett undantag enligt artikel III-197. Den tredje paragrafen i artikel 198 gäller fortfarande. Det går alltså inte att tvinga in ett land, utan man måste ha stöd för en växelkursförändring.

Det är mycket enkelt, Björn von der Esch. Det är viktigt att vi respekterar fakta i de här sammanhangen.

Anf. 125 GUSTAV FRIDOLIN (mp):

Herr talman! I den inledande partiledarronden gjorde Göran Hägglund ett stort nummer av att vi inom Miljöpartiet har en öppen debatt om vårt förhållningssätt till EU. Han menar att vår EU-politik och vårt starka krav på att Sverige skulle klara sig bättre utanför EU började knaka i fogarna. Sedan kommer man hit och får lyssna på en intern kristdemokratisk debatt om EU-politiken! Jag tror att Hägglund ska titta på sitt eget parti också.

Herr talman! Det började ju så bra. Det började så bra när stats- och regeringscheferna satt där på toppmötet i Laeken och funderade på vad som var problematiskt med EU. För första gången konstaterade man öppet och ärligt: Nej, vi har inte medborgarna med oss! Det stora problemet vi har i Europa och världen i dag är att det sprider sig en känsla av maktlöshet och att man inte får vara med och påverka och inte delta i beslutsfattandet. Vi i EU är en del av detta. När makten flyttas längre från människor så blir känslan av maktlöshet högst reell och högst allvarlig och sprider sig.

Därför konstaterade man att vi måste vara tydliga med vad EU kan och inte kan, vad EU ska besluta om och vad EU inte ska besluta om. Vi måste tydliggöra en kompetenskatalog. Det började så bra, och så blev det så dåligt.

Man tillkallade ett konvent för att arbeta fram det som inte skulle bli en kompetenskatalog utan en fullfjädrad konstitution. I det konventet lät man inte dem som hade varit kritiska mot EU sitta med. De som hade varit skeptiska mot det som växte fram och de som hade röstat nej till Maastricht i Frankrike, nej till Nice i Irland och nej till EMU i Sverige fick ingen plats i konventet. Ungdomen fick ingen plats. Medelåldern var närmare 70 när man slutade. Kvinnorna fick ingen plats. Männerna dominerade med 83 % i konventet. Resultatet blev givetvis därefter. Har man en president för ett konvent som Valéry Giscard d'Estaing, som också har varit ordförande för en förening med det uttalade målet att förvandla EU till en federation – en federal statsbildning – så får man givetvis en konstitution som för EU närmare ett Europas förenta stater. Det är fullständigt självklart.

När man tittar på den konstitution som har arbetats fram så ser man att det finns flera tydliga steg där EU får mer makt och närmar sig en statsbildning. Man får en president i det europeiska rådet och man ökar överstatligheten. Fler områden förs till EU, och man avskaffar vetorätten på inte mindre än 31 områden. Man ändrar i utrikespolitiken så att man får en utrikesminister. Man har inte lyckats vara enig nog och man slöt inte upp tillräckligt starkt bakom Irakkriget. Det ska vi nu fixa, säger man i EU. Vi tillsätter en utrikesminister! Det växer fram ett EU som EU:s och Europas maktlösa känner att de inte är en del av.

Herr talman! När jag gick hit till riksdagen i dag såg jag en rätt rolig affisch. Det stod så här: Demokrati betyder folkstyre. Så varför är det då inte folket som styr? Jag har tänkt en del på den där affischen. Den visar någonstans på en känsla av maktlöshet. Makten är långt borta. Man får inte påverka och man är inte delaktig i besluten. Jag menar att den känslan till stor del är rationell när besluten flyttas allt längre från människor.

Men de som inte menar det – de som menar att EU inte alls flyttar makten längre bort utan att EU är ett underbart bra projekt – borde ändå tycka att det är ett problem att känslan av maktlöshet och känslan av att inte vara delaktig sprider sig. De borde ändå inse att demokrati är just känslan av att få vara delaktig, att ta del av de beslut som fattas och att inverka på dem och påverka. Men det gör de inte. De tycker att konstitutionen ska genomdrivas, helst utan folkomröstning. För hur vore det om folket skulle säga sitt? Tänk om de röstar fel!

Det uttrycktes så här i Folkpartiets medlemstidning Nu: Stärkta av segern i eurovalet försöker nu EU:s motståndare i Sverige samla en opinion för att även det nya EU-förslaget ska bli föremål för en folkomröstning. Målet är lätt att förstå. Om vi inte får en folkomröstning kommer riksdagen att bestämma. I riksdagen sitter en majoritet ledamöter som tycker att EU är bra. Det finns bara ett sätt att stoppa dem – genom en folkomröstningskampanj som kan ge motståndaren en möjlighet att tillfoga EU ytterligare en motgång. Låt oss slippa den katastrofen!

Kan det sägas tydligare än i Folkpartiets medlemstidning Nu? Man vill inte ha en folkomröstning för man är rädd att man förlorar den.

Det är just det som debatten om folkomröstningen i Frankrike handlar om. Det storslagna underbara projektet med en konstitution som konventionen har lett fram till verkar kanske kullkastas av något så litet som det folkliga inflytandet. När man utlyste en folkomröstning i Frankrike var argumentet just att man tittade tillbaka. Man såg på toppmötet i Laeken och konstaterade att målsättningen var att EU:s medborgare skulle bli involverade. För att bli involverad måste man vara med och fatta beslutet om den nya grundlag som växer fram. Premiärministern Raffarin uttryckte det så här: Ingen sann europeé kan väl vara emot en folkomröstning. Jag tycker att han har fullständigt rätt.

Folkomröstningskampanjen fortsätter på folkomröstning.nu. Men när vi lämnade in 120 333 namn till regeringen så sade Jens Orback, demokratiminister: I första hand är jag demokrat. I andra hand är jag socialdemokrat.

Jag tycker att fler socialdemokrater borde ta fasta på det. Var demokrater! Utlys en folkomröstning! Låt folket få påverka! Bryt maktlösheten!

Anf. 126 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Herr talman! Det mest klara i det här anförandet var att talaren inte talade om sitt eget alternativ. Han förespråkar att man ska ha folkomröstning och att man ska rösta nej i denna folkomröstning.

Vad detta innebär är fullständigt klart, nämligen att man ska behålla Nicefördraget. Det är alltså det som ni säger ja till. Det är ett fördrag som om det fortsätter gör det svårt med utvidgning och minskar det rättsliga samarbetet.

Ni sopar igen banan för dem som vill förstärka effektiviteten i kampen mot narkotikahandel över gränserna, kvinnohandel över gränserna och terrorism över gränserna. Ta ditt ansvar, Gustav Fridolin, och säg i stället ja till det nya fördraget!

Anf. 127 GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik:

Herr talman! Ibland blir jag beskylld för att komma med för stora rallarsvingar, för att ta för mycket plats i debatten och för att säga saker och ting som kanske går lite för långt eller kränker debattmotståndaren lite väl mycket.

Men när man debatterar mot en som jag – en EU-motståndare – får man tydligen säga precis vad som helst. Carl B Hamilton kallar oss för nationalister – vi som varje dag kämpar mot den brutala inhumana flyktingpolitik som EU är en del av. När Carl B Hamilton sätter oss i samma båt som vidriga människohandlare och knarksmugglare så borde han nog tänka efter. Vi har kämpat för och bejakat Interpol och det polisiära samarbetet. Vi har arbetat för gränskontroller. Det ska vara öppna gränser för människor, men kontroller för att se till att knarket inte flödar fritt över gränserna. Vi har tagit vårt ansvar.

Ja, jag har ett alternativ. Jag vet vad som händer vid ett nej. Låt mig komma till det i min nästa replik.

Anf. 128 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Herr talman! Det är inte jag som sätter er i samma båt som narkotika-handlare, terrorister och knarksmugglare, Gustav Fridolin. Det är ni själva som har gått ned och satt er i den båten.

Vi måste föra ned den här konstitutionen på vardagsnivån. En av konsekvenserna av det alternativ som du talar för är fler gränskontroller och passkontroller. Om ni säger nej till konstitutionen blir det svårare att motarbeta den här internationella kriminaliteten. Det är den faktiska konsekvensen på vardagsnivå för vanliga människor. Fler kommer att drabbas än i dag.

Anf. 129 GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik:

Herr talman! FN:s flyktingorgan UNHCR har tillsammans med de stora frivilligorganisationerna Rädda Barnen och Röda Korset i Europa kritiserat det arbete som pågår inom EU för att harmonisera flyktingpolitiken. Man säger rätt ut: Ni urholkar asylrätten. För den sakens skull säger jag inte att Carl B Hamilton urholkar asylrätten. Jag inser att han kan vara kritisk till saker och ting som EU gör. Men lämna då samma öppning till mig. Jämför mig inte med terrorister. Det blir ju faktiskt ganska patetiskt, Carl B Hamilton.

Det finns ett alternativ. Det finns någonting som händer om man röstar nej. Då kastar vi det här förslaget i papperskorgen. Röstar fransmännen nej försvinner det här förslaget. Då får vi arbeta på ett annat sätt, ett sätt där också EU:s kritiker får vara med. Låt oss starta ett direktvalt konvent i Europa, ett konvent där också de som är kritiska till EU:s utveckling får ta plats. Låt det konventet arbeta fram en tydlig kompetenskatalog i stället för en konstitution som ökar EU:s befogenheter, som ökar överstatligheten och gör de maktlösa än mer maktlösa. Det kanske också kan bli ett konvent som minskar den flyktingfientliga politik som EU för.

Anf. 130 INGVAR SVENSSON (kd) replik:

Herr talman! I likhet med Ulf Holm raljerar Gustav Fridolin om konventsledamöternas ålder och konventets övriga sammansättning. Låt mig ställa en fråga. Annars brukar ju miljöpartisterna tala väldigt väl om de nationella parlamentens suveränitet, men varför uttalar sig Gustav Fridolin kränkande om de nationella parlamentens suveränitet när det gäller att välja konventsledamöter?

Låt mig ställa ytterligare en fråga. Det är här med åldersdiskriminering är ganska intressant. När Gustav Fridolin kom in i konstitutionsutskottet fanns det många som sade: Han är väl ung, dum och oerfaren. Då sade jag: Vänta ska ni se. Det är bäst att ta det lugnt och inte bedöma innan man får provas.

Nu kan vi bedöma att Gustav Fridolin har gjort en väldigt bra insats. Men om man är äldre och man, är man därmed dum i huvudet? Hur betraktar egentligen Gustav Fridolin detta? Är det kriterier som hänger ihop?

Anf. 131 GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik:

Herr talman! Tack, Ingvar Svensson, för den syn jag tycker att Ingvar Svensson har haft på mig under min tid i riksdagen och för berömmet jag fick just nu. Tack för frågan. Det är viktigt att vara tydlig.

Jag tycker att Sverige har en åldersdiskriminering. Vi är för få unga i riksdagen, men framför allt är vi för få äldre i riksdagen. Det är skamligt att det inte finns fler människor som har möjlighet att efter ett färdigt arbetsliv gå in i politiken och få en plats i riksdagen, att man måste jobba så länge för att få en plats att det är omöjligt för den som först på sin pensionsdag säger att man har tid med politik. Det är trist och tragiskt, och det måste vi rätta till.

Men om ett framtidskonvent helt utestänger Europas unga, för det får man väl in princip säga om medelåldern närmar sig 70, i princip helt utestänger Europas kvinnor, för det får man väl säga om männens andel är 83 %, och utestänger dem i EU som vill ha en annan utveckling där EU får mindre makt, för det får man väl säga om Maastrichtkritikerna i Frankrike, Nicekritikerna på Irland och EMU-kritikerna i Sverige inte får någon plats, är det något fel med representativiteten.

Anf. 132 INGVAR SVENSSON (kd) replik:

Herr talman! Det är en intressant frågeställning. Då kan man fråga sig vem som ska utse konventet.

Jag vill ta upp en annan frågeställning, nämligen det här med folkomröstningsinstitutet. Maria Wetterstrand sade tidigare i partiledardebatten att vi som inte vill ha en folkomröstning i den här frågan bedömer medborgarna som intellektuellt inkapabla. Då ställer jag frågan: Kommer Miljöpartiet att kräva folkomröstningar om alla svenska grundlagsförändringar i framtiden? Hittills har vi inte hört den typen av krav. När ska vi ha en folkomröstning och när ska vi inte ha det? Vi kan ju inte gärna skriva in i grundlagen att vi ska ha folkomröstning när Miljöpartiet vill.

Anf. 133 GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik:

Herr talman! Nej, det är en riktig iakttagelse. Så kan det inte stå i grundlagen. Jag tycker i och för sig att vi ska ha fler folkomröstningar, och det vet Ingvar också. Vi tycker att resultatet av den grundlagsutredning som finns i Sverige ska sluta med en folkomröstning. Det är rimligt att man låter medborgare påverka politiken mer direkt. Det stärker den representativa demokratin om vi oftare får lyssna på medborgarna som inte sitter här i huset. Det tycker jag absolut.

Men just nu debatterar vi en folkomröstning om det här förslaget, om konstitutionen, och om det är rimligt eller inte. Då kan jag bara konstatera att i tio EU-länder har man sagt att det är fullständigt rimligt. Det är EU-länder som Nederländerna som aldrig tidigare har haft en folkomröstning i sin historia men som tycker att detta är en så genomgripande förändring att man måste rösta om den. Det är länder som Tjeckien och Polen som precis röstade om de över huvud taget skulle gå med i EU eller inte. De tycker att de måste rösta igen. EU förändras så mycket att de måste rösta igen. Medborgarna måste få säga om det är okej.

Jag tycker att de har rätt i sin argumentation, och det är dem man argumenterar emot. Däremot svarar man inte på den argumentation som kommit mot en folkomröstning i Sverige i till exempel folktoppningen

Nu där man säger att vi inte kan ha det för då skulle EU åka på ytterligare ett bakslag. Jag tycker att det är ganska odemokratiskt att argumenta utifrån vad resultatet skulle kunna bli.

Anf. 134 INGER LUNDBERG (s) replik:

Herr talman! Jag tror att Gustav Fridolin har alldeles rätt i att många människor känner maktlöshet. Det är en maktlöshet som följer på globalisering. Globaliseringen har betytt väldigt mycket materiellt för oss. Den har betytt bredare, rikare liv för många, men den har också betytt en ökad maktlöshet. I den maktlösheten måste vi hjälpas åt politiskt att hitta instrument för att möta det globaliserade kapitalet.

Jag vill fråga Gustav Fridolin: Anser du inte att vi ska samarbeta om de sociala rättigheterna för löntagarna? Anser du inte att vi ska samarbeta om frågor som gäller antidiskriminering på arbetsmarknaden? Anser du inte att vi ska samarbeta om en aktiv miljöpolitik? Anser du inte att vi ska samarbeta om gemensamma åtgärder mot *trafficking*?

Jag vill också fråga Gustav Fridolin, som ifrågasätter så mycket när det gäller EU: Anser du att EU har bidragit till demokratiseringen av Östeuropa – ja eller nej?

Anf. 135 GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik:

Herr talman! Folkens kamp i Östeuropa skapade förutsättningar för demokrati där.

Jag håller med Inger Lundberg om att vi måste tygla det globala kapitalet. Vi håller med varandra om att vi måste samarbeta på alla de områden som Inger Lundberg räknade upp. Men det här är inte samarbete. Det här handlar om att lämna över makt, och jag är inte beredd att lämna över makt på det sociala området till ett EU där högerregeringar dominerar. Jag är inte beredd att lämna över makt på *trafficking*-området till EU när vi vet hur till exempel Nederländerna ser på prostitution och vilken väg de har valt att bekämpa den. Då tror jag det är mycket bättre med just samarbete mellan jämbördiga parter i stället för att lämna makten någon annanstans.

Jag ser också att det finns alternativ och mycket bättre sätt att tygla kapitalet, till exempel genom en internationell domstol för miljöfrågor och mänskliga rättigheter inom FN, än inom EU. Jag ser EU som en produkt av de negativa delarna av globaliseringen, inte som en motvikt mot den. Det ser man också när man läser konstitutionen och alla krav på liberaliseringar som finns i den.

Anf. 136 INGER LUNDBERG (s) replik:

Herr talman! Gustav Fridolin gör berättelsen om Europas utveckling väldigt enkel när han bara säger att det var folkets kamp som ledde till att man nu har stabila demokratier i Östeuropa. Det var självfallet folkets kamp som var grunden till att muren föll, men jag tror inte att länderna i Östeuropa instämmer i att det inte haft betydelse att EU så starkt har markerat kraven på mänskliga rättigheter, så tydligt har markerat den stabila demokratin som förutsättning för medlemskap. Jag tror att väldigt många människor i länder som Grekland och Spanien instämmer i att det samarbete man har haft i den europeiska unionen har haft väldigt stor

betydelse för att man efter åren med diktatur kom tillbaka som stabila demokratier.

Det här är komplicerat, Gustav Fridolin. Men vi måste ha effektiva former för samarbete. Vi älskar inte allt som finns i EU. Men Gustav Fridolin och Ulf Holm har inte kunnat presentera ett trovärdigt alternativ till det EU vi har i dag.

Anf. 137 GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik:

Herr talman! Jag gjorde inte Europas utveckling enkel. Jag gjorde den kort, som man får göra när man har en minut på sig att svara på väldigt många frågor.

De krav som har ställts från EU, som vi har varit för och till och med agerat hårt för i EU-nämnden, på mänskliga rättigheter, avskaffande av dödsstraffet och så vidare har självfallet varit bra för utvecklingen. Frågan är: Hade de kraven dykt upp om vi hade haft en annan samarbetsorganisation, en annan samarbetsform i Europa? Jag tror det. Hade de kraven dykt upp om all den politiska prestige som lagts i EU-projektet i stället hade lagts inom FN och inom FN:s Europaavdelning? Jag tror det. Jag tror att det hade varit bättre att satsa på den vägen. Jag tycker att det är trist att man satsar på ett kapitalets EU som försvagat FN-samarbetet.

I den här konstitutionen talas det om att EU ska kunna göra militära interventioner utan FN-mandat. Vad är det, om inte att försvaga det verkligt globala samarbete för mänskliga rättigheter, för miljö och för demokrati vi har? Det är det som det handlar om, och det är det som är problemet. Mot EU står ett globalt samarbete inom FN:s ram.

Anf. 138 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Herr talman! I den senaste repliken talas det en del om FN, och jag tog också upp det i mitt anförande. Det finns kritik mot FN. Inte minst har man kritiserat att vissa stater har vetorätt medan andra stater inte har vetorätt, och så har man hållit på och diskuterat hur man ska förändra FN så att det fungerar på ett bättre sätt. Det finns ett antal stora världstragedier som man inte har kunnat lösa inom FN:s ram på grund av att man har haft denna vetorätt.

Samtidigt kan man konstatera att Interpol inte har lyckats lösa de stora problemen med till exempel den alltmer globaliserade knarkhandeln. I EU har vi i alla fall haft en viss framgång. Det är en gradskillnad, måhända, men det finns i alla fall en ambition att klara av detta. Men fortfarande finns det en lång rad länder som inte har ambitionen att lösa de här frågorna, och därför kommer aldrig Interpol att bli den styrka som Gustav Fridolin här talar om.

Då vill jag fråga: Är verkligheten Interpol det alternativ som man har för att lösa det här problemet?

En annan fråga handlar om detta: Nu har vi fått svaret att man skulle gå tillbaka till ett nytt konvent som skulle utgöras av ungdomar och allt bra som Gustav Fridolin säger. Men hur vet vi det, då? Det har inte uttalats i någon speciell diskussion, och hur vet man det när man till exempel pratar med federalister i Spanien eller Frankrike som vill gå åt ett annat håll? De vill ju ha en annan typ av EU än det Gustav Fridolin vill. Jag förstår inte riktigt vad ett nej skulle innebära.

Prot. 2004/05:115

29 april

Debatt om

EU:s framtid

Fortsatt debatt

Anf. 139 GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik:

Herr talman! Visst kan jag precis som du, Börje Vestlund, förlora i allmänna val, direktval till en grupp som ska arbeta fram en kompetens-katalog! Visst kan ni förlora en folkomröstning! Det är ju därför ni räds den. Det är så det går till, men det är i alla fall mer demokratiskt också när man kan förlora.

Interpols stora problem har ju handlat om att man avskaffat gränskontrollerna inom EU. Vi säger ja till gränskontroller. Vi säger ja till fri rörlighet för människor, till en flyktingpolitik som är värd namnet och till arbetskraftsinvandring, men också ja till att man kontrollerar så att människorna som kommer inte har knark på sig eller sysslar med människohandel.

När det gäller FN: Om vi ska godta en konstitution som handlar om att försvaga FN, som innebär att vi ska kunna göra militära interventioner utan FN-mandat, då kan man väl inte använda FN som argument för den? FN har haft sina problem. De måste rättas till. Jag är jätteglad för det reformarbete som nu pågår. Jag tycker att den verkligen revolutionerande händelsen i historien inte är EU, konstitutioner eller nationer i Västeuropa som lite grann försöker få med sig nationer i Östeuropa också – det är FN:s brottmålsdomstol. Där har ni en verkligen revolutionerande händelse. Låt den kompletteras med miljödomstol och domstol för mänskliga rättigheter också!

Anf. 140 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Herr talman! Men Gustav Fridolin, vi har ju i ett hundratal år haft gränskontroller, och ändå har vi inte kunnat stoppa knarkhandeln. Är inte det symtomatiskt för att i varje fall det systemet inte var särskilt framgångsrikt? Man tar mer narkotika vid de svenska gränserna i dag än man gjorde när man verkligen hade denna gränskontroll. Är det inte så att man har misslyckats ganska kapitalt med det system som Gustav Fridolin i det här sammanhanget vill ha tillbaka?

Och vad är det som säger att man skulle få passfrihet i det här sammanhanget? Det är också en ny variant i den här debatten. Det finns väl ingen, internationellt i alla fall, som förespråkar det? Det måste jag säga var en av de första gångerna jag hörde det. Jag tycker att det brister här. Är det här en egen linje som bara Miljöpartiet i Sverige kommer att driva, eller finns det någon uppslutning kring det här internationellt? Det är ju också en intressant fråga.

Anf. 141 GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik:

Herr talman! Arbetet mot EU:s flyktingpolitik och arbetet för att stärka ländernas kontroll av knarkinförseln är saker som hela den gröna rörelsen jobbar för.

Jag tror att Vestlund är ganska ensam om analysen att inte knarkhandel och *trafficking* hjälps av att det inte finns några gränskontroller vid våra gränser längre. Jag tror att du är ganska ensam om den analysen.

Låt mig fastna vid FN, för jag tycker att det är intressant, och det är så svårt att utveckla det när man bara har en halv minut på sig.

EU som projekt har handlat om att stärka nationalstaterna i Europa. Länder har gått in i EU när deras ekonomi har gått lite sämre. Sverige gick med på grund av ekonomiska argument liksom Storbritannien. EMU

är en konstruktion för att kompensera Mitterrand när Tyskland äntligen blev enat.

Inom FN har vi någonting annat. Där har vi en folklig rörelse som kräver förändringar. Där har vi en brottmålsdomstol och Kyotoavtal som går framåt och genomförs mot supermakten USA:s vilja. Där har vi verklig förändring. Låt oss satsa vår politiska prestige och energi åt att reformera FN och det globala samarbetet i stället för att satsa på gårdagsprojektet EU.

Prot. 2004/05:115

29 april

Debatt om

EU:s framtid

Fortsatt debatt

Anf. 142 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Herr talman! Det är naturligtvis fascinerande att höra Gustav Fridolin tala så väl om en överstatlig struktur som FN de facto utgör på de områden där FN verkar, men i EU-sammanhang helt ta avstånd från allt vad överstatlig samverkan innebär.

Men jag vill ställa en fråga om vad ett nej de facto innebär. Ett nej till det nya fördraget innebär enligt Gustav Fridolin ett nytt konvent, men är det sant, herr talman? Innebär inte det att det gamla Nicefördraget gäller, och är det inte det som borde vara svaret på frågan om vad ett nej innebär?

Anf. 143 GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik:

Herr talman! Röstar vi nej så gäller Nicefördraget – ja. Men det är klart att när Nicefördraget gäller så behöver det fortfarande utvecklas och förändras. Då blir ett förkastande av det här förslaget en naturlig signal om att det behöver utarbetas ett annat förslag. Jag har presenterat någonting som också till exempel franska Attac har presenterat när de kämpat på nej-sidan i Frankrike: I stället för det konvent som blivit elitens konvent och som arbetade fram det här förslaget ska man ha en direkt vald grupp från EU:s länder som jobbar med ett förslag som sedan underställs nya folkomröstningar, och kanske där får accepteras därför att det har arbetats fram mer demokratiskt.

Jag vill också kommentera det första om FN och EU. Makt ska vara så nära människor det över huvud taget går. Alla människor ska kunna påverka de beslut de blir påverkade av. Det innebär att vi vill decentralisera makten i Sverige, ned till kommuner, stärka den enskilde individens makt och öka möjligheten till företagsamhet eller fackföreningars makt. Det handlar om att vi vill decentralisera makt, men också om att vi vill stärka makten över miljön och de mänskliga rättigheterna på en global nivå för globala problem. Det handlar sällan om att vi vill flytta makten till eurokrater i Bryssel.

Anf. 144 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Herr talman! Tack för ett tydligt besked från Gustav Fridolin: Ett nej till fördraget innebär ett ja till Nicefördraget. Det är viktigt att veta vad vi diskuterar.

Sedan kan jag inte låta bli att gratulera Gustav Fridolin till det federala perspektiv som han lägger på fördragsfrågan. I många andra federala stater så har man skapat grundstrukturen i form av ett direktvalt grundlagskonvent, och det är uppenbarligen den modellen som Gustav Fridolin förespråkar i stället för det indirekt valda konvent som är grunden till det här fördraget, ett fördrag som han då ogillar av olika skäl. I stället före-

språkar han uppenbarligen Nicefördraget, som tillkom helt utan konvent eller den typen av strukturer.

Anf. 145 GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik:

Herr talman! Jag vill inte ha en konstitution för EU, men det är bra med en tydlig kompetensfördelning: Det här får EU syssla med – det här får EU *inte* syssla med. En sådan kompetens erbjuds inte. Här pratas bara om möjligheter att ge EU makt, flexibilitetsklausuler, passereller och gummiparagrafer som kan öka EU:s makt så att EU kan fortsätta svälla. Det gillar vi inte, och därför förkastar vi detta.

Däremot kan man arbeta fram en kompetenskatalog. Vi kommer säkert att tycka att en sådan kompetenskatalog är för stor och att EU får för mycket makt, men vi vet i alla fall vilken makt EU har, och vi kan kanske börja en process för att dra makt och flytta kompetenser därifrån.

En del av en sådan process vore ett svenskt utträde. Det skulle vara en viktig väckarklocka till länderna i EU. Då skulle de inse att det finns länder som faktiskt inte vill att EU ska fortsätta växa och få mer makt.

Kerstin Lundgren kallar mig federalist. Jag är decentralist. Jag vill att makt ska vara så nära människor som möjligt. Låt mig citera EG-motståndaren Tage Danielsson: Kanske vore bästa boten för den trötta samhällskroppen ifall tankarna från toppen kom från roten.

Anf. 146 CHRISTINA AXELSSON (s):

Herr talman! Just nu pågår debatten om EU:s framtid inte bara här i kammaren utan runt hela Europa. Intresset för diskussionen verkar vara svagt bland medborgarna överallt, kanske därför att få känner att frågorna egentligen berör dem. Jag tror att konsumentperspektivet är den infallsvinkel som kan väcka fler till engagemang och inspirera till samtal om hur vi ska använda det europeiska samarbetet till nytta för fler.

Vi är alla konsumenter. Det har vi gemensamt oavsett var vi bor eller hur mycket pengar vi har att spendera. Alla hamnar vi någon gång i samtal om kloka eller okloka köp av tandkräm, kläder eller leksaker, inte minst alla vi som känner oss lurade av reklamens alltmer förföriska budskap och alla som i regel inte kan köpa det som vore det bästa utan får välja det som är billigast.

Ytterst är konsumentpolitik en demokratifråga och en viktig del av välfärden. Därför måste konsumentintresset stärkas och tydliggöras också i debatten vad gäller EU:s framtid.

Herr talman! Fri rörlighet för varor borde följas av ett starkt skydd för konsumenterna. Konsumentintresset har dock haft svårt att hävda sig mot näringsintresset i EU. Först i och med antagandet av Amsterdamfördraget, sedan Sverige blev medlem, fick konsumenternas rättigheter och konsumentskyddet en tydlig plattform inom EU.

I det nya fördraget finns konsumentfrågorna med i flera olika avsnitt. Nu måste vi konsumenter engagera oss och driva opinion för att se till att de möjligheter som ges också nyttjas. Kommissionen poängterar i sin konsumentpolitiska strategi just att konsumenterna ska involveras och att deras företrädare ska vara med i beslutsprocessen inom EU.

Herr talman! Jag har på olika sätt lyft upp den här frågan tidigare i debatter och motioner och då ofta mött argumentet: Det finns ingen konsumentorganisation i Sverige som samlar enskilda konsumenter och kan

föra deras talan. Visst har vi konsumentorganisationer i Sverige! Vi har flera stycken. Inte minst fick vi en så sent som i onsdags, då det bildades en ny folkrörelse just för att samla konsumenterna och slå vakt om deras intressen. Syftet är kort och gott att ge människor ökade möjligheter att använda sin konsumentmakt för en mer uthållig konsumtion. Denna nybildade folkrörelse kommer förhoppningsvis att medverka till ett ökat konsumentengagemang i Sverige. Genom att man tillhör Sveriges konsumentråd kan man också vara med och bli företräd och påverka konsumentpolitiken i Europa och annat internationellt arbete.

Herr talman! Vid gårdagens hearing om det nya fördraget ställde jag frågan hur debatten går kring konsumentfrågor i övriga medlemsländer. Svaret blev att den är betydligt större än i vårt land. Konsumentorganisationerna i Europa är tydligt positiva till det nya förslaget till fördrag. Konsumenterna har en stor roll i EU:s framtid, och våra rättigheter och möjligheter måste därför självklart också lyftas fram i debatten – så säger de europeiska konsumentorganisationerna.

Så säger också konsumentorganisationerna i Sverige. Därför är det viktigt att vi mer koncentrerar oss på innehållet och möjligheterna i det här förslaget till fördrag än på formerna för hur det ska beslutas.

Herr talman! Vi är alla konsument. Vi har alla behov av regleringar på EU-nivå. Låt oss ha konsumenternas bästa för ögonen i den fortsatta debatten!

Anf. 147 BJÖRN VON DER ESCH (kd):

Herr talman! Om vi hade låtit kameran svepa över kammaren nu skulle svenska folket se att det rör sig om ungefär fem eller tio ledamöter i kammaren.

Denna debatt om EU har betecknats som en mycket viktig debatt. Koppla det till att inte folket utan riksdagen är den som bäst representerar folket! Folket får inte representera sig självt.

När regeringen ger sin syn på EU-konstitutionen i en broschyr som kommer i tryck den 2 maj konstaterar man: "Det nya fördraget innebär, enligt regeringens uppfattning, inte så stora förändringar att förutsättningarna för 1994 års folkomröstning om svenskt EU-medlemskap ändras."

Samtliga borgerliga partiers uppfattningar utgör mer eller mindre ett eko av vad Socialdemokraterna har sagt. Så har det dessvärre varit i EU-frågan alltsedan omröstningen om medlemskapet 1994. Den här gången är syftet att inte tvingas till en grundlagsändring, och det är det temat jag tänker uppehålla mig vid.

Man drar sig inte för avsiktligt vilseledande påståenden, precis som inför folkomröstningen 1994. Således står det: "Överlåtelse av beslutanderätt innebär inte att Sverige förlorar motsvarande beslutsmakt." I stället innebär det, säger man, "att vi i vissa avseenden väljer att avstå från att ensidigt fatta nationella beslut för att istället ... fatta gemensamma beslut eftersom vi har något att vinna på det".

Man undrar lite var anständighetens gräns går mellan halvsanningar och rena osanningar. Om vi har haft hundra procentigt inflytande över ett beslut och sedan ska dela det med 25 eller 27 andra har vi väl i all sin dar tappat beslutsmakt!

Denna allians mellan socialdemokrater och borgerliga är ur rättsstatens synpunkt djupt olycklig. Den möjliggör att medborgarna alltsedan vårt EU-inträde har kunnat hållas ovetande om de fulla rättsliga konsekvenserna av medlemskapet. Således upplystes aldrig svenska folket om att även våra grundlagar underordnades EG-rätten. Än i dag är detta ett faktum som socialdemokrater och den borgerliga alliansen undviker att beröra. Än ömtåligare är att utsäga att något rättsligt bindande undantag från att införa euron har vi inte och har heller aldrig haft.

Den grundlagsändring som genomfördes 1994 blev direkt missvisande genom att den så kallade plattläggningsparagrafen, i ängslan för folkets missnöje, togs bort. Folket kunde aldrig inse den fulla räckvidden.

Riksdagens tricksande med grundlagen har fortsatt sedan dess. För att inte riskera krav på folkomröstning inför beslutet om maktöverlåtelse till EU i juni 2002 satte man helt sonika en grundlagsfäst rättighet ur spel. Vi riskerar nu att historien upprepar sig.

Våra högsta juridiska instanser Högsta domstolen, Regeringsrätten och Justitiekanslern uttrycker alla starka tvivel på regeringens slutsats att konstitutionen kan antas utan grundlagsändringar. Tvärtom anförs en rad skäl som tyder på motsatsen. Den instans som slutligt avgör rättsläget är Lagrådet.

Därmed borde allt vara gott och väl om det inte vore så att riksdagen i just EU-frågor ansett sig kunna nonchalera Lagrådet när deras slutsats försvårar den politiska majoritetens ambitioner. Så skedde 1994 och så riskerar att ske nu igen.

Från att ha utgjort den yttersta garanten för stabilitet, legitimitet och förutsebarhet i ett demokratiskt rättssamhälle uppfattas i EU-sammanhang våra grundlagar numera bara som ett politiskt hinder som man undanröjer med enkla beslut.

Den synen är förödande för rättsuppfattningen i vårt land. Vi ser hur den har spritt sig inte endast bland näringslivets toppar utan varhelst i samhället där man upptäckt riksdagens bristande respekt för fastställda normer och grundlagar.

Förbigår riksdagen än en gång Lagrådet och sätter grundlagarna ur spel för att förhindra att medborgarna kommer till tals innebär det en katastrof för medborgarnas tilltro till sina folkvalda.

Anf. 148 INGVAR SVENSSON (kd) replik:

Herr talman! Björn von der Esch skrader inte orden. Jag kan inte bemöta alla de sakliga fel han begår under sitt anförande. Det får vi ta i annat sammanhang.

Han försöker analysera den regeringsskrift som nu finns tillgänglig på EU 2004-kommitténs hemsida. Han hårdrar verkligen det som står där. Jag kanske skulle ha uttryckt det på ett annat sätt. Men det är ju så att även om vi överlåter beslutsmyndighet så betyder det inte att vi avhänder oss den helt och hållet. Det betyder också att vi kan delta i beslutsfattande i unionen och påverka på det sättet.

Det blir en semantisk diskussion som egentligen inte är riktigt relevant, och den uppfattas som om den skulle vara en kraftig kritik mot att regeringen inte ger korrekt information om läget. Men på den punkten finns ingen tveksamhet.

Anf. 149 BJÖRN VON DER ESCH (kd) replik:

Herr talman! Det är just det vi talar om. Har vi haft 100 % beslutanderätt en gång och nu delar beslutanderätten på det området med resten av EU så har vi 2 % inflytande. Vi är 9 miljoner och unionen är 450 miljoner. Det är därför vi ska vara försiktiga med att lämna ifrån oss beslutanderätt till unionen där det inte behövs.

Anf. 150 INGVAR SVENSSON (kd) replik:

Herr talman! Jag ska ställa några andra frågor till Björn von der Esch.

I vilka sammanhang ska vi ha folkomröstningar? När ska vi bestämma oss för att ha folkomröstningar? Är det när Björn von der Esch vill ha folkomröstning vi ska ha det? Vad är det för systematik man ska tänka sig när det gäller folkomröstningsinstitutet?

Anf. 151 BJÖRN VON DER ESCH (kd) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja säga att vi ska ha det när majoriteten av svenska folket vill ha det, när riksdagen inte är representativ för svenska folket och när riksdagen har blivit vald till denna riksdag utan att den fråga som är aktuell över huvud taget har nämnts och ingen vet var de olika riksdagsledamöterna står. Vi vet att det är ungefär 15 % som stöder nej-sidan här i riksdagen, medan det är 85 % som stöder ja.

Anf. 152 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! När man är den 22:a talaren på talarlistan har man likasom kastat sitt färdigskrivna tal och försöker att få ihop någonting i alla fall när det ändå inte är så många som är här och lyssnar.

Det är några saker som jag tycker inte har kommit fram i den här debatten som det finns anledning att nämna. Man kan naturligtvis vara kritisk mot det här fördraget, för det är faktiskt ett fördrag. Det är inget förslag till konstitution. Per definition är det här ett fördrag. Det är just de skrivningar som inte har funnits inom EU förut. Det handlar om mänskliga rättigheter. Det handlar om minoriteternas ställning. Det handlar om att man har avvisande skrivningar för att till exempel skydda människor på grund av religiös tillhörighet, sexuell läggning och etnicitet. Det tycker jag inte har kommit fram tidigare i debatten.

Jag vill också påminna kammaren om det arbete och den diskussion som pågick om att man skulle låta kristna idétraditioner vara bärande för hela EU:s lagstiftningsarbete. Det avvisades faktiskt av regeringskonferensen och vi slapp ha det, naturligtvis till stor sorg för de stora grupper av katoliker som finns i Europa.

Det andra jag skulle vilja peka på är just inflytandet. Alla har fått mer makt genom det här fördraget. De nationella parlamenten har fått det. Vi har haft ett prov här i vår riksdag med en subsidiaritetskontroll av just det så kallade tredje järnvägs paketet som Karin Thorborg i och för sig tidigare i dag talade om inte var så mycket värt.

Jag vill påstå att det gav en väldigt viktig erfarenhet för framtiden, inte minst därför att det var svårt att avgöra i ett avseende. Kan man verkligen säga att det här inte är en gemensamhetsfråga, och vad är det i ett fördragsförslag som är en gemensamhetsfråga? Det var en fråga som krävde väldigt stort arbete, och jag tror det kommer att visa sig också när man redovisar det här.

En annan sådan sak som jag tycker bör framhållas är den initiativrätt som medborgarna inom EU skulle kunna ha för att faktiskt få kommissionen att arbeta fram ett förslag. Det menar jag i så fall är en större möjlighet till inflytande än man har i Sverige. Det har vi inte i Sverige i dag. Vi kan inte säga att vi är världsbäst där. Där är faktiskt EU ett steg bättre om man jämför med det nya fördraget som förhoppningsvis antas här under hösten.

Det är inte oviktigt om vi nu ska ha ett EU-parlament att det också har ett inflytande. Att EU-parlamentet blir medbeslutande i betydligt fler frågor än i dag kan väl inte heller anses vara odemokratiskt? Vi väljer faktiskt ledamöterna i allmänna val.

Sist men inte minst, herr talman, finns det ändå anledning att prata om en av mina viktigaste frågor, nämligen ekonomisk brottslighet. Vi vet att denna brottslighet aldrig stannar inom Sveriges gränser. Vi vet att denna brottslighet är internationell. Vi har misslyckats år ut och år in med att begränsa den ekonomiska brottsligheten. Vi vet att det finns randstater som är beredda att ta emot detta.

Hade vi fått möjligheten att stoppa de europeiska skatteparadisen, som man faktiskt har fått nu? Vi kan inte säga att vi har stoppat alla skatteparadis, men vi har fått en ny möjlighet genom det förslag till kapitalbeskattning som vi har nått en överenskommelse om nu. Hade vi fått det om vi inte hade haft EU? Jag tror att vi är ganska överens om att svaret på den frågan är nej.

Det här är några skäl som jag ville peka på till att det är viktigt att vi går vidare med att få just det fördrag som omfattar alla de tidigare fördragen och som förenklar de regler som finns inom EU.

Anf. 153 JOE FRANS (s):

Herr talman! Det är inte sant att EU är ett superstatsbygge. Det som är sant är att EU är ett mellanstatligt samarbete.

Det är inte sant att EU kommer att påtvinga oss i Sverige euron. Det som är sant är att svenska folket har sagt nej, och det respekteras av de andra länderna.

Det är inte sant att vi ska få en ny nationalsång, ny flagga eller ny nationaldag. Sanningen är att det redan finns en sång. Det finns redan en flagga, och den 9 maj firas redan.

Herr talman! Det är inte sant att EU är odemokratiskt. Sanningen är att fördraget kanske är det mest folkligt genomdiskuterade dokumentet i Europas historia. Sanningen är att Europasamarbetet är bättre för miljön.

Herr talman! Låt mig tala om en av de områden där det verkligen kommer att ske en överflyttning av kompetens. Det är en av de områden där det kommer att ske en överflyttning av verklig kompetens i och med det här fördraget. Det är inom det rättsliga samarbetet. Det kommer att vara ett beslut med kvalificerad majoritet.

Brottsligheten blir alltmer internationell. Det mesta av narkotikan i Sverige har förts in via en nuvarande eller blivande medlemsstat i unionen.

Svenskarna har blivit alltmer rörliga. Vi vistas utomlands som turister och studenter. Vi handlar i affärer utomlands. Vi importerar våra bilar från till exempel Tyskland. Många är numera bosatta utanför Sverige. Vi blir därmed beroende av att stater kan samarbeta och av att det finns

enhetliga regler på olika områden. Det behövs exempelvis gränsöverskridande insatser för att bekämpa gränsöverskridande brott.

Herr talman! Detta är en fråga om rättssäkerhet. Svenskar som hamnar i tvister, blir brottsmisstänkta eller brottsoffer utomlands måste kunna lita på att de blir korrekt behandlade. En annan viktig aspekt är att det ömsesidiga förtroendet mellan rättstillämpande myndigheter som har byggts upp inom unionen behöver regler och stöd för att kunna utvecklas ytterligare. Sanningen är att brottsbekämpning enligt många är en av de allra viktigaste uppgifterna för unionen. Vi måste helt enkelt vara beredda på att fördjupa samarbetet inom det området. Det här fördraget ger oss en möjlighet till detta. En förutsättning för att vi ska bekämpa den gränsöverskridande brottsligheten är framför allt ett fungerande operativt samarbete mellan våra polismyndigheter. Jag anser också att principen om ömsesidigt erkännande måste genomföras, och ömsesidig rättshjälp måste förbättras. Allt detta gör vi till viss del i dag. Vi kommer att göra det i framtiden. Men det nya fördraget ger en tydlighet och större möjlighet att utvecklas och vara effektiv.

Om vi till exempel ska komma åt människohandel måste brottsrekvisiten vara enhetliga och tillräckligt vidsträckta för att vara effektiva.

Herr talman! Alternativet till att säga nej till det här fördraget är Nicefördraget. Det är det som jag tycker att vi ska diskutera. Är Nicefördraget bättre än det föreliggande fördraget? Det är i och för sig sant att fördraget inte är perfekt. Det finns många saker man skulle kunna förändra. Det finns ett och annat som man skulle kunna göra mycket bättre. Sanningen är att utvecklingen inte kommer att stanna bara för att vi säger nej. Vi kanske till och med riskerar att hamna i samma situation som Norge där vi tvingas följa efter men ha inget reellt inflytande. Det är konstigt. När många andra länder följer efter EU, många andra regioner, Ecowas, Economic Community of West African States, Asean, Comesa, Sadc och andra tittar på detta samarbete och ser att vi gör samma sak, då börjar vi backa in i framtiden genom att säga nej.

Herr talman! Jag tycker att föreliggande fördrag är långt mycket bättre än Nicefördraget.

Anf. 154 BJÖRN VON DER ESCH (kd) replik:

Herr talman! Eftersom det kom upp igen huruvida vi är skyldiga att gå med i EMU eller inte, vill jag hänvisa till s. 134 i *Konstitution för Europa*. Där står följande: "Rådet ska besluta på rekommendation från en kvalificerad majoritet av de rådsmedlemmar som företräder medlemsstater som har euron som valuta." När de sedan beslutar är man tvungen att gå med i unionen. Nästa steg, som vi också talade om tidigare, är huruvida det är möjligt att via växelkurserna tacka nej och säga att Sverige inte gillar en växelkurs. "Vi vill inte ha 9:15, vi vill ha 9:27 eller 9:81." Det kan man naturligtvis göra inom en mycket liten ram, men det är ingen reell möjlighet. Då är man med i tredje steget, och man kan inte i oändlighet bara vägra. Då får vi frågan vilken växelkurs vi vill ha.

Anf. 155 JOE FRANS (s) replik:

Herr talman! Jag tycker att Björn von der Esch själv har svarat på frågan. Vi har möjlighet att avstå genom att avstå från att gå med i en växelkurs. Jag tror inte att ett samarbete som bygger på demokrati och

respekt för varandra kommer att påtvingas något som vi bland annat i en folkomröstning har sagt nej till. Jag tycker att samarbetet i Europa genom åren har visat, om du tittar på hur det har fungerat med undantag för Storbritannien, Irland och Danmark, att det finns en stor respekt för varandra. Vi kommer inte att påtvingas något som vi inte vill ha.

Anf. 156 INGER LUNDBERG (s):

Herr talman! Jag vill uppehålla mig vid en av de vardagliga aspekterna på EU-medlemskapet, nämligen sammanhållningspolitikens betydelse för Bergslagen.

Få delar av Sverige har så stort behov av regionalpolitiskt stöd. Här finns de bruksorter som på 1970-talet hade ett sjudande liv och framgångsrika företag med tusentals anställda. Men den snabba produktivtetsutvecklingen och strukturiomvandlingen har förändrat livet i Bergslagen. Många bergslagskommuner har på några decennier förlorat en tredjedel av sin befolkning.

För några årtionden sedan sysselsatte försvarsindustrin i Karlskoga runt 10 000 personer. I dag sysselsätter man knappt ett par tusen. I Hällefors arbetar inte mer än några hundra anställda vid det en gång så omfattande Ovako. I andra kommuner har bruket slagit igen.

Det finns kraft i många företag i Bergslagen, vare sig det handlar om den spännande utvecklingen av delar till vindkraftsindustrin i Guldsmidshyttan eller den gedigna yrkesskickligheten bland anställda på järnverket i Degerfors. Men den samlade strukturiomvandlingen har slagit dramatiskt mot kommunal ekonomi. Den påverkar också människors livsvillkor. Folkhälsan i Bergslagen avviker dramatiskt från tillväxtkommunerna. Utbildningsnivån är ofta låg. Många av bruksorternas pojkar blir förlorare i det kunskapsintensiva samhället.

Det är, mina vänner, i detta Bergslagen som EU:s strukturfonder spelar en så viktig roll. Det handlar inte om några små pengar från ett sådant program som mål 2. Under tiden den 1 januari 2000 till oktober 2004 satsade EU 229 miljoner kronor på olika projekt i Örebro län, 266 miljoner i Värmlands län, och i Dalarna, Gävleborg och Västmanland samlade man ihop mer än 1 ½ miljard. Det är stora pengar, och det är viktiga pengar. De har också växlats upp med hjälp av regionalpolitiska pengar som hamnar där de behövs bäst.

Strukturfonderna har inte kunnat vända utvecklingen i Bergslagen, men de har gjort skillnad. Låt mig ge några exempel. Ett av de viktigaste är Tåg i Bergslagen. Genom att använda EU-medel kunde bergslagskommunerna förbättra infrastrukturen och få i gång en fungerande pendlings trafik som har haft oerhört stor betydelse för arbetsmarknaden i de mest utsatta delarna av Bergslagen. I Hällefors har nya utbildningar etablerats. Framtidsinriktade satsningar görs på måltidsindustri och design.

Flera kommuner i Bergslagen samlas kring Bergskraft. Det är en satsning på att intressera företag för prospektering och företagande runt gruvnäringen.

Men satsningar med strukturfondsmedel handlar också om generella satsningar för att stötta företagande och boende i Bergslagen. Det är med stolthet bergslagskommunerna kan visa att man trots en besvärlig kommunalekonomi klarat av att etablera ett nät av lärcentrum. De är nödvändiga om företagen ska få den kompetens de behöver för att bli kvar på

orten. Det är också med stöd av mål 2-pengar som bergslagskommunerna i Örebro län orkat med den bredbandssatsning som är så viktig för företagen.

Att ha tillgång till utvecklingspengar är ett livsvillkor för Bergslagen. Därför känner många bergslagsbor väldigt stor oro för vad som kan komma att hända efter 2007. Jag har, herr talman, den allra största respekt för att regeringen vill sätta en gräns för det svenska bidraget till EU:s budget. Sverige visar redan i dag genom sin nettoinsats en solidaritet som överskuggar de flestas inom EU, och det finns en gräns för vad svenska skattebetalare är beredda att acceptera.

Vi får aldrig tappa bort vad strukturfonderna betyder för kommuner som de i Bergslagen. Pengarna är nödvändiga.

Det handlar inte bara om kronor och ören utan också om ett nytt sätt att arbeta med utvecklingsfrågor. Strukturfonderna har lett till att man bortser från kommun- och länsgränser. Man bygger nätverk och tar till sig ny kunskap också från regioner i andra EU-länder. Det vill inte kommunerna i Bergslagen förlora.

Jag vill vädja till regeringen att slåss för att Sverige och Bergslagen får del av strukturfondsmedel också från 2007. Också ur ett europeiskt perspektiv är omställningarna i Bergslagen så dramatiska att de motiverar ett fortsatt kraftfullt stöd.

Jag tror också att det är viktigt att vanliga människor här i Sverige i vardagen kan se effekter av EU-medlemskapet. Vi ska bidra till Europas utveckling. Men vi kräver respekt från EU för att vi också behöver stöd för utveckling och förnyelse i Sverige.

Anf. 157 BJÖRN VON DER ESCH (kd) replik:

Herr talman! Jag har en fundering efter att ha hört det intressanta inlägget. Den här debatten har betecknats som en av de viktigaste inför vårt beslut om konstitutionen. Vi är fem eller sex kvar i kammaren – vi har varit några fler de sista timmarna, kanske tio. Är inte detta ett memento för alla dem som säger att riksdagen är mer representativ för folket i den här frågan än folket självt?

Med andra ord: Finns det inte anledning att ändå ha en folkomröstning och tänka igenom en gång till vad det innebär? Hur väl informerade och insatta är vi här i riksdagen i förhållande till folket?

Anf. 158 INGER LUNDBERG (s) replik:

Herr talman! Jag har lyssnat på debatten i dag, och jag tycker att det har varit en väldigt fin och engagerad debatt. Vi började med en partiledardebatt, då vi sannerligen inte satt inför en tom kammare utan hade ett stort deltagande av riksdagens ledamöter. Vi har sedan haft en intensiv debatt på eftermiddagen. Visst har vi den traditionen i den här typen av efterdebatter att det inte är några våldsamma mängder ledamöter här.

Jag har varit imponerad av att lyssna på kunskapen hos kollegerna. När jag lyssnade på Hillevi Larsson i dag tänkte jag: *Wow!* Här finns kompetensen. Här finns verkligen viljan att gå på djupet i frågorna om konstitutionen.

Prot. 2004/05:115
29 april

*Debatt om
EU:s framtid*

Fortsatt debatt

Sedan har vi haft några utfrågningar: Kan ledamöterna A och Ö svara på den och den frågan? Det kommer vi att kunna den dag då konstitutionen ligger på vårt bord. Vi ska tröska igenom den och jobba med den i utskottet.

Jag känner förtroende för den här riksdagen, Björn von der Esch, och jag tycker att det har varit en riktigt fin debatt i dag.

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Motioner

med anledning av prop. 2004/05:147 Ett utvidgat skydd mot könsdiskriminering

2004/05:A6 av Anders G Högmark m.fl. (m)

2004/05:A7 av Tina Acketoft m.fl. (fp)

2004/05:A8 av Annelie Enochson m.fl. (kd)

2004/05:A9 av Margareta Andersson m.fl. (c)

4 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 28 april

2004/05:560 av *Lars Tysklind* (fp) till statsrådet Ulrica Messing
Långsiktig strategi för E 6 i Bohuslän

2004/05:561 av *Else-Marie Lindgren* (kd) till försvarsminister Leni Björklund

Propositionen om samhällets säkerhet och sårbarhet

den 29 april

2004/05:562 av *Birgitta Carlsson* (c) till försvarsminister Leni Björklund
Flytt av arbetstillfällen från Karlsborg till Boden

2004/05:563 av *Alice Åström* (v) till utrikesminister Laila Freivalds
Situationen i Västsahara

2004/05:564 av *Kaj Nordquist* (s) till utrikesminister Laila Freivalds
Mänskliga rättigheter i Myanmar

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 10 maj.

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 29 april

2004/05:1532 av *Göran Norlander* (s) till justitieminister Thomas Bodström

Kriminalvårdens utbyggnadsplaner

2004/05:1533 av *Carl-Erik Skårman* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Säkrare förortsmiljö i Stockholm

2004/05:1534 av *Lars Ångström* (mp) till justitieminister Thomas Bodström

FN:s barnrättskommittés kritik mot Sverige

2004/05:1535 av *Lars Gustafsson* (kd) till justitieminister Thomas Bodström

Häkte i Halland

2004/05:1536 av *Ulf Sjösten* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Ekonomisk brottslighet

2004/05:1537 av *Alice Åström* (v) till utrikesminister Laila Freivalds

De ottomanska arkiven

2004/05:1538 av *Carl-Erik Skårman* (m) till samhällsbyggnadsminister Mona Sahlin

Tillämpning av hyresbestämmelser

2004/05:1539 av *Lars Ångström* (mp) till socialminister Berit Andnor

FN:s barnrättskommittés kritik mot Sverige

2004/05:1540 av *Ingegerd Saarinen* (mp) till statsrådet Lena Sommestad

Uranprospektering

2004/05:1541 av *Lars-Ivar Ericson* (c) till statsrådet Ylva Johansson

Vårdpersonalens kunskap om organdonationer

2004/05:1542 av *Ulf Sjösten* (m) till statsrådet Morgan Johansson

Sprutbytesprogram

2004/05:1543 av *Lars Ångström* (mp) till statsrådet Ibrahim Baylan

FN:s barnrättskommittés kritik mot Sverige

2004/05:1544 av *Ulf Sjösten* (m) till statsrådet Barbro Holmberg

Apatiska barn

2004/05:1545 av *Lars Ångström* (mp) till statsrådet Barbro Holmberg

FN:s barnrättskommittés kritik mot Sverige

2004/05:1546 av *Carl-Erik Skårman* (m) till statsrådet Ulrica Messing

Trafikförhållanden och bostadsbyggandet

2004/05:1547 av *Ulla Hoffmann* (v) till statsrådet Sven-Erik Österberg

Ändrade regler för Sjunde AP-fonden

2004/05:1548 av *Krister Örnfräder* (s) till justitieminister Thomas Bodström

Tingsrätternas nya organisation

2004/05:1549 av *Martin Andreasson* (fp) till utrikesminister Laila Freivalds

Situationen för HBT-personer i Saudiarabien

Prot. 2004/05:115
29 april

2004/05:1550 av *Birgitta Ohlsson* (fp) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Regler för införsel av primater

2004/05:1551 av *Jeppe Johnsson* (m) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Den så kallade fyratimmarsregeln för yrkesfiskare

2004/05:1552 av *Torkild Strandberg* (fp) till statsrådet Morgan Johansson

Narkotikaklassificeringen av ketamin

Frågorna redovisas i bilaga som fögats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 10 maj.

6 § Kammaren åtskildes kl. 14.54.

Förhandlingarna leddes

av förste vice talmannen från sammanträdets början till och med 2 § anf. 22 (delvis),

av talmannen därefter till och med anf. 92 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till och med anf. 152 (delvis) och

av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANDERS FORSBERG

/Monica Gustafson

1 § Återtagande av plats i riksdagen	1
2 § Debatt om EU:s framtid	1
<i>Partiledardebatt.....</i>	<i>1</i>
Anf. 1 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	1
Anf. 2 FREDRIK REINFELDT (m)	3
Anf. 3 LARS LEIJONBORG (fp)	6
Anf. 4 GÖRAN HÄGGLUND (kd)	8
Anf. 5 LARS OHLY (v).....	10
Anf. 6 MAUD OLOFSSON (c).....	13
Anf. 7 MARIA WETTERSTRAND (mp).....	15
Anf. 8 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	18
Anf. 9 FREDRIK REINFELDT (m)	19
Anf. 10 LARS LEIJONBORG (fp)	20
Anf. 11 GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	21
Anf. 12 LARS OHLY (v).....	22
Anf. 13 MAUD OLOFSSON (c).....	23
Anf. 14 MARIA WETTERSTRAND (mp).....	24
Anf. 15 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	25
Anf. 16 FREDRIK REINFELDT (m)	26
Anf. 17 LARS LEIJONBORG (fp)	27
Anf. 18 GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	28
Anf. 19 LARS OHLY (v).....	29
Anf. 20 MAUD OLOFSSON (c).....	30
Anf. 21 MARIA WETTERSTRAND (mp).....	31
<i>Fortsatt debatt</i>	<i>33</i>
Anf. 22 SÖREN WIBE (s)	33
Anf. 23 CARL B HAMILTON (fp) replik	34
Anf. 24 SÖREN WIBE (s) replik	34
Anf. 25 CARL B HAMILTON (fp) replik	34
Anf. 26 SÖREN WIBE (s) replik	35
Anf. 27 INGVAR SVENSSON (kd) replik	35
Anf. 28 SÖREN WIBE (s) replik	35
Anf. 29 INGVAR SVENSSON (kd) replik	36
Anf. 30 SÖREN WIBE (s) replik	36
Anf. 31 LARS LINDBLAD (m).....	36
Anf. 32 KAJ NORDQUIST (s) replik	38
Anf. 33 LARS LINDBLAD (m) replik	38
Anf. 34 KAJ NORDQUIST (s) replik	38
Anf. 35 LARS LINDBLAD (m) replik	39
Anf. 36 ULF HOLM (mp) replik.....	39
Anf. 37 LARS LINDBLAD (m) replik	39
Anf. 38 ULF HOLM (mp) replik.....	40
Anf. 39 LARS LINDBLAD (m) replik	40
Anf. 40 CARL B HAMILTON (fp)	40
Anf. 41 SÖREN WIBE (s) replik	42
Anf. 42 CARL B HAMILTON (fp) replik	42

Anf. 43	SÖREN WIBE (s) replik	42
Anf. 44	CARL B HAMILTON (fp) replik	42
Anf. 45	ULF HOLM (mp) replik	42
Anf. 46	CARL B HAMILTON (fp) replik	43
Anf. 47	ULF HOLM (mp) replik	43
Anf. 48	CARL B HAMILTON (fp) replik	43
Anf. 49	HOLGER GUSTAFSSON (kd)	44
Anf. 50	KARIN THORBORG (v)	44
Anf. 51	TOMMY WAIDELICH (s) replik	46
Anf. 52	KARIN THORBORG (v) replik	46
Anf. 53	TOMMY WAIDELICH (s) replik	46
Anf. 54	KARIN THORBORG (v) replik	47
Anf. 55	KERSTIN LUNDGREN (c) replik	47
Anf. 56	KARIN THORBORG (v) replik	47
Anf. 57	KERSTIN LUNDGREN (c) replik	47
Anf. 58	KARIN THORBORG (v) replik	47
Anf. 59	CARL B HAMILTON (fp) replik	47
Anf. 60	KARIN THORBORG (v) replik	48
Anf. 61	CARL B HAMILTON (fp) replik	48
Anf. 62	KARIN THORBORG (v) replik	48
Anf. 63	INGVAR SVENSSON (kd) replik	48
Anf. 64	KARIN THORBORG (v) replik	48
Anf. 65	INGVAR SVENSSON (kd) replik	49
Anf. 66	KARIN THORBORG (v) replik	49
Anf. 67	BÖRJE VESTLUND (s) replik	49
Anf. 68	KARIN THORBORG (v) replik	50
Anf. 69	BÖRJE VESTLUND (s) replik	50
Anf. 70	KARIN THORBORG (v) replik	50
Anf. 71	KERSTIN LUNDGREN (c)	50
Anf. 72	SÖREN WIBE (s) replik	52
Anf. 73	KERSTIN LUNDGREN (c) replik	52
Anf. 74	SÖREN WIBE (s) replik	52
Anf. 75	KERSTIN LUNDGREN (c) replik	52
Anf. 76	JAN LINDHOLM (mp) replik	53
Anf. 77	KERSTIN LUNDGREN (c) replik	53
Anf. 78	JAN LINDHOLM (mp) replik	53
Anf. 79	KERSTIN LUNDGREN (c) replik	53
Anf. 80	ULF HOLM (mp)	54
Anf. 81	CARL B HAMILTON (fp) replik	55
Anf. 82	ULF HOLM (mp) replik	55
Anf. 83	CARL B HAMILTON (fp) replik	55
Anf. 84	ULF HOLM (mp) replik	56
Anf. 85	TOMMY WAIDELICH (s) replik	56
Anf. 86	ULF HOLM (mp) replik	56
Anf. 87	TOMMY WAIDELICH (s) replik	56
Anf. 88	ULF HOLM (mp) replik	57
Anf. 89	PER BILL (m) replik	57
Anf. 90	ULF HOLM (mp) replik	57
Anf. 91	PER BILL (m) replik	57

Anf. 92	ULF HOLM (mp) replik.....	58
Anf. 93	KERSTIN LUNDGREN (c) replik.....	58
Anf. 94	ULF HOLM (mp) replik.....	58
Anf. 95	KERSTIN LUNDGREN (c) replik.....	58
Anf. 96	ULF HOLM (mp) replik.....	59
Anf. 97	INGVAR SVENSSON (kd) replik.....	59
Anf. 98	ULF HOLM (mp) replik.....	59
Anf. 99	INGVAR SVENSSON (kd) replik.....	60
Anf. 100	ULF HOLM (mp) replik.....	60
Anf. 101	BÖRJE VESTLUND (s) replik	60
Anf. 102	ULF HOLM (mp) replik.....	61
Anf. 103	BÖRJE VESTLUND (s) replik	61
Anf. 104	ULF HOLM (mp) replik.....	61
Anf. 105	HILLEVI LARSSON (s).....	62
Anf. 106	SÖREN WIBE (s) replik	63
Anf. 107	HILLEVI LARSSON (s) replik.....	64
Anf. 108	SÖREN WIBE (s) replik	64
Anf. 109	HILLEVI LARSSON (s) replik.....	64
Anf. 110	ULF HOLM (mp) replik.....	64
Anf. 111	HILLEVI LARSSON (s) replik.....	65
Anf. 112	ULF HOLM (mp) replik.....	65
Anf. 113	HILLEVI LARSSON (s) replik.....	65
Anf. 114	PER BILL (m).....	66
Anf. 115	SÖREN WIBE (s) replik	67
Anf. 116	PER BILL (m) replik.....	67
Anf. 117	SÖREN WIBE (s) replik	68
Anf. 118	PER BILL (m) replik.....	68
Anf. 119	KAJ NORDQUIST (s)	68
Anf. 120	INGVAR SVENSSON (kd)	69
Anf. 121	BJÖRN VON DER ESCH (kd) replik.....	70
Anf. 122	INGVAR SVENSSON (kd) replik	71
Anf. 123	BJÖRN VON DER ESCH (kd) replik.....	71
Anf. 124	INGVAR SVENSSON (kd) replik	71
Anf. 125	GUSTAV FRIDOLIN (mp)	71
Anf. 126	CARL B HAMILTON (fp) replik	73
Anf. 127	GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik	73
Anf. 128	CARL B HAMILTON (fp) replik	74
Anf. 129	GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik	74
Anf. 130	INGVAR SVENSSON (kd) replik	74
Anf. 131	GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik	75
Anf. 132	INGVAR SVENSSON (kd) replik	75
Anf. 133	GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik	75
Anf. 134	INGER LUNDBERG (s) replik.....	76
Anf. 135	GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik	76
Anf. 136	INGER LUNDBERG (s) replik.....	76
Anf. 137	GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik	77
Anf. 138	BÖRJE VESTLUND (s) replik	77
Anf. 139	GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik	78
Anf. 140	BÖRJE VESTLUND (s) replik	78

Anf. 141	GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik	78
Anf. 142	KERSTIN LUNDGREN (c) replik	79
Anf. 143	GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik	79
Anf. 144	KERSTIN LUNDGREN (c) replik	79
Anf. 145	GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik	80
Anf. 146	CHRISTINA AXELSSON (s)	80
Anf. 147	BJÖRN VON DER ESCH (kd)	81
Anf. 148	INGVAR SVENSSON (kd) replik	82
Anf. 149	BJÖRN VON DER ESCH (kd) replik	83
Anf. 150	INGVAR SVENSSON (kd) replik	83
Anf. 151	BJÖRN VON DER ESCH (kd) replik	83
Anf. 152	BÖRJE VESTLUND (s)	83
Anf. 153	JOE FRANS (s)	84
Anf. 154	BJÖRN VON DER ESCH (kd) replik	85
Anf. 155	JOE FRANS (s) replik	85
Anf. 156	INGER LUNDBERG (s)	86
Anf. 157	BJÖRN VON DER ESCH (kd) replik	87
Anf. 158	INGER LUNDBERG (s) replik	87
3 §	Bordläggning	88
4 §	Anmälan om interpellationer	88
5 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	89
6 §	Kammaren åtskildes kl. 14.54.	90

